

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

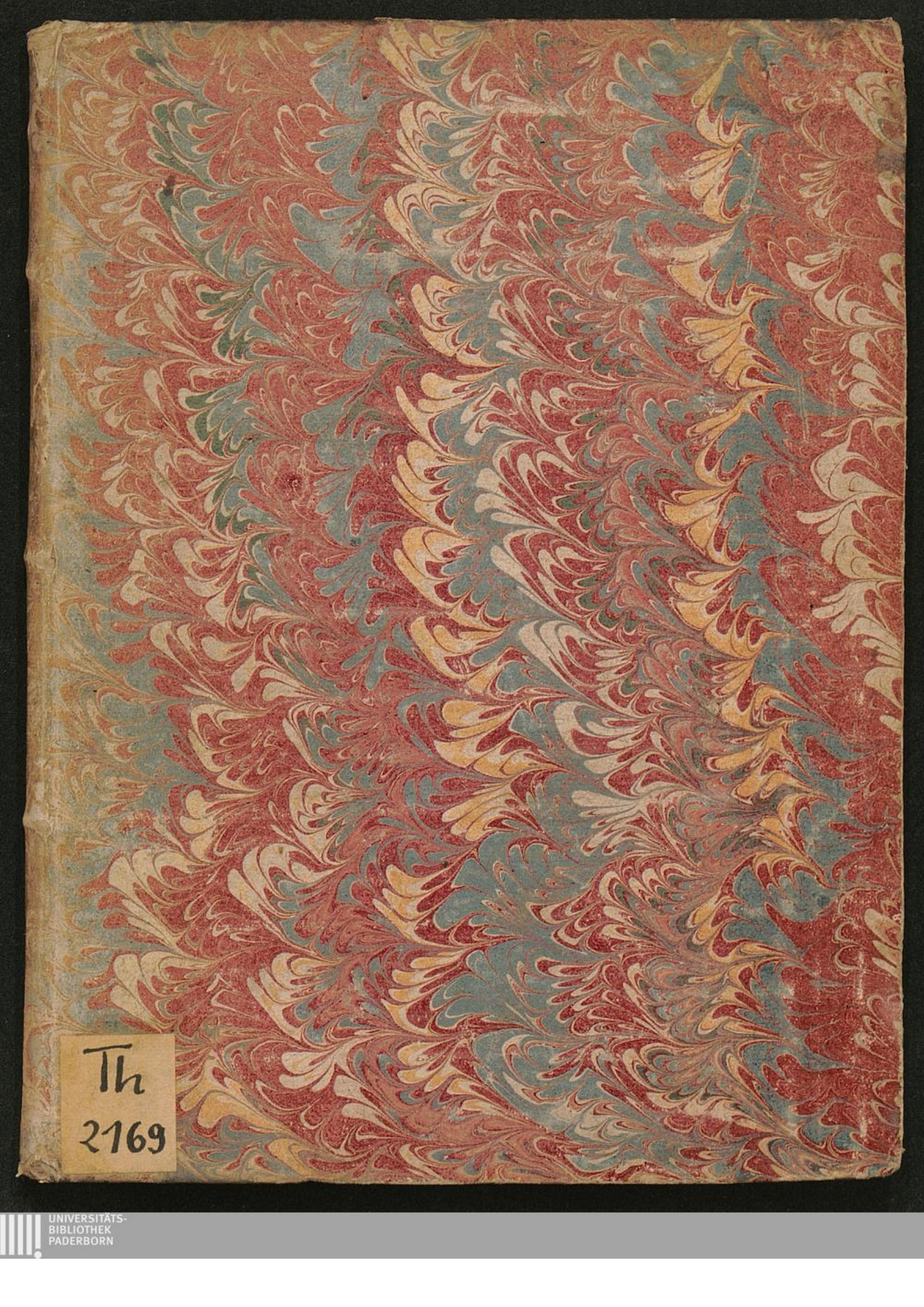
Universitätsbibliothek Paderborn

**Avgvstini Hipponensis. Et Avgvstini Iprensis De Deo
omnes salvari volente Et Christo omnes redimente
Homologia**

Froidmont, Libert

Lovanii, 1641

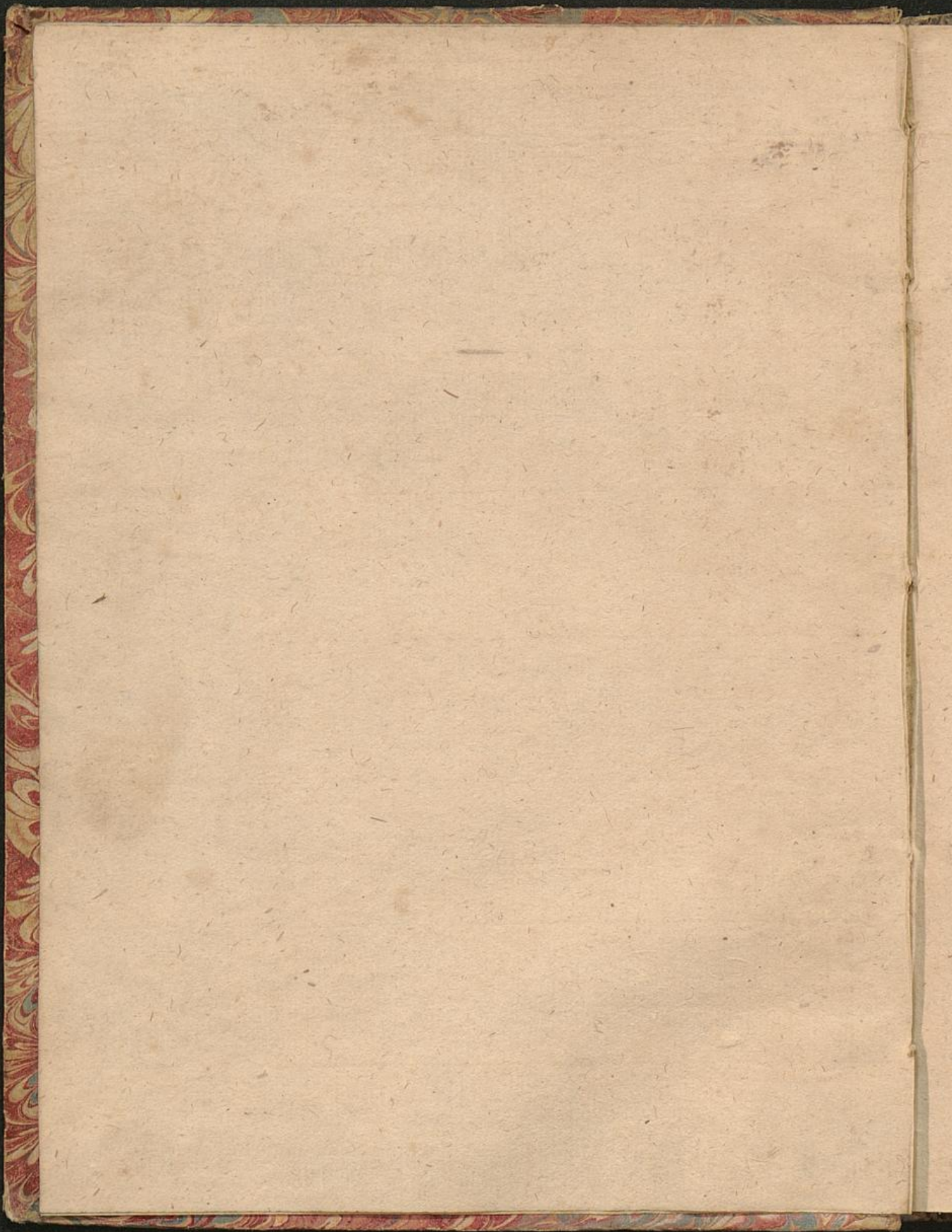
urn:nbn:de:hbz:466:1-40368

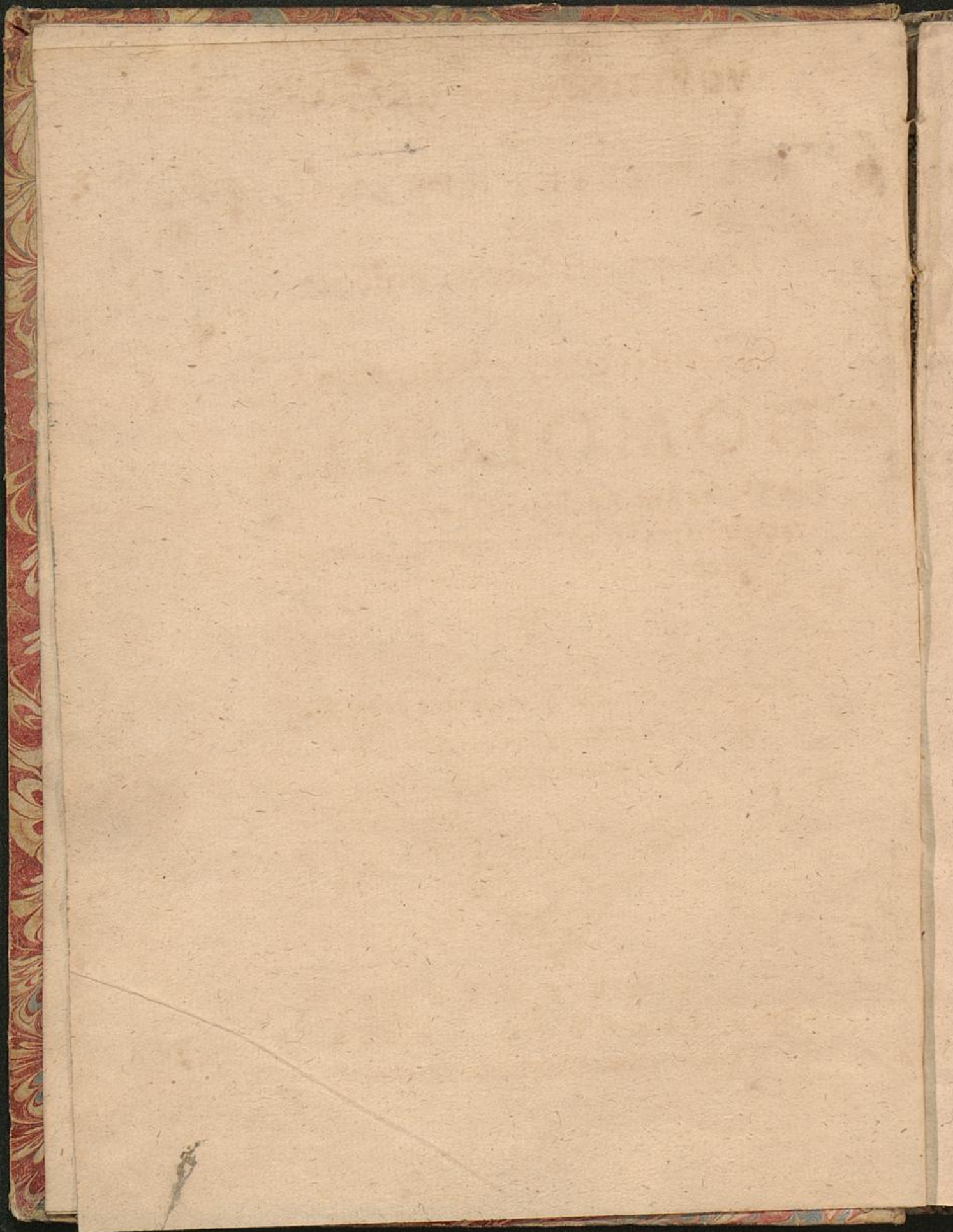

Th
2169

M. 2169.

D. III
2A

AVGVSTINI HIPPO NENSIS.
E T
AVGVSTINI IPRENSIS
D E
Deo omnes salvari volente
E T
Christo omnes redimente
HOMOLOGIA

Per Theses Ant-Apologeticas expressa, & Lo-
vanij loco per Iacobum Zegers designando,
propugnanda; quando Adversa-
rijs videbitur.

Collegii Soc. Jesu Paderbornæ.

Prosper in Epist. ad Augustinum.

*Necessarium & utile est etiam quæ scripta sunt
scribere, ne lede existimetur, quod non
frequenter arguitur.*

L O V A N I I,
Apud I A C O B V M Z E G E R S

Cum gratia & permisso superiorum. A^o. 1641.

AD LECTOREM
PRÆLOQVIOLVM.

INter articulos doctrinæ Iansenianæ à Patribus Societatis capitaliter reprehensos duo sunt peculiariter insignes, quorum alteri universam Semi-Pelagianismi machinam superstructam esse Iansenius contendit: ambos tamen ab Apostolo disertissimè traditos, & à Concilijs, Patribus, & Scholasticis unanimi consensu propugnatos adversarij nituntur ostendere. Primus & maximè fundamentalis est, de generalitate divinæ voluntatis respectu humanæ salutis: alter de universalitate redemptionis Christi respectu eorum qui in Adam perierunt. Priorem in *Thesibus Apologeticis* primo loco defendendum suscipiunt adversarij: posteriorem, secundo. Nos utrumque ex Augustini ac discipulorum ejus (inter quos Iansenium recensere non dubitamus) principia, defendere statuimus, confidentes futurum ut ubi *Ant-Apologeticas* nostras cum Apologeticis adversariorum æquis arbiter contulerit, Augustini mentem nos esse affectos, adversariosque ab ea aberrasse pronuntiaturus sit. Neque hic inquiritur an vera sint an falsa, quæ tanquam Augustini sensa proferuntur, sed utrum Augustini sint, an non? Quod profecto non aliunde meliùs indagatur, quam ex ipso Augustino, facundo satis sensuum suorum interprete. Ut tamen plenius omnibus satisfiat, discipulorum Augustini testimonia adjungimus, uti & obtrektorum Augustinianæ doctrinæ, cavillationes. Adversariorum sententias ad suos fontes reducimus, scientes à Hieronymo a scriptum esse de dogmatibus Pelagianorum, *sententias vestras prodidisse, superasse est.* Verba Augustini & discipulorum ejus ad longum recitamus, ut ex integro contextu evidentiùs appareat quid intenderint: Non

a Hier.
in epist.
ad Cref.

c. II.
Non enim ignoramus, Sanctorum Patrum scripta si
mutilè aut conturbatè citentur, alienum nonnun-
quam sensum lectoribus ingenerare. Hinc Vincen-
tius Lyrinensis in aureo suo adversus prophanas hæ-
reseon novitates libello, b de priscis hæterodoxis
agens: *Cantant, inquit, plerunque veteris cuiuspiam viri*
scripta paulò involutiùs edita, quæ pro sui obscuritate, do-
gmatis suo quasi congruant: ut illud, nescio quid, quodcunq;
proferunt: Neque primi, neque soli sentire videantur.
Hanc lucubratiunculam nostram, Si Tibi (candide
lector) gratam fore perspexerimus, animum ad Au-
gustini mentem circa cæteras materias in Iansenij (ex
quo omnia propemodùm quæ hic tradimus, desum-
psimus) opere, ab æmulis reprehensas, elucidandam
applicabimus. Interea tu nostro hoc prodromo fruc-
re. Et vale.

C E N S U R A

Pro maiori elucidatione doctrina D. Augustini,
Theses has Theologicas Ant-Apologeticas, contra
quoscumque oppugnare volentes propugnandas, in
lucem mitti posse censeo. Dat. Lovanii die 21. Iulij
anno 1641.

JACOBUS PONTANVS S. Theol. Doctor
& Librorum Censor.

THESES

THESES THEOLOGICÆ.

I. Deum velle omnes homines salvos fieri.

Errorem esse, in dō Massiliensium basim, eam Recentiorum sententiam, qui exponunt illud 1. ad Timoth. 2. Vult omnes homines salvos fieri, de voluntate salvandi omnes, quantum in ipso est, asserit Iansenus tom. 1. lib. 8. c. 15. Hac in parte Iansenium propugnant eius patroni: non ignorari, aiunt, à nobis, longè aliter illud Apostoli accipi ab Augustino, & constanter nostram ab eo reijci interpretationem, quæ fuit Massiliensium. Vnicus in id sufficit locus Augustini ex Epist. 107. A Iansenio etiam sacere addunt Prosperum epist. ad Rufinum, quin & Fulgentium. pag. 37. Querim.

RESP. Quâ voluntate Deus velit omnes salvos fieri, id unanimi consensu Patres deducunt ex eo, quod subjungit Apostolus: *Vnus enim omnium Deus, unus mediator, qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus. Vti ergo omnium, sine exceptione, est Deus, est mediator, est redemptor; ita omnium vult salutem. Voluntas enim mediatorum, per se arguit voluntatem finis. Veteribus ea in parte consentit Augustinus, qui non modò ingeminat Christum omnium Salvatorem, & pro omnibus mortuum, quia omnes mortui; sed solenne illud Patrum Græcorum, atque ex Latinis, Cypriani, Ambrosij &c. Mysticus ille sol iustitiæ, omnibus ortus est, omnibus venit, sic admittit, ut omnes indiscriminatim posse Dei præcepta servare, si modò velint, sæpiùs inculcet. Cujus rationem reddit, quòd illud lumen illummet omnem hominem venientem in hunc mundum. Vt hic Augustinum veteribus opponere non possi, nisi communibus eorum dictis vim inferre malis, & illi novitatis notam inuras: quam ne incurreret, veterum Patrum auctoritatem agnoscit, & se per eam tuetur, ac absolutè recipit propugnandam lib. 2. contra Iulianum cap. ult.*

Hic reclamant Ianseniani, & queruntur conturbari etiam verba Augustini, ut Iansenio aliquid valeamus impingere. Augustini sententiam: *Verum est enim omnino omnes homines hoc posse, si velint, ut ἐπιταξῶς dictam, exponimus: omnes omnino posse, si velint: & recte; juxta scopum Augustini, & verba. Nam quod Augustinus docuerat lib. 1. contra Manichæos cap. 3. Omnes posse servare*

A

Dei

THESES THEOLOGICÆ.

Dei præcepta, si velint, quia illud lumen illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum; confirmat lib. 1. Retract. cap. 10. his verbis: *Verum est enim omnino omnes homines hoc posse si velint*: quod meritò *εὐπαριξῶς* dictum accipitur: quia voces, omnino omnes, nullo interposito commate dirimit editio Parisiensis, & Basiliensis, & sic sensus reverà requirit; tum quia id sine ulla limitatione concedit Pelagianis, solùm addens, voluntatem à Domino debere præparari, tum quia per *omnes*, non solos eos comprehendit, qui de facto Deo obsequuntur, quorum paulò antè meminerat; sed reliquos etiam non obsequentes. In eundem sensum, ait lib. 2. de peccatorum meritis c. 17. Homines non esse sine peccato in hac vita, quia nolunt, etsi esse possint, gratiâ adjuvante divinâ.

Mentem eam, etsi non dubiam, Augustini, hujus fidiſſimus Interpres ac Discipulus certioſorem reddit D. Prosper, nisi fortè eos inter se committere malis. Hic igitur lib. 2. de vocat. gent. cap. 19. disertè dicit: *Deus pro omni tempore vult omnes homines salvos fieri, aut generalibus donis, aut etiam peculiaribus.* Hinc & parvulis omnibus, ex communi ea voluntate omnes salvandi, ait, dari generalia ea subsidia salutis, *qualia universis impensa nationibus,* cap. 23. Rem hanc eandem prosequitur circa adultos, cap. 25. & concludit, *Deo autem placuit, & hanc (specialem misericordiam) multis tribuere, & illam (generalem) à nemine submovere.* Atque ita probat Deum, velle omnes salvos fieri, uti & cap. 28. in fine. Non minus efficax est id quod ait cap. 29. *Præsentia super omnes misericordia Dei, à quo, quod & nemini negatur, & nulli debetur, in ijs, quod promissit, efficitur.* Vbi vides nemini negari id, quod ad salutem spectat. His sub finem capituli, subdit: *Bonitas Dei consulit semper, & consulit, ut neque ulli pereuntium excusatio suppetat, de abnegato sibi lumine veritatis.* Audin, Neque ulli? Subjungit cap. 30. *ut tribus illis saluberrimis & veracissimis definitionibus firmus innixi, quarum una profitetur æternum & proprium divinæ esse bonitatis, ut omnes homines salvos fieri velit.* Hanc voluntatem esse omnino generalem, probat cap. 31. ex illo Apost. *Qui est salvator omnium hominum, maximè fidelium.* Postremò sic librum concludit: *Deus, qui omnes vult ad agnitionem veritatis venire &c.* Quis hinc non videat, eam, quam Prosper hausit à magistro suo Augustino, his expressam esse doctrinam? quæ si errorem continet Massiliensium, necesse est utrumque, cum veteri Ecclesia, lapsum in errorem.

At Ian-

THESES THEOLOGICÆ.

3
 At Iansenianis contra Recentiores sufficit Augustini epist. 107. & Prosperi ad Ruffinum, ac Fulgentius; qui communiter Semipelagianos in eo incusant, quod hi sæpè opponant Deum velle omnes salvos fieri. Verùm non ad verba, (nisi & Apostolum argui velint) sed ad sensum Semipelagianorum, qui reprehenditur, reflectere debuissent Adversarij. Docebant Semipelagiani gratiam secundùm nostra merita dari, secundùm demerita negari: & sic in potestate nostra esse, ut consequamur salutem: in quem sensum urgebant verba Apostoli, ut satis indicat August. Epist. 107. de quo vide Thesim 3. de Semipelagianis. Hunc sensum, ut erroneum damnat August. probatque gratiam infantibus aliquibus sine merito conferri, sine demerito aliquibus non dari: atque ita exponens Apostolum, quod non nisi Deo volente salventur, qui salvi fiunt, subdit: *Etsi quo alio modo verba Apostolica intelligi possunt. Quibus tantùm negat dari efficacem voluntatem omnes salvandi, qualis habetur erga electos: innuit autem voluntatem dari communem; quæ illi contraria non est: & Augustinus ibi tantùm monet, ut contrarietas vitetur. Eundem scopum respicit Prosper, sic enim habet in exordio epist. citatæ: Vna est blasphemia, gratiam Dei secundùm merita hominum dari. Quam refellit eo modo, quo Augustinus suprâ, & impiè in eum sensum trahi Apostolum docet. Eodem omnino spectat Fulgentius.*

THESES THEOLOGICÆ ANT-APOLOGETICÆ.

D eum velle omnes homines salvos fieri, Apostolicâ insonante tubâ didicimus: nec utrum id verum sit, controvertitur: de sensu, non levis est controversia. Pelagius Hæresiarcha locum illum explanans in Commentarijs epistolarum Paulinarum, Hieronymi operibus tomo 8. immixtis, de universis omninò hominibus id intelligendum esse contendit. Qui & tacitæ objectioni, quæ formari poterat, de quam plurimis, qui non salvantur, viam præcludens; conditionem adijcit: *Si, inquit, ipsi tamen vocanti Deo consentire voluerint.* Idem sentit Auctor Carnianis de Providentia, operibus Prosperi, insertis.

inferti, quem fuisse Pelagianum aut Semi-Pelagianum, perspicuum est: sic igitur ille ait:

*Dicite quem populum, quæ mundi in parte remotam,
Quosve homines, cuius generis vel conditionis,
Neglexit salvare Deus? &c.*

Et paulo post:

*Numquid non semine ab uno
Venimus, aut alia est hominum natura bonorum?
Non aliter dives, quam pauper nascitur: unum est
Principium servis & Regibus: optimus ille
Non plus accepit, quam pessimus: æqua creatis
Mensura est, uno qui lumine lûminat omnes.*

*Si tamen assertoris opem festina voluntas
Præveniat, fletu Dominum motura fideli,
Nam ut nemo in vitis, somno ve quietus in alto
Fuit saluus, nec vi petiitur, qui sponte recessit:
Sic pulsata patent redeuntibus atria vitæ.
Et recipit cæli servatos curia cives:*

Eandem Interpretationem amplectitur Ambrosiaster in Epistolâ Pauli, Pelagianorum sane non minimus: a Si, inquit, Deus qui omnipotens dicitur, Omnes homines vult salvos fieri, cur non impletur eius voluntas? sed in omni locutione sensus est, conditio latet: unde dicit Petrus Apostolus: Omnis Scriptura indiget interpretatione: vult enim Deus omnes salvos fieri, sed si accedant ad eam: Non enim sic vult, ut nolentes salventur; sed vult illos salvari, si & ipsi velint: nam utique qui legem omnibus dedit, nullum excepit à salute. Eundem locum cum eadem universalitate & conditione intelligit, ac suo, suorumq; nomine instantissimè urget iactantissimus ille (ut b Prosperi verbis utar) Pelagiani erroris assertor Iulianus, apud c Augustinum. Ponis (ait ei Augustinus) Apostolicum testimonium, & ab eo dicis pulsantibus aperiri, qui omnes homines vult salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire; ut videlicet intelligamus, DOCENTIBVS VOBIS, ideo non omnes salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire, quia ipsi nolunt petere, cum Deus velit dare: Nolunt quarere, cum Deus velit ostendere: Nolunt pulsare, cum Deus velit aperire. Eandem interpretationem avidissimè arripuerunt Semi-Pelagiani apud d Prosperum: propositum vocantis gratia, ait Prosper,

a In c.
1. ad
Timor.

b In
Chron.
Lib. 4.
contra
Iulian.
cap. 8.

d In
Epist.
ad Au-
gust.

Prosper, in hoc omnino definiunt, quod deus constituerit nullum in regnum suum nisi per Sacramentum regenerationis assumere: & ad hoc salutis donum omnes homines VNIVERSALITER, sive per naturalem, sive per scriptam legem, sive per Evangelicam prædicationem vocari: ut & qui voluerint, fiant filij dei, & inexcusabiles sint, qui fideles esse noluerint: quia Iustitia Dei in eo sit, ut qui non crediderint, pereant: Bonitas in eo appareat, si neminem repellat à vita, sed INDIFFERENTER VNIVERSOS velit salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Et infra: Nec vacillare illud, quod deus omnes homines velit salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. -- Itaque quantum ad Deum pertinet, omnibus paratam vitam æternam: quantum autem ad arbitrij libertatem, ab his eam apprehendi, qui deo sponte crediderint, & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperint. Idem de iisdem. e

eCarm.
de in-
gratis
cap. 10.

Gratia quæ Christi populus sumus hoc cohibetur
Limite vobiscum, & formam hanc adscribitis illi:
Ut cunctos vocet illa quidem, invitetque nec ullum
Prætereans studeat communem adferre salutem
Omnibus, & totum peccato absolvere mundum.
Sed proprio quemque arbitrio parere vocanti,
Iudicioque suo, mota se extendere mentem
Ad lucem oblatam, qua se non subtrahat ulli,
Sed cupidus recti iuvet, illi astretque volentes.

Ibid.
cap. 11.

Iam quia summam, ut potuit, sententia vestra
Decursa est, dic unde probas quod gratia Christi
Nullum omnino hominem de cunctis, qui generantur,
Prætereat, Cui non regnum, vitamque beatam
Impertire velit?

Idem de Semi-Pelagianis refert Hilarius, cuius verba inferius de Augustini sententia agentes citabimus.

In
Epist.
ad Aug.

Sed quid alienis testimonijs referendis immoramur, Cum habeamus ipsos Semi-Pelagianos mentem suam disertè exprimentes? octava enim objectio Gallorum apud Prosperum illa est, qua tanquam absurdum ex opposita sibi sententia inferunt, Quod non omnes homines velit deus salvos facere, sed certum numerum Prædestinatorum: & 2. objectio Vincentiana apud eundem est hæc: Quod deus nolit omnes salvare, etiamsi omnes salvari velint. Idem sentit Faustus g Regiensis Semi-Pelagianorum Coryphæus, cum

g Lib. 1
de lib.
arbit.
cap. 16.

Paulus Apostolus dicit, inquit, Qui est Salvator omnium hominum, maxime fidelium: Quod dixit, Omnium hominum, ad propositum Divinae Bonitatis aspexit: Quod autem dixit, maxime fidelium, illos hoc loco pronuntiavit, atque distinxit, qui per fidem, per obedientiam, per subditam voluntatem, Redemptoris munera susceperunt. Et iterum h: Dic mihi quem à gratia Redemptionis exceperit, qui damnationis antiquæ Chirographum generale delevit.

h In fin
eiuldē
capitis.

Ex recentioribus eandem expositionem animosissimè propugnatⁱ Molina, ^k Lessius, & passim alij Societatis Theologi. Vbi hoc obiter adverte l Molinam ingenue fateri contrariam expositionem esse S. Augustini, cum tamen recentiores Moliniani Augustinum pro sua parte stare, plenis buccis concrepent: verba in Molinæ sunt hæc: *Credens autem Augustinus cum ijs, quæ de gratia adversus hæresim Pelagianam ex Scripturis rectissimè docuerat, coniunctum esse, Prædestinationem Dei æternam non fuisse secundum merita qualitatem, quæ usus liberi arbitrij, à Deo prævisi; sed solum secundum Dei electionem & beneplacitum (quod in quo sensu verissimum sit, membro 12. explicatum est) iuxta eam sententiam Paulum ad Rom: 9. multis in suorum operum locis interpretatus est: RESTRINXIT Q; illud 1. Timoth. 2. vult omnes homines salvos fieri, ut non de omnibus universim hominibus, sed de solis Prædestinatis intelligeretur: additque: Quæ doctrina plurimos ex fidelibus præsertim ex ijs, qui in Gallia morabantur, non solum indoctos, sed etiam doctos, multum in modum turbavit, ne dicam illius occasione salutem eorum fuisse periclitatam. Ne enim eiusmodi doctrina adhererent, hæresi potius Pelagiana ex parte assentiendæ putabant, variosque alios errores circa Parvulorum Prædestinationem sangebant. Cùm similè discrepantiam Pelagianorum à suo Pelagio deprehendisset Augustinus. n Quod hic, inquit, dicturi estis, nisi forte pelagio maledicatis? Rursus Molina o rationem conciliandi libertatem arbitrij cum divina gratia, præscientia, & Prædestinatione, à seipso inventam, & ab antiquis Ecclesiæ scriptoribus per mille & amplius annos non satis penetratam, aut certe explicatam asserit. Ac quamvis, inquit, hæretici qui vel divina gratia, vel libertati arbitrij præiudicium adferre moliti sunt, ex Scripturis sanctis, principijsque fidei efficaciter sint expugnati; haud tamen scio, an explicata penitus, & abundè reddita ratione integra conciliandi libertatem arbitrij cum illis tribus, & hæreticis aditus, quo facilius ad pacem, unitatemque Ecclesiæ redirent, sit parafactus, & concertationes, quæ ante mille annos inter viros Catholicos obortæ sunt, quantum par est, sint compositæ. Tum non longe infra de suis inventis scribens sic ait, Quæ si data
explana-*

i In cō-

cordia

q. 23. ar.

4. & 5.

disp. 1.

memb.

13. &

seqq.

k De

prædest.

& repro

Ang. &

hom.

sect. 6.

assert. 1.

l Memb

ul. eiul-

dē disp.

m Cit.

memb.

alt.

n Lib. 3.

contra

Iulian.

cap. 1.

o Eadē

disp. &

memb.

paulum

inferius

explanataque semper fuissent, forte neque pelagiana hæresis fuisset exorta,
 neque Lutherani tam impudenter arbitrij nostri libertatem fuissent aufin-
 gare, obtinentes cum divina gratia, Præscientia, & Prædestinatione, co-
 hære non posse; neque ex Augustini opinione concertationibusque cum pe-
 lagianis tot fideles fuissent turbati, ad Pelagianosque defecissent, facileque
 reliquia ille Pelagianorum in Gallia, Quorum in epistolis prosperi & Hi-
 lary sit mentio, fuissent extincta. Et rursus: p neque verò dubito (inquit) p Infer.
 quin ab Augustino & cæteris patribus unanimes consensu comprobata fuisset paulo
 hac nostra de Prædestinatione sententia, ratioque conciliandi libertatem ante
 arbitrij cum divina gratia, præscientia, & Prædestinatione, SI EIS PRO- finem.
 POSITA FUISSET. Tandem apertius novitatem suæ methodi ag-
 noscit dum ait: q Longior fui in hac disputatione, quam optaram, ve- q in fine
 reorque ne aliquarum rerum repetitio Lectori molestiam attulerit, quia tamen profus
 res est magni momenti ac valde lubrica, & hæc nostra ratio conciliandi li- istius
 bertatem arbitrij cum divina Prædestinatione A NEMINE, QVEM VI. memb.
 DERIM, HVCVSQVE TRADITA, ideo satius hæc duxi paulo fusius
 explicare. Viderint nunc Moliniani, qua ratione Molinæ suo ad-
 hæreant; qui methodum à molina primo inventam, à nemine, quem
 viderit, hucusque traditam, ab Augustino reliquisque priscis Patri-
 bus unanimes consensu comprobendam, si eis proposita fuisset, Non solum
 Augustino, sed communiter omnibus antiquis Patribus obtru-
 dunt? Alterum enim è duobus necesse est fateantur, nimirum
 aut molinam neque Augustinum, neque ullum antiquorum Pa-
 trum vidisse; aut vidisse quidem, sed in illorum lectione cæcu-
 tisse; nisi forte dicant se beneficio tubi Batavici vidisse aliquid
 in illis, quod Molina istiusmodi Tubo destitutus videre non
 potuerit: aut saltem se, Molinæ humeris insidentes proculius
 & distinctius vidisse, quam ille viderit. Sed ut demus, eos ali-
 quid in Augustino invenisse, quod Molina ignoravit, quid sal-
 tem de suo Generali, & reliquis Societatis Definitoribus
 respondebunt, qui disertissime agnoscunt, eam sententiam
 de Concordia Gratia & Liberi arbitrij, ex unius Molinæ pri-
 vato ingenio natam fuisse, sic enim scribit Author vitæ Eminen-
 tissimi Cardinalis Bellarmini: x Fere per idem tempus cepta Roma r lib. 3.
 agitari controversia est, inter Religiosum Ordinem S. Dominici, & Societa. cap. 5.
 rem nostram circa opinionem p. Ludovici Molina de Concordia gratia & li-
 beri arbitrij. Quam sententiam etsi aliqui eò quod VNIVS PRIVATI
 SCRIPTORIS nata ex ingenio esset, minime censebant defendendam à So-
 cietate unversa: attamen ij qui tunc præerant, aliter ipsi deliberarunt:

Tunc

TUM QVIA NOSTRORVM PROFESSORVM PARS MAIOR IN ACADEMIIS EAM TVEBATVR, TUM QVIA IVDICABATVR IN PRIMIS IDONEA AD EXPEDIENDAM CATHOLICAM DOCTRINAM DE LIBERTATE AB HÆRETICORVM LAQVEIS. Ecce hi fatentur eam sententiam ex privato Molinae ingenio natam; moderni Moliniani e eandem non solum Priscis Scholasticis, & vetustissimis patribus, sed & ipsi Spiritui Sancto in scriptoribus Canonicis loquenti, & Synodorum Ecclesiasticarum definitionibus assistenti, obtrudunt. Forte Authorem vitæ Bellarmini mentitum fuisse pronuntiabunt. Ego certe non intendo ipsius agere Apologiten. scio interim plures esse, qui eadem in vita Bellarmini referunt, nimirum *Iacobum Fuligatum & Sylvestrum à Petra-Sancta*, ambos Societatis Theologos: & quidem de Posteriore non facile credo eos id dicturos, cum ipsius sinceritas, & probitas in his partibus sit satis nota, utpote qui Leodij per aliquot annos Confessarium egerit Illustrissimi Nuntij Apostolici, non adeo pridem: Cujus etiam *centuriam primam Metaphorarum Scripturæ* miris ipsi laudibus efferre aliàs consueverunt. An forte *Molina* methodus antiquitus quidem usurpata fuerit ab ijs Patribus, quos ipsi citant, sed intermedio tempore emortua, & novissimè à *Molina* cerebro renata? Quid ergo facient de Quingenaria præscriptione Lessij, qua ex communi consensu Doctorum Scholasticorum à Quingentis fere annis colligit, sententiam asserentem, *facienti quod in se est per vires nature Deum non denegare gratiam*, nullatenus pertinere ad errorem Massiliensium? Si enim ad præscribendum in materia doctrinali sufficiat spatium 500. annorum, cur non sufficiat spatium mille & amplius annorum, qui usque ad Molinam, ipso superius fatente, effluerunt. An forte veritas velut in Democriti puteo, tota antiquitate delitescens, Molinam expectaverit extractorem? Sana intelligentia Gratiae & Libertatis humanæ, in tenebroso carcere captivata, claves scientiæ in fine sæculorum è Cælo per Molinam deportandas præstolabatur? Tamdiu tenebræ operuerunt terram, & caligo populos, quamdiu splendidum illud sapientiæ iubar Molina mundo non illuxerat? Tamdiu Ecclesia Christi idoneam rationem conciliandi Gratiam Christi cum hominis Libertate non invenerat, quamdiu ea ex PRIVATI SCRIPTORIS MOLINÆ INGENIO, velut nova Minerva è Cerebro Iovis, nata non fuerat? Tamdiu lucerna Christianæ, de gratia, fidei, sub
modio

s. c. 2. Fa.
mosarū
Thes.

2 In ap-
pend. ad
cap. 10.
de grat.
n. 24:

modio absconsa jacuerat quamdiu novus Apostolus & Orbis Magister *Molina* eam super Ecclesiæ candelabrum non collocaverat? Tandiu regnavit Ignorantia, quamdiu Lutheri & Calvini hæreses non erant, è quarum laqueis per *Molinianam* concordiam libertas arbitrij expediri debuerat? Præclare de *Marcionitis* & *Valentinianis* olim Tertullianus: u *Quoquo modo sit erratum, tamdiu uique regnavit error, quamdiu hæreses non erant: Aliquos Marcionitas & Valentinianos liberanda veritas expectabat: interea perperam Evangelizabatur, perperam credebatur, tot millia millium perperam tincta, tot opera fidei perperam administrata, tot virtutes, tot Charismata perperam operata, tot sacerdotia, tot ministeria perperam functa, tot denique Martyria perperam coronata.*

lib. de
præf.
cap. 29.

Porro quod ad rationes illas attinet, Quæ Societatis Moderatores ad astringendum universam Societatem sententiæ *Molinianæ* adegerunt: prior non spirat religiosam humilitatem sed zelosam animosicatem: Zelum, inquam, consulendi honori ac reputationi *Maiori* illius partis professorum Ordinis, qui in *Academijs* eam tuebantur sententiam: ne enim hi cogerentur *Palinodiam* canere; altera pars, quæ minor erat, *palinodiam* canere, & majori parti adungere sese debuit. Quæ cum ita sint, non video sanè cur reprehendi multum debeant ij, qui apud *Lessium* x dixerunt *Societatem* eo nomine periculosam esse, quod constet magnis Ingenijs, quæ per *Philosophiam*, & *Scholasticas* subtilitates quidvis tueri possint, & veritatem ita involuere, ut *Ecclesia* non faciliè aliquid certè definire possit. Item, Societatis professores esse Inventores *Novitatum*, nec expedire eos publicè in *Universitatibus* *Philosophiam* & *Theologiam* profiteri. Et quamquam *Lessius* paulo post asseveret: Non esse metuendum ne Societatis Doctores veritati tenebras offundant, novitates & errores invehant; utpote, invigilante in eam rem superiorum industria, & imprimis *Præpositi Generalis*, *Viti sapientia*, *Religione*, & rerum usu, præter ceteras animi dotes, planè eximij, qui in hunc finem multa præclare constituit, quæ accuratè servantur. Nihilominus ex hoc unico decreto de amplectenda sententia, è cerebro *VNIUS PRIVATI SCRIPTORIS* *Molina* nata, eo quod maior pars professorum in *Academijs* eam tueretur, non omnino vanam fuisse prædictam admonitionem, apparet. Si enim ad salvandum honorem majoris solum partis Professorum fuerit tunc statutum, ut non recederetur ab opinione *Molinæ*; quid expectari aliud potest nunc, quando universi Professores totius Ordinis eam ex Decreto *Præpositi Generalis* ubique locorum tuentur, quam ut

x
in præf.
Tract.
de Grat.

pro ea quovis modo tutanda, quasi pro aris & focis decertetur, neque ab ea, ulla vi argumentorum, quantumcumq; evidentium, recedatur? Hinc factum, ut cum Summus Pontifex Clemens VIII. statuisset controversiam istam in favorem ejus partis decidere, quæ Augustinum probaretur habere patronum, Professores Societatis, qui antea Augustinum pro adversa parte stare, cum suo Molina, fatebantur; exinde eundem Augustinum obtorto collo in suam partem trahere sategerint. Ecce tibi veram causam, cur moderni Moliniani nimis animosè suo Molinae ex una parte adhærendo, eidem ex altera parte, tantum non maledicere cogantur: Duo quippe dixerat Molina, unum de Concordia Gratiae cum libero arbitrio, Præscientia, & Prædestinatione divina; alterum de mente Augustini: In priori contentiosissimè defenditur, in posteriori operosissimè rejicitur. Ad primum impulit decretum Ordinis, ad secundum declaratio Pontificis: imò verò penitiùs introspectiundo, ipse zelus adhærendi primo, compulit abjurare secundum; nam si sperare possent absque Augustini suffragio victoriam, ultrò eum Adversarijs relinquerent: nunc quia Summus Pontifex mentem suam in Romana congregatione, de auxilijs nuncupata, aperuit; Augustinum in sua castra, frustra reclamante Molina, accersunt. Pontificis verba, quibus Augustinianæ doctrinæ in materia de gratia inhærendum decernit, at texere hoc loco, non erit abs re.

VERBA CLEMENTIS VIII. PONT. MAX. AD CONGREGATIONEM DE AVXILIIS nuncupatam: quibus, in hac præsertim materia doctrinæ D. Augustini inhærendum decernit: simulque suam in hac re sententiam indicat.

Quamvis nemini, nisi Deo, rationem reddere debeam mearum actionum, dicam tamen impræsentiarum rationes, propter quas adstringere statui, totam hanc disputationem, ad normam doctrinæ S. Augustini de Gratia.

Prima est: Quod si, teste B. Prospero ferè initio libri contra Collatorem, viginti annorum spatio, acies Ecclesie ita dimicavit pro Gratia contra Pelagianos, ut tandem Augustino duce vicerit; oportet etiam ut in causa simili, eundem ducem agnoscamus, & sequamur. Secunda est: Quod idem Sanctus, nihil videtur prætermisisse eorum, quæ ad præsentem controversias pertinent: Quandoquidem si agitur de necessitate Gratia; eam de-

scribit

scribit dicens, esse necesse ut nos præveniat, comitetur, & sequatur: si de vi, asserit vires efficacissimè præbere voluntati: si de effectu, testatur facere de nolente volentem: Si de modo, asserit Deum id facere omnipotentissimâ facilitate. Denique sic dissolvit obiectiones, ut doceat liberum arbitrium non tantum bene cum illa Gratia, quam defendit, coherere; sed etiam fieri liberius, quando ab illa fuerit liberatum. Tertia tandem ratio est: quod cum multi Pontifices prædecessores nostri, doctrina S. Augustini de Gratia, tam acres fuerint assertores ac vindices, ut quasi hereditario iure eam in Ecclesia relinqui voluerint, æquum non est, ut patiar illam hæc quasi hereditate privari. Seque id numquam passurum, asseveranter affirmavit: & ita mansit fixus in hac resolutione, ut in omnibus sequentibus disputationibus, ad singula penè dubia, quæ præponebantur disputanda, postularer: An articuli excerpti ex Molinæ doctrina, essent apud S. Augustinum, aut secundum doctrinam & mentem illius?

Ita ad verbum refert Guilielmus Gibeuf, in limine Tractatus sui de Liberrate Dei, & Creaturæ, ex libro animadversionum in Concordiam Molinæ scripto per D. de Bossu, qui unus fuit è Consultoribus prædictæ congregationis de Auxilijs.

Quid igitur hic facerent Moliniani, nisi aut Molinæ sententiam de Concordia Gratia, & Liberi arbitrij, ab universa Societate desponsatam, repudiare; aut Augustinum, contortâ licet cervice, in partes suas, nequicquam refragante Molina, attrahere? prius facere absque dedecore, non dico, maioris partis professorum suorum, sed universorum, decreto generali ad id astrictorum, non poterant: igitur posterius tanquam minus probrosum eligi oportebat. Pulchrè Augustinus adversus Iulianum, Am- Lib. 2. brosi evidentissimis testimonijs à se impugnatum. *Quantalibet cont. lu. feraris animi obstinatione, Iuliane; quantalibet adversus nos pervicacia c. 5. pro Pelagiano errore consistas; Tanta per B. Ambrosium circumvallaris verum evidentia, tanta verborum eius manifestatione contunderis, ut profecto si nulla te ratio, cogitatio, consideratio Religionis, pietatis, humanitatis, atque in te ipso advertenda veritatis, à pertinaci intentione revocaverit, ostendas quantum in malis humanis valeat, eò quemquam fuisse progressum, ubi manere non libeat, VNDE IAM REDIRE PVDEAT. Sic enim te affici credo, cum ista legeris. Sed ò si Pax Christi in co. de tuo vincat, ET BONA PAENITENTIA DE MALA VERECVNDIA PALMAM FERAT.*

Secunda ratio amplectendi Molinæ sententiam, universa quæ
B 2 Societati

Societati eam præscribendi, fuit; quia iudicabatur imprimis idonea ad expediendam Catholicam doctrinam de libertate, ab hereticorum laqueis. Quasi vero, minus foret necessarium, Catholicam doctrinam de gratia Dei expedire à laqueis Pelagianorum & Massiliensium, quam Catholicam doctrinam de libertate hominis à laqueis Lutheranorum & Genevensium. Appositè a Baronius Fausti Semi-Pelagiani condemnationem commemorans: Videant, inquit, quanto periculo quidam ex recentioribus, dum in Novatores insurgunt, ut eos confutent, à S. Augustini sententia de Prædestinatione recedunt; cum alioqui arma non desint, quibus Adversarij profligentur. Dirige semitampedibus tuis (ait Sapiens b) & omnes via tue stabilientur. Ne declines ad dextram neque ad sinistram. Quam monitionem ad Tractatores materiæ de Gratia & libero arbitrio peculiariter dirigi testatur Augustinus Epist. 47. ad Valentinum Abbatem & Monachos Aduermetinos, qui ut Gratiam Dei à Pelagianorum in dextram declinantium laqueis expedirent, libero arbitrio exterminium, in sinistram declinando, inferebant. In hac sanè materia, si ullibi, verissimum est illud Poëtæ:

*Dextrum scylla latus, laevum implacata Charybdis
Obsidet.*

Non est novum, aut insolitum sub prætextu defendendi humanum arbitrium, impingere in divinam gratiam. Quinque latebras Pelagianorum recenset Augustinus lib. 4. ad Bonif. cap. 1. Quinque (inquit) rerum eos obtendere obstacula diximus, in quibus eorum dogmata inimica Gratia Dei & Catholica fidei delitescant, laude scilicet Creaturae, laude nuptiarum, laude legis, laude LIBERTARII, laude Sanctorum. Quidquid Moliniani in causa liberi arbitrij reprehendunt in Iansenio, Pelagiani reprehenderunt in Augustino. Calvinismi Iansenium insimulant; Manichæismi Augustinum illi insimularunt: Iuliani verba sunt apud Augustinum lib. 1. ad Bonif. cap. 2. Dicunt illi Manichæi, quibus modo non communicamus, id est toti isti, cum quibus dissentimus, quia primi hominis peccato, id est Adæ, liberum arbitrium perierit, & nemo iam potestatem habeat bene vivendi, sed omnes in peccatum carnis suæ necessitate cogantur. Sub nomine gratiæ, fatalem necessitatem à Iansenio invehi proclamant: nihil minus Augustino impropèrarunt Pelagiani lib. 2. ad Bonif. cap. 5. Et ut breviter omnia complectar, in universa materia de Gratia, Libero arbitrio, Prædestinatione, ac Reprobatione nullam calumniam Iansenio impingunt, quæ à Pelagia-

nis &c

a ad an.
nū 190.

b Prov.
4.

nis & eorum reliquijs non fuerit Augustino, aut ejus Discipulis
 impacta; ut metitò liceret Iansenio, si viveret, illud, quod Au-
 gustinus adversus Iulianum e in simili causa usurpavit, usurpare: c. lib. 1.
Si hæc verba Venerandi Ambrosii non legisti, quomodo redarguendum li- c. 4.
brum, in quo ea sunt posita, suscepisti? Si autem legisti, quid adversus me
favis, & illum in me primitus carpsit? quid nomen dilaniare niteris meum,
& Ambrosium facis, tacito eius nomine, Manichæum? cernis nempe, cum
quibus tua maledicta sustineam: cernis, cum quibus mihi sit causa commu-
nis, quam nullâ consideratione sobriâ, pulsare calumnijs, & expugnare
conaris? Cernis, quam tibi perniciosum sit, tam horribile crimen obijcere
talibus, & quam mihi gloriosum sit, quodlibet crimen audire cum talibus?
 Nemo Catholicorum Molinianis improperat, quod Calvinum
 liberi arbitrij negatorem debellent: Ipse Iansenius ob id eis ap-
 plaudebat: sed quia ad debellandum Calvinum, eos existi-
 mavit induisse inadvertenter Pelagium, ratus est se utilem Ec-
 clesiæ Matri suæ operam impensurum, si eos (quorum in Eccle-
 sia non vilis est auctoritas) istâ tunicâ exueret, aut saltem alios,
 ne eadem se induerent, præmoneret. Scivit utique ex suo An-
 gustino non sufficere ad plenam sanitatem, depulisse unum mor-
 bum, si in ejus depulsione incurratur alter. Non ignoravit Cal-
 vianios & Lutheranos, non solum ab omnibus Catholicis, sed
 etiam à reliquis hæreticis, qui non sunt de ipsis, impugnari: sanè
 si Pelagius cum suis affectis revivisceret, non minus detestaretur
 modernos sectarios liberi arbitrij negatores, quam olim detesta-
 tus est Manichæos, Authoris naturæ culpatores. *Isti pelagiani*
(inquit Augustinus) hoc bene faciunt, Manichæis anathema dicere, & c. lib. 2.
eorum erroribus contradicere. Sed faciunt duo mala, quibus & ipsi anathe- ad Bon.
matizandi sunt: unum quod Catholicos Manichæorum nomine criminan- c. 1.
tur: alterum, quod etiam ipsi hæresim novi erroris inducunt. Neque enim
quod Manichæorum morbo non laborant, propterea fidei sanæ sunt. Non
unum pestilentie est genus, quemadmodum in Corporibus, ita & in menti-
bus. Sicuti ergo Medicus corporalis non continuò pronuntiasset à moris
periculoliberum, quem negasset hydropicum: si alio lethali morbo perspexis-
set agrotum: ita istus non ideo veritas gratulatur, quia Manichæi non sunt,
si alio genere perverstitatis insaniant. Quapropter aliud est quod anathemati-
zamus cum eis, aliud quod in eis: detestamur enim cum eis, quod rectè di-
splicet etiam ipsis; ita tamen ut detestemur in eis, unde rectè displicent ipsi.
 Idem cap. 2. ejusdem libri, postquam Manichæorum, Pelagianor-
 um, & Catholicorum sententias retulisset: *Desinant itaque pel-*
giani,

giani, inquit, Catholicis obiectare quod non sunt: nec ideo se velint haberi amabiles, quia odioso Manichæorum adversantur errori; sed merito se agnoscant odibiles, quia suum non averfantur errorem: possunt enim duo errores inter se esse contrarij, sed ambo sunt detestandi, quia sunt ambo contrarij veritati. Nam si propterea sunt diligendi Pelagiani, quia oderunt Manichæos; diligendi & sunt Manichæi, quia oderunt Pelagianos. Sed absit, ut Catholica mater propter alterutrorum odium, alteros eligat amare, cum monente atque adiuvante Domino debeat utrosque vitare, & cupiat utrosque sanare.

Cupivit sane Iansenius sanare non eos modo, qui in Calvinismi phrenesin apertè inciderunt, sed & eos, qui (ut opinatus est) de venenato Pelagij poculo biberunt: mercedem ab utrisque retulit, opprobria & maledicta; dubium, ab utris plura, aut graviora. Inspiciantur *Theses* Molinianorum, & conferantur cum causa Papatus desperata Calvinianorum; sed, utimur (aiunt ^d *Thesitæ*) iure à natura concessa, vim vi repellimus. Itane; natura concessit semel percutientem septies repercutere? Vis quidem vi repellenda est; sed cum moderamine inculpatæ tutelæ: dixerat Iansenius, nonnullos vestrorum in Pelagij pelagus inadvertenter decidisse: Centum & amplius maledictorum vestrorum jaculis repercutitur, quorum nonnulla recensere operæ pretium duxi, ut videat Lector, quam vanè, & fallaciter in nupero vestro A D R E M A D R E M jactetis, vos Maledicentiâ non certare: minus etiam in istiusmodi certaminibus superare velle. Iansenius (aiunt *Theses*) est.

din præ-
fat.

1. Perversi iudicij usurpator, pag. 1.
2. Imperitus confusor, pag. 2. col. 2. num. 2.
3. Novi pelagianismi ex maledicendi studio procursor, ibidem.
4. Evidenter, vel crasse ignorans, vel impudens impostor, ibid. n. 3. & 4.
5. Tantus Pelagianismi Patronus, quantus fuit Augustinus eiusdem Pelagianismi impugnator; pag. 3.
6. Mirè malevolus, aut obliviosus sui, pag. 4. col. 2. n. 6.
7. pelagio Patrocianans, ibid. num. 7.
8. Omnino perfidus, pag. 6. col. 1. n. 2.
9. Artificiosus Semi-pelagianismi diminutor, ibidem.
10. Minus studiosus in recedendo à Calvino, quàm in adducendo alios ob torto collo ad Semi-pelagianismam, ibidem.
11. Malus, & perversus revocator sententiæ Catholicorum Doctorum ad semi-pelagianismum, ibidem col. 2.

12. Falsus

12. *Falsus commentor calumniarum*, pag. 7.
13. *Præfidenter dogmatizans*, pag. 10. in Præfat.
14. *Audax Censor*, ibid.
15. *Fallax imaginator*, pag. 13. col. 2. n. 2.
16. *sectariorum armis accinctus*, pag. 26. n. 4.
17. *Malâ fide exaggerans*, pag. 27.
18. *Malâ fide agens*, pag. 29.
19. *Luculenta Augustini, cuius se diligentem Lectorem iactat, testimonia negligens*, ibidem.
20. *Blasphemias & mendacia (si Prospero credendum) pro Catholico dogmate venditans*, ibidem.
21. *In Lectione Concilij Trident. de Nilo bibenti cani similis*, pag. 32. col. 2. num. 2.
22. *Monstrosissimus censor*, ibid. n. 3.
23. *Ineptus & frivolus expositor*, ibid.
24. *Præfidenter negans, quod non legit*, pag. 41.
25. *Notorie male fidei*, pag. 43.
26. *Superstitiosus pelagianism scrutator*, pag. 49.
27. *Fide indignus*, pag. 51.
28. *pelagiana dogmata pro arbitrio cudens*, ibid.
29. *cum Calvino imaginans*, pag. 52.
30. *Insolenter, præfidenterque loquax*, pag. 53. col. 2. n. 2.
31. *Nova libertatis arbitrij, hæreticorum principijs conformis, confictor*, ibid. n. 3.
32. *Doctrinam à Concilijs, & Patribus pro probatissimâ inculcatam, à veritate maxime alienam pronuntians*, ibid.
33. *Arte sibi familiari, magni nominis Doctores, volentes nolentes, sibi servire faciens*, pag. 64.
34. *Non nisi alienis oculis Doctores legens, aut pessimâ fide eos citans*, ibid.
35. *Temerarius glossator*, pag. 67.
36. *Summis Pontificibus, SS. Patribus, ac scholasticis, graviter iniurius*, pag. 70. col. 2. n. 1.
37. *Distorta clave tentans reserare Labyrinthum, in quo inextricabiliter erretur*, pag. 71. col. 2. n. 1.
38. *Articulos apostolico calculo probatos, multiplicibus notis stigmaticis infamans*, pag. 73. col. 2. n. 3.
39. *Audax damnator doctrina, manifestè (si D. Thoma creditur) vera*, pag. 75.
40. *Doctrina Concil. Trid., quam ne Calvinus quidem negat, improbator*, pag. 77.

41. Ab Augustini mente alienissimus, pag. 79.
42. Frivolus expositor, pag. 92.
43. Suppositioni Concilij Trid. in terminis cōtradicens, pag. 93. col. 2. n. 3.
44. Notis omnibus & consequentijs fucum faciens, pag. 102.
45. Fallax ponderator, ibidem.
46. Fraudulentus ratiocinator, ibid.
47. Non alijs armis Iesuitas impugnans, quàm quibus hæretici Catholico-
cos impugnant, ibid.
48. Calvino minus benignus, pag. 116. col. 2.
49. Hæreticos suo calculo absolvens, pag. 118.
50. Catholicos Doctores omnium gentium, ac seculorum damnans, ibid.
51. Dogmatum ab Heterodoxis vicinis, fortè, propinatorum sub specioso
Augustini titulo pretextor. ibid.
52. Insolenter iactabundus, pag. 119.
53. Superbus insultator, ibid.
54. Orthodoxos Patres hæreseos insimulans, ibid.
55. Augustinum novitatis insimulans, ibid.
56. Coniunctissimorum Catholica Ecclesia filiorum divisor, ibid.
57. Eiusdem spiritus cum Calvino, ibid.
58. Calvino tantum non immodestior, pag. 120.
59. Authoritatis SS. Patrum extenuator, ibid.
60. Censoria potestatis usurpator, ibid.
61. Arte Batavica (conice hinc cur in præfatione signanter notaverint eum
fuisse Hollandū) eode vento in Orientē & Occidentē navigans, ibid.
62. Communem & veram doctrinam, hæreseos damnans, ibid.
63. Augustini in omnem formam pro libitu transformator. ibid.
64. Augustinum suo pede metiens, ibid.
65. Insolens debuccinator, pag. 121.
66. Thraaso, ibid.
67. Impostor, ibid.
68. Mala, peioris, pessimæ fidei, ibid.
69. Augustinum nihilo meliore, quam pessimā tractans fide, ibid.
70. Augustinum cum pluribus doctissimis Scriptoribus ano ictu iugulans,
pag. 122.
71. Oculatissimus, ironicè tamen, ibid.
72. Cæcutiens, ibid.
73. Familiari sibi calliditate, tenebras in re clara offundens, ibid.
74. Fallere nitens, ibid.
75. Vna sepiã doctores Societatis denigrans, ibid.
76. Augustino pro libitu abutens, ibid.
77. Mani-

77. Manifestus impostor, pag. 123.
78. Conglobator calumniarum, ibid.
79. Hallucinator, ibid.
80. Novus Censor, ibid.
81. Propositionum à seipso eviratarum resuscitator, ibid.
82. Astu se muniens adversus Patres, ibid.
83. Dissolvendis rationibus Philosophicis, & Scholastico-Theologicis impar, ibid.
84. Modernis sectarijs non absimilis, ibid.
85. Philosophia mastix, pag. 124.
86. Temerarius iudicator, ibid.
87. Summorum Pontificum definitionibus non acquiescens, ibid.
88. Scholastica theologia fastuosus contemptor, ibid.
89. Argumentorum scholastico-Theologicorum ludificator, ibid.
90. Theologorum invidiosus criminator, ibid.
91. Gravis calumniator, ibid.
92. Eximie audax, ibid.
93. solus sobriè sapiens: per ironiam, ibid.
94. Doctrina Maximorum Theologorum vellicator, ibid.
95. sua doctrina mirificus deprædicator, ibid.
96. Magnus Tiresias, ceteros velut umbras despiciens, ibid.
97. Magisterium Charitatis fictè sibi arrogans, ibid.
98. Impotentis styli, ibid.
99. In modo scribendi effrenis, ibid.
100. Dogmatum suorum præfidens effutitor, ibid.

Conferat Lector prædicta jacula in Iansenij caput vibrata, cum jaculis Iansenianis in Scriptores Societatis contortis; & judicet 1.º an Conditores Thesium moderamen inculpatæ tutelæ exceßerint? 2.º an censendi sint ij, qui tam cruda maledicta eructarunt, fervere intrinsecùs Christianæ charitatis igne, quo possint, & soleant convicia, sarcasmos, maledicta, omne denique infamie genus nomini suo aspersum concoquere? 3.º Esto, in Calumnia hæreseos non sit obmutescendum, quemadmodum exemplo Agathonis edoctos se affirmant; an ab Agathone didicerint, objectas hæreses (ut summum materiales) tam densa e In præ conviciorum grandine à se amoliri? Non omnis error hæresis est, fat. lib. e inquit Augustinus. Illos quippè solos, qui in Ecclesia Christi mor- de hæ- bidum aliquod, prævumque sapiunt, & correcti, ut sanum rectumque sa- ref. ad piant, resistunt contumaciter, suaque pestifera & mortifera dogmata emen- Quod vult D^{ns} dare

f Lib. dare nolunt, sed defensare persistunt; hæreticos reputat idem. f Qui
 18. de verò ignorantè malè sentiendò adversantur Catholicæ verita-
 Civit. ti, eruditorum sapientiam exercent; sed si absit pertinacia (quam
 cap. 51. scriptoribus Societatis nusquam Iansenius impingit, imo disertè
 nonnumquam removel g) salva est integritas fidei. 4°. inquit,
 g Tou. an Author nuperi AD REM, AD REM, in schola (ut
 1. lib. 8 ait) Augustini Hipponensis enutritus, meminerit, utrum eam-
 cap. 9 in fine. dem scholam confrequentaverint Conditores Thesium, eo præ-
 fertim die, quo Augustinus librum tertium contra Petilianum
 auspiciatus est, ubi hæc verba (ad quæ AD REM ISTA respe-
 xisse videtur) dictavit. Ego quando cuiquam, vel dicendo, vel scribendo
 I. 3. cont. respondeo, etiam contumeliosis criminationibus lacefitus, quantum mihi
 Petil. a. Dominus donat, frantatus atque coercitùs vana indignationis aculeis, Audito-
 cap. 1. ri, Lectorive consulens, non ago, ut efficiar homini conviciando superior, sed
 errorem convincendo salubrior: si enim quaecumque cor habent, qui ea,
 que scripsisti, considerant, quid tibi profuit ad causam, qua inter nos agi-
 tur; quod relicto negotio quodammodo publico, privatâ quadam similitate
 hominis unius vitam maledicis opprobrijs insectatus es, quasi homo ille sit
 causa, qua inquiritur? Si Conditores Thesium, eo, quem dixi, die,
 Augustinianæ lectioni interfuerint, hoc est, si unquam locum
 istum Augustini pervoluerint; mirum est, eos à rependendis ma-
 ledictis non abstinuisse. Forte eo die declinarunt à Scholâ Au-
 gustini, & ad humilem S. Ignatij officinam, à REGESTORE
 TELORVM in suo MEMORIALI commemoratam,
 h Me- h diverterunt. Nolo sanè eorum diverticulis investigandis ni-
 monial. miùm immorari: hoc saltem ausim affirmare, numquam eos
 pag. 5. fuisse in ulla schola, in qua documentum istud ex Augustino re-
 latum, & ab ipso usitatum, fuerit edoctum, eo saltem docendi
 modo, de quo alibi Augustinus: i hoc docendi modo, quod quisque di-
 i Lib. de dicerit, non tantum cognoscendo videt, sed etiam volendo appetit, agendoque
 grat. Christi perficit; prout perspicuè patet ex Catalogo conviciorum, superius
 cap. 14. contexto.

Prodiit non adeò pridem in Germania Libellus quidam sub
 nomine Eugenij Lavanda (Qui postmodum deprehensus est esse
 P. Laurentius Forerus Societatis Iesu) contra Astrum inextinctum Roma-
 ni Hæij Religiosi Benedictini, delatusque ad Vniversitatem Vien-
 nensem, Academico Edicto proscripius est, tum ob alias causas,
 (Thesibus Anti-Iansenianis communes) tum etiam quod quam
 plurimas contumelias & scommata in prædictum P. Romanum
 conti-

THESES THEOLOGICÆ.

19

contineret. Edicti istius, apud Gregorium Gelbhaar Vienna editi, exemplar per Amicum ad nos transmissum, hoc loco inspiciendum exhibemus.

CONDEMNATIO ET PROSCRIPTIO

Infamis Libelli, qui sub fictitio nomine Eugenij Lavanda contra Astrum inextinctum prodijt, Anno 1640.

Nomine Magnifici Domini Rectoris, & Venerabilis Consistorij celeberrima ac antiquissima Universitatis Viennensis, R. P. Romano Hay, Ordinis S. Benedicti Ochsenhusano ex officio insinuandum. Cum nobis Libellum, qui sub nomine Eugenij Lavanda Ninerensis, Notę astru inextinctum Fr. Romani Hay suis radijs interstingentes, inscribitur, exhibuerit, & ut eundem, utpote damnatū, & reiectum declararemus, supplicaverit; quem libellum certis, tam ex facultate Theologica, quam Iuridicā Deputatis Dominis Commissarijs revidendum commisimus: Hunc ydem omni studio & diligentia perlegerunt, & desuper Nobis votum suum exposuerunt; ex quorum siquidem relatione exhibitā cum constet abundē, tum quod suppresso nomine proprio, loci & typographi, ac nulla exhibitā facultate superiorum, aut Ordinarij loci, adeoque contra decreta Concilij Lateranensis & Tridentini, atque constitutiones Imperij sit impressus: tum etiam quod quā plurimas contumelia & scommata in eundem P. Romanum, aliosque viros Religiosos contra bonos mores, & debitam modestiam contineat. Idcirco desuper habitā deliberatione prædictum schediasma, seu Libellum Eugenij Lavanda, ipso factō, tanquam sacris Concilijs, Imperialibus Constitutionibus, ac bonis moribus, debitæque modestiæ contrariantem, velut damnatum, reiectum, ac proscriptum declaramus, & in hunc finem decreta tam Bibliopolis, & Bibliopegis, quā etiam Typographis, transmissimus, quatenus sæpèdictum Libellum, velut à nobis totaliter damnatum, reiectum, & prohibitum, sub irremissibili pena triginta Imperialium, & confiscatione librorum non reimprimant, aut venalem exponant, neque retineant, sed quamprimum ad manus Magnifici Domini Rectoris, & Venerabilis Consistorij exponant. Quod Magnificus Dominus Rector, & Venerabilis Consistorium ipsi R. P. Romano Hay duxit ex officio intimandum. Ex Consist. 10. mensis septemb. Anno 1640.

(L.S)

IOANNES KIRCHSTETTER I. V. D. Universitatis Viennensis Syndicus, & Notarius Iuratus, m. p.

C 2

Hanc

Hanc vocalem famosi istius libelli condemnationem secutura putatur realis exustio ejusdem solenniter per manum Tortoris, de qua re institutus dicitur processus (detecto demùm vero Authore) in Imperiali Curia Spirensi. Librum hæcenus non vidi, ab ijs tamen, qui viderunt, intellexi, longè modestiorem esse *Thesibus* Anti-Iansenianis, attentâ præsertim *Iansenij* dignitate Episcopali, quâ destituitur is, cujus ibi fama denigratur. Speramus proinde, superiorem aliquam auctoritatem interposituram se, ac tam illustre exemplum Academiæ Viennensis imitaturam, quo improbis præcidatur ansa præcludaturque via criminandi imposterùm viros in tam præcella dignitate constitutos. Mirantur non pauci nimiam patientiam Prælatorum Belgicorum, potissimum Episcoporum, quorum status universim in uno Iansenio impetitur. Massilienses in Gallia tumultuantes & Augustino pridem defuncto immodicè insultantes, per Gallicos Antistites non fuisse repressos, cum indignatione miratus est olim Papa Celestinus. *Nec mirari possumus, inquit, si hæc erga viventes hi nunc tentare audent, qui nituntur etiam QUIESCENTIUM FRATRUM MEMORIAM DISSIPARE.*

Sed bene interim habet, quod quemadmodum, Augustino teste, *malam conscientiam non sanat præconium laudantis, ita nec bonam convulberat opprobrium conviciantis.* Bene quod *malitia* (inquit Hieron ad Ruffinum m) *non habet tantas vires, quantos conatus; perierat innocentia, si semper nequitia iuncta esset potentia, & totum quidquid cupit calumnia, prævaleret.* Invulnerabile est, non quod non feritur, sed quod non læditur. Quomodo nec secari Adamas, aut deteri potest, sed incurrentia ultro retundit: quemadmodum Mæpessæ cautes mare frangunt, nec ulkæ sævitæ vestigia ostentant; ita firma & inconcussa stat Iansenij fama. Tumidus Xerxes Cælo minitans ac Terræ, multitudine telorum diem obscurasse legitur, sed nulla sagitta incidit in Solem. Frustra in Iansenium livore torquentur Moliniani: Frustra Eruditorum & Imperitorum animos adversus eum concitare contendunt. Nota est Iansenij fides, vitæ integritas, Religionis Zelus, Animi candor, & constantia: nota, inquam, non tamen eo modo, quo *Thesistæ* calumniantur, n̄ dum aiunt: *Numquid ergo quod apud Hispanos, & ubique in Christianis Academijs adeo receptum, è Massiliensium prodijt schola?* SED IAM NOTA FIDES IANSENII; sed eo modo, quo nota debet esse fides, & cæteræ virtutes illius, qui in
flore-

Epist.
ad Episc.
Gall.
cap. 1.

Lib. 3.
contra
Peticia.
cap. 7.
m Lib. 2.
cap. 7.

n Pag.
43.

florentissima Vniuersitate ad supremam in Theologia Lauream aduehitur; Insigni Collegio Theologorum, Apostolicis functionibus destinandorum, præficitur; binâ deputatione pro gravissimis Academiæ negotijs in Hispaniam mittitur; sacrarum litterarum Professoratu à Catholica Majestate donatur; ad Episcopale munus a Viris Illustrissimis & Primarijs, idoneus iudicatur; eoque nomine Principi nostro Serenissimo commendatur; ab eodem, Pontifici Summo Christi in terris Vicario confirmandus nominatur; à Sanctissimo Domino nostro, præmissis debitissimis scrupulis confirmatur; ab Archi-Præsule Mechliniensi Belgij Primare, aliisque Episcopis ritè consecratur; in administratione Episcopatus ad eò à probis omnibus deprædicatur, ut eo è vivis sublato, non dubitaverint eum inter eos recensere, de quibus

o Apostolus ait, *quibus dignus non erat mundus*: qui non solum in Hebr. extremo pænè vitæ momento, sed passim in toto suo Augustino, II. summam venerationem erga Matrem suam Catholicam Ecclesiam, ejusque Caput Romanum Pontificem, testatam facere non dubitavit: Videatur super hoc ejus Testamentum tomo primo præfixum: Videatur caput 29. libri proœmialis tomi secundi, ubi hæc occurrent Lectori: *Mihi constitutum est, eandem, quam ab infantia secutus sum, sensum meorum ad extremum spiritam usque, ducem sequi Romanam Ecclesiam, & Beatissimi Petri in Romana Sede successorum. Super illam Petram fundatam Ecclesiam scio. Quicumque cum ipso non colligit, spargit: apud quem solum incorrupta Patrum servatur hereditas. Quidquid ab ista Petri Cathedra, in cuius communionem à teneris vixi, & porro vivere, & mori fixam est, ab isto principis Apostolorum successore, ab isto Christi Domini nostri Vicario, ab isto Ecclesie Christiana universæ Capite, moderatore, Pontifice præscriptum fuerit, hoc teneo; quidquid improbatum improbo, damnatum damno; anathematizatum anathematizo.* Quid quæso amplius desiderare ab illo posset, vel ipsa Cæcitas, ut non dicam, malignitas? hic est ille, qui (si P Conditoribus The- p Pag. sium creditur) Catholica Ecclesia coniunctissimos filios dividit. Quo 119- spiritu? quo apud Ruardum art. 3. Calvium. Volunt nihilominus persuadere adhuc hominibus, se non eum appellasse hæreticum, nisi forte materialem; quasi non plus importet spiritus Calvini.

Sed quid dicam de myrmidonibus eorum insultationibus, quibus non minùs ignaviter ei jam defuncto obstrepunt, quam Myrmidones Hectori ante Troiam occiso, unde ortum illud Proverbiale dictum ex Homero desumptum, *Lepores insultant Leoni*

9 Pag.
41.

mortuo. *Aperi hic oculos Iansenii (aiunt) & lege in D. Thoma, quod negas, AUXILIUM SUFFICIENS: & si potes, erubescere. r Item, Lege.*

r Ibid.

Iansenii, in scoto, altero scholasticorum Principe, Adiutoria sufficientia: & noli deinceps ita præfidenter negare, quod non legisti. Item: s Eat nunc

s Pag.
122.

& iactet Iansenius &c. Quid illud referre attinet, quod de umbris Iansenianis in pleno auditorio effutitum est? Nempe Iansenius carpitur tanquam MAGNUS TIRESIAS cæteros velut umbras deiciens: & illi ab isto pliniano dieterio immunes erunt:

Contra mortuos non nisi larvæ luctantur?

Scio, non deesse qui huiusmodi eorum insultationes assimilent insultationibus Iudæorum obstrepentium Christo crucifixo. Notarunt etiam nonnulli, ad expressiorem huius assimilationis congruentiam servire tempus Anti-Iansenianis disputationibus præstitutum, erat enim tempus Quadragesimale, mensis Martius, septimana Passionis, feria sexta: Præcesserat biduo ante, hoc est feria quarta, datio signi, hoc est affixio programmatum ad valvas, portas, angulos platearum, idque noctu. Totum sic ordinatum in Concilio inito in Flandria tempore vacantiarum Autumnalium, ubi convocatis undique Patribus conscriptis diligenter inquisitum fuit, quomodo Iansenium perderent. Quæ omnia alijs ruminanda minutiùs relinquimus; & ad Augustini, ac Discipulorum eius mentem elucidandam, circa sensum illius Scripturæ, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, tandem aliquando transimus.

Lib. de
Præd.
SS. c. 4.
Et de
bono
Persev.
c. 20.

Augustinum usque ad exordium sui Episcopatus adhæsisse errori, quem postmodum amplexi sunt Massilienses, ipsemet testatur: r In exordio autem Episcopatus, dum Quæstionibus simpliciani Mediolanensis Episcopi responderet, *divinâ* (ut ipse, ibidem ait) *revelatione* edoctus, resipuit. Augustinum itaque Semi-Pelagianizantem adversarijs ultrò concedimus, prout & Gallos, ejusdem erroris, circa finem vitæ Augustini resuscitatores: Resipiscentem, & pristinum suum errorem in Pelagianis & Semi-Pelagianis confutantem, ut ipsi nobis concedant, necesse est; nisi fortè perspicuis testimonijs, tam ipsius, quam discipulorum ejus attendere nolint. Sex itaque argumenta proferemus, ex quibus non dubitamus, quin, quisquis non est nimis contentiosus, aut præcipitatis suis opinionibus plus æquo affixus, intellecturus facile sit, Augustinum numquam ab initio sui Episcopatus usque ad vitæ exitum, sensisse, Deum post lapsum humani generis prævisum

visum, habuisse voluntatem generalem, salvandi omnes omnino homines, tam reprobos, quam Electos. Ium argumentum petitur ex eo, quod toties Adversarij istum sensum ab Augustino extorquere contenderint, nec unquam potuerint. II. ex eo quod Augustinus, varios alios sensus Apostolicæ sententiæ, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, assignaverit, ubi Adversariorum cavillationibus respondebat; istum vero sensum non modo non assignaverit, sed tanquam perspicuæ veritati adversum rejecerit. III. ex eo quod toties disertissimè pronunciet, Deum non velle omnes omninò homines salvos fieri. IV. ex eo, quod non solum Augustinianæ doctrinæ Adversarij, sed etiam fidelissimi sectatores, eam fuisse Augustini mentem agnoverint. V. ex eo quod Augustinus apertissimè & constantissimè negaverit, Christum fuisse pro omnibus omninò hominibus crucifixum. VI. ex confessione recentiorum, præsertim Molinæ, qui licet oppositam sententiam operosissimè sustineat, ingenuè tamen fatetur, Augustinum sibi Adversari. De hoc ultimo satis in superioribus diximus. De penultimo agetur Ex professo These sequenti.

Primum itaque argumentum est: Pelagiani & Semi-Pelagiani pertinacissimè contenderunt, Deum velle omnes omninò homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, prout in superioribus ostendimus; Apostolicumque testimonium Augustino velut telum fortissimum objecerunt. *Quid vero Augustinus ijs responderit videamus. ponis (ait) Apostolicum testimonium, & ab eo dicitur pulsantibus aperiri, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; ut videlicet intelligamus, DOCEN TIBVS VOBIS, ideo non omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, quia ipsi nolunt petere, cum Deus velit dare: nolunt querere, cum Deus velit ostendere: nolunt pulsare, cum Deus velit aperire. Ecce telum Pelagianum: vide quale scutum Augustinus opponat. Hanc sensum vestrum, inquit x, Infantes illi suâ taciturnitate convincunt, qui nec petunt, nec querunt, nec pulsant; imo etiam, cum baptizantur, reclamant, respuunt, reluctantur; & accipiunt tamen, & inveniunt, & aperitur eis, & intrant in regnum Dei, ubi sit eis æternitatis salus, & agnitio veritatis, longè pluribus infantibus in istam gratiã non adoptatis ab eo, qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Quibus dicere non potest. VOLVI ET NOLVISTIS; QVIA SI VOLVISSET, quis eorum, qui nondum habent voluntatis suæ arbitrium, voluntati eius omnipotentissimæ resistere. Ecce, quomodo Augustinus Apostolico testimonio in sensu Pelagianorum*

Lib. 4.
contra
Julian.
c. 8. epi-
stolis
Prosp.
& Hilar
ad Aug.
* Ibid.

lagianorum intellecto de omnibus omnino hominibus, opponit manifestissimam experientiam desumptam ex parvulis: nunc vide paulisper, quomodo ipse contrariam suam expositionem, cum Apostolico testimonio veraciter intellecto, conciliet. Cur ergo, inquit, non sic accipimus, quod dictum est, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, quomodo & illud accipimus, quod idem dixit Apostolus, per unius iustificationem in omnes homines in iustificationem vite? Quod quomodo intelligendum sit, Augustinus explicat, & Hæresiarchæ Pelagij argumento respondens. Sicut dictum est (inquit) sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, ut nullus pratermitteretur: sic & in eo, quod dictum est, per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vite, nullus pratermissus est: non quia omnes in eum credunt, Et Baptismo eius abluuntur. sed quia nemo iustificatur, nisi in eum credat, & Baptismo eius abluatur. Itaque, omnes, dictum est, ne aliquo modo alio prater ipsum quisquam salvus fieri credatur. Sicut enim uno litterarum magistro in civitate constituto, rectissime dicimus, Omnes iste hic litteras docet: non quia omnes cives litteras discunt, sed quis nemo discit, nisi quem ille docuerit: sic nemo iustificatur, nisi quem iustificaverit Christus. Et alibi: Itaq; sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, de qua condemnatione parvuli per Sacramentum Baptismi liberandi sunt; ita per unius iustificationem, in omnes homines in iustificationem vite. Et hic, Omnes, dixit & ibi, non quia omnes homines veniunt ad gratiam iustificationis Christi, cum tam multi alienati ab illa, in æternum moriantur: sed quia omnes, qui veniunt in iustificationem, non nisi per Christum veniunt; Sicut omnes, qui nascuntur in condemnationem, non nisi per Adam nascuntur. Nemo quippe est in illa generatione, prater Adam; nemo in ista regeneratione prater Christum: ideo omnes, & omnes, eosdem autem etiam multos postea dixit. Et alibi: b ideo & ibi omnes, & hic omnes, quia nemo ad mortem, nisi per illum, nemo ad vitam, nisi per istum. Et rursus alibi: c Sicut illud quod dictum est, Omnes in Christo vivificabuntur, cum tam multi æterna morte puniantur, ideo dictum est, quia omnes, quicumque vitam æternam percipiunt, non percipiunt nisi in Christo: ita quod dictum est, Omnes homines vult Deus salvos fieri, & non tam multos NOLIT salvos fieri, ideo dictum est, quia omnes, qui salvifunt, nisi ipso volente, non sunt. Alibi expositionem hanc confirmat ex simili locutione Evangelistæ Ioannis dicentis de Christo: Erat lux vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum. Cum quidem (inquit d) & in sacris litteris legimus, Quod velit omnes homines sal-

z lib. de
nat. &
grat. c.
41.

a Epi. 89

b lib. 6.
cont.
Iul. c. 1.
c Epist.
107.

d Io. 1. 9.
d Ench.
p. 103.

nes sal-

nes salvos fieri: quamvis certum sit nobis, non omnes homines salvos fieri, non tamen ideo debemus, omnipotentissima Dei voluntati aliquid derogare, sed ita intelligere, quod scriptum est, qui vult omnes homines salvos fieri, tanquam diceretur, nullam hominem fieri salvum, nisi quem salvum fieri ipse voluerit: NON QUOD NULLUS SIT HOMINUM, NISI QUEM SALVUM FIERI VELIT, sed quod nullus fiat, nisi quem velit, & ideo sit rogandus, ut velit, QVIA NECESSE EST FIERI, SI VOLVERIT. De orando quippè deo agebat Apostolus, ut hoc diceret: sic enim intelligimus id, quod in Evangelio scriptum est, Qui illuminat omnem hominem: non quia nullus est hominum, qui non illuminetur, sed quia, nisi ab ipso, nullus illuminatur. Quam expositionem istius loci Evangelici tradit etiam lib. de peccat. merit. cap. 25.

Nec aliud Augustinus respondit Semi-Pelagianis, adversus quos circa finem vitæ suæ scripsit libros duos, unum de Prædestinatione Sanctorum, alterum de Bono Perseverantiæ rogatus per litteras à Prospero & Hilario, ut hinc videas immobilis constantiam Augustini, in non admittendo extensionem salvificæ voluntatis Dei, ad omnes omnino homines post lapsum Adæ. Cum in epistola Prosperi vehementer contenderent Massilienses, Bonitatem Dei in eo apparere, si neminem repellat à vita, sed INDIFFERENTER UNIVERSOS velut salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire, Augustinus libro de Prædestinatione Sanctorum, e ut hoc e cap. 8. eorum jaculum, ex Apostolico testimonio perperam intellecto deproniptum, retunderet; Clypeum ex Evangelio Ioannis sumit; ubi similis locutio reperitur, ab Isaiâ Prophetâ antea usurpata, Erunt omnes docibiles Dei, cum tamen certum sit, non omnes omnino à Deo doceri. Est scriptum in Prophetis (inquit) Erunt omnes docibiles Dei. Omnis, qui audit à Patre & didicit, venit ad me. Quid est, omnis qui audit à Patre & didicit, venit ad me: nisi, nullus est, qui audiat & discat à Patre, & non veniat ad me? Si enim omnis qui audit à Patre, & didicit, venit: profecto omnis, qui non venit, non audit à Patre, nec didicit: nam si audisset, & didicisset, venisset. Neque enim ullus audit, ac didicit, & non venit: sed omnis (ut ait veritas) qui audit à Patre, & didicit, venit. Valde remota est à sensibus carnis hæc Schola, in qua pater audivit, & docet, ut veniatur ad filium. Ibi est & ipse filius, quia ipse est verbum eius, per quod sic docet, nec agit hoc cum carnis aure, sed cordis. Simul est & ibi Spiritus Patris, & filij: neque enim in se non docet, aut separatim docet, inseparabilia quippè didicimus esse opera Trinitatis. Et ipse est utique Spiritus Sanctus, de quo Apostolus dicit, Habentes autem eundem spiritum fidei.

D

sed

Sed ideo Patri hoc potissimum est attributum, quia de ipso est genitus Unigenitus, & de ipso procedit Spiritus Sanctus, unde longum est enucleatius disputare, & de Trinitate, qua Deus est, laborem nostrum in quindecim libris, ad vos iam existimo pervenisse. Valde, inquam, remota est a sensibus carnis hoc schola, in qua Deus auditur & docet. Multos venire videmus ad Filium, quia multos credere videmus in Christum, sed ubi, & quomodo à Patre audierint hoc, & didicerint, non videmus. Nimirum Gratia ista secreta est; Gratiam vero esse, quis ambigit? Hac itaque Gratia, quæ occultè humanis cordibus, divinâ largitate tribuitur, à nullo duro corde respicitur: Ideo quippè tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur. Quando ergo Pater intus auditur, & docet, ut veniatur ad Filium, auferi cor lapideum, & dat cor carneum, sicut Propheta predicante promisit. Sic quippè facit filios promissionis, & vasa misericordiae, quæ preparavit in gloriam. Cur ergo non omnes docet, ut veniant ad Christum, nisi quia omnes, quos docet, misericordia docet: quos autem non docet, iudicio non docet: quoniam cuius vult, miseretur, & quem vult, obdurat: sed miseretur, bonum tribuens: obdurat, digna retribuens. Aut si & ista, ut quidam distinguere maluerunt, verba sunt eius, cui Apostolus ait: Dicis itaque mihi ut ipse dixisse accipiatur: ergo cuius vult, miseretur & quem vult, obdurat, & quæ sequuntur, id est, Quid adhuc conquiritur nam voluntati eius quis resistit? Numquid responsum est ab Apostolo: O homo, falsum est, quod dixisti? Non, sed responsum est: O homo, tu quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figulum ei, qui se finxit: quare sic me fecisti? An non habet potestatem figulus luti ex eadem facere massam, & sequentia, quæ optime nostis? Et tamen secundum quemdam modum, omnes Pater docet venire ad suum Filium. Non enim frustra scriptum est in Prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei. Quod testimonium, cum promississet, tunc subdidit: Omnis qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me. Sicut ergo INTEGRE loquimur, cum de aliquo litterarum Magistro, qui in civitate solus est, dicimus: omnes ista hic litteras docet: non quia omnes discunt, sed quia nemo, nisi ab illo discit, quicumque ibi litteras discit. ita RECTE dicimus, omnes Deus docet venire ad Christum: non quia omnes veniunt, sed quia nemo aliter venit. Cur autem non omnes doceat, aperuit Apostolus, quantum aperiendum iudicavit: quia volens ostendere iram, & demonstrare potentiam suam, attulit in multa patientia vasa misericordiae, quæ preparavit in gloriam. Hinc est, quod verbum Crucis prætereuntibus stultitia est: his autem, qui salvi sunt, virtus Dei est. Hos omnes docet venire ad Christum Deus, HOS OMNES VULT SALVOS FIERI, & in agnitione veritatis venire.

Atque hac Cygnea Beatissimi senis, ac invictissimi defensoris Gra-

ri^s Gratia^e voce, primum argumentum maneat terminatum.

Secundum argumentum: Quamvis Augustinus multiplices Apostolici testimonij expositiones tradiderit, nusquam post purgatum errorem de initio salutis ex nobis, Adversariorum interpretationem arripuit, quinimò disertissimè, tanquam perspicua veritati adversam rejecit. Prima expositio Augustino satis familiaris est illa, juxta quam vocula, *homines*, distribuitur quodammodo negativè, ut sensus sit, Deus ita vult homines salvos fieri, ut nullus homo salvus fiat, nisi quem salvum fieri voluerit. Secunda expositio cum prima coincidit materialiter, licet formaliter differat, eo quod sensum exhibeat affirmativum, prima verò quodammodo negativum: juxta hanc igitur expositionem vocabulum (*homines*) distribuitur commodè, pro ijs nimirum, qui salvantur: sensus igitur erit, Deus vult salvari omnes homines, qui salvantur: velut cum dicitur supremum cælum tegere omnia, utique quæ teguntur: aut cum Physici dicunt, omnia fieri ex principijs, utique quæ fiunt. Utraque hæc expositio elucet in locis ex Augustino adductis in primo argumento, ubi & quatuor alia Scripturæ loca, simili modo exponenda occurrunt. Primus est Apostoli Rom. 5. 18. *Per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ.* Secundus ejusdem Apostoli 1. Cor. 15. 22. *Omnes in Christo vivificabuntur.* Tertius Joannis Evangelistæ. *Erat Lux vera que illuminat omnem hominem.* Quartus ejusdem Evangelistæ *Erunt omnes docibiles Dei*, sive ut Propheta ab Evangelista citatus habet. *Dabo universos filios tuos doctos à Domino.* Quibus accedunt exempla usitatarum apud omnes, locutionum; ab Augustino in confirmationem suæ expositionis adducta; velut cum de Ludimagistro, qui in civitate unicus est, dicitur: hic docet omnes in hac civitate: aut cum de porta, quæ unica est Templi, Collegij, aut domus, dicitur: omnes intrant templum istud, collegium, aut domum per illam portam: sic etiã dicimus, omnes intrare in Ecclesiam per Baptisam; non quod omnes omninò intrent, sed quia, quotquot intrant, per Baptisam intrant. Tertia expositio est, juxta quam vocula, *homines*, distribuitur pro generibus singulorum tantum, ita ut dicatur Deus velle omnes homines salvos fieri, quia ex omni genere hominum quosdam salvat; quemadmodum veraciter dici solet, quod omne animal fuerit in arca Noë, quamvis multò plura animalia obruta sint a quis diluvij extra arcam, quam fuerint in

Lib. de Cor. & grat. c. 14. *arca, salvata. Hanc expositionem tradit Augustinus lib. de*
Cor. & Gratia. i Quod scriptum est, inquit, quod vult omnes homines
salvos fieri, nec tamen omnes salvi fiunt, multis quidem modis intelli-
gi potest, ex quibus in alijs opusculis nostris aliquos commemoravimus: sed
hic unum dicam. Ita dictum est: Omnes homines vult salvos fieri, ut in-
telligentur omnes predestinati, quia omne genus hominum in eis est, sicut
dictum est Pharisæis: Decimatis omne olus: ubi non est intelligendum, nisi
omne, quod habebant: Neque enim omne olus, quod erat in toto terrarum
orbe, decimabant. Secundum istum locutionis modum dictum est: sicut &
Ego omnibus per omnia placeo. Nunquid enim, qui hoc dixit, placebat et-
iam tam multis persecutoribus suis? sed placet omni hominum generi, quod
Christi congregabat Ecclesia, sive iam inuis positus, sive introducendis in
eam. Eandem expositionem innuit, Sermone 37. de diversis: Habet hortus ille
Dominicus (inquit) non solum rosas Martyrum, sed & lilia Virginum, & Coniugatorum
hederas, violasque viduarum; prorsus nullam genus hominum de sua vocatione
desperet: pro omnibus passus est Christus. Veraciter de illo scriptum est, qui
vult omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire. Sed clarissime
omnium in Enchirid. o ad Laurentium cap. 103. ubi postquam primam & secun-
dam expositionem superius à nobis traditam præmississet, addit:
Aut certe sic dictum est, Qui omnes homines vult salvos fieri, non quod
nunus hominum esset, quem saluum fieri nollet, qui virtutes miracu-
lorum facere noluit apud eos, quos dicit acturos fuisse Penitentiam, si fe-
derasset: sed ut omnes homines, omne genus humanum intelligamus per quas-
cunq; sue differentias distributum, Reges, Privatos, Nobiles, Ignobiles, Su-
blimes, Humiles, doctos, indoctos, integri corporis, debiles, ingeniosos,
tardicordes, fatuos, divites pauperes, mediocres, mares, feminas, infantes,
pueros, adulescentes, iuvenes, seniores, senes: in lingua omnibus, in mori-
bus omnibus, in artibus omnibus, in professionibus omnibus, in volunta-
tum & consecratarum varietate innumerabili constitutos, & si quid aliud
est differentiarum in hominibus. Quid est enim eorum, unde nos Deus per
unigenitum suum Dominum nostrum per omnes gentes salvos fieri homines
velit, & idè faciat, quia OMNIPOTENS VELLE INANITER NON
POTEST, QUODCUMQUE VOLVERIT.

Lib. de Cor. & grat. c. 14. *An non hinc vides, Augustino Dei voluntatem inaniri, si sal-*
vare quenquam velit, qui finaliter à salute excidit? Hinc alibi:
Non est ita sue dubitandum, inquit, voluntati Dei, qui in celo & in ter-
ra omnia quacumque voluit, fecit, humanas voluntatis non posse resistere,
quo minus faciat ipse quod vult, quandoquidem etiam de ipsis hominum vo-
luntatibus

lentibus quod vult facit. Et ibidem paulo superius: Cui volenti saluum facere, nullum hominum resistit arbitrium: sic enim velle & nolle, in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediatur, nec superet potestatem. Et ibidem in fine capituli: Magis habet Deus in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas. Et alibi: ¹ Miror, inquit, homines infirmitati suæ se malle committere, quam firmitati promissionis Dei. Sed incerta est mihi, inquit, de meipso voluntas Dei. Quid ergo? Tuane Tibi voluntas de teipso certa est, nec times? Qui videtur stare, videatur ne cadat. Cum igitur utraque incerta sit, cur non homo firmiori, quam infirmiori fidem suam, spem, charitatemque committit. Hanc Dei voluntatem salvandi homines, quos salvos fieri vult, omnipotentissimam subinde vocat Augustinus: ^m Neque hic quidquam juvat Adversariorum distinctio de voluntate Dei efficaci, & inefficaci; ^{contra} hostes enim Gratia non aliam voluntatem in Deo respectu salutis omnium omnino hominum astruere voluerunt, quam inefficacem; (neque enim tam stupidi erant, ut efficacem voluntatem Deo adscriberent, respectu salutis omnium omnino hominum, cum optimè norint multos homines reipsa non salvari, & ex altera parte non ignoraverint efficacem Dei voluntatem nulla ratione frustrari posse suo effectu) cum igitur Augustinus eam voluntatem, quam ipsi astruere contendebant, simpliciter refellerit, nulla est apparentia suscipiendi, Augustinum ullam eiusmodi voluntatem in Deo agnovisse: alioqui unicâ ejus admissione operosissimas disputationes compendiosissimè evitasset.

Quarta expositio Apostolici testimonij ab Augustino nunquam adhibita est ea, juxta quam vocabulum, *homines*, plene quidem distribuitur pro omnibus omnino hominibus, sed verbum *volenti* non sumitur proprie pro volitione aliqua Deo intrinsecâ; sed metaphoricè, pro effectione, seu inspiratione, qua Deus in nobis efficit, nobisve inspirat affectum salutis omnium hominum. Hanc expositionem tradit Augustinus libro de Correctione & Gratia capite 15. his verbis: *Ad nos ergo, qui nescimus, quisnam sit filius pacis, aut non sit, perinet, nullum exceptum facere, nullumque discernere, sed velle omnes salvos fieri, quibus predicamus hanc pacem: Neque enim metuendum est, ne perdamus eam, si ille, cui predicamus, non est filius pacis ignorantibus nobis: Ad nos enim revertetur, id est, nobis proderit hac predicatio, non & illi: si autem super eum pax predicata requieverit, & nobis & illi: Quia ergo nos, qui salvi futuri sumus, nescientes, omnes,*

tes, omnes quibus predicamus hanc pacem, salvos fieri velle Deus iubet & ipse in nobis hoc operatur, diffundendo istam charitatem in corda nostra per Spiritum S. qui datus est nobis. Potest etiam sic intelligi, quod omnes homines Deus vult salvos fieri, quoniam nos facit velle, sicut misit Spiritum filij sui clamantem, Abba Pater, id est, nos clamare facientem. De ipso quippe Spiritu alio loco dicit: accepimus spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba Pater. Nos ergo clamamus, sed ille clamare dictus est, qui efficit ut clamemus. Si ergo clamantem Spiritum rectè dixit Scriptura, à quo efficitur ut clamemus; rectè etiam & volentem Deum, à quo efficitur, ut velimus. Similia habet de verbo clamandi, & interpellandi epist. 105. ad Sixtum. Et propiùs ad rem nostram lib. 22. de Civit. Dei. Cap. 1. Vbi sic ait: dicitur enim voluntas Dei, quam facit in cordibus obedientium mandatis eius, de qua dicit Apostolus: Deus est enim qui operatur in nobis & velle. Sicut enim iustitia Dei, non solum quia ipse iustus est, dicitur; sed illa etiam, quam in homine, qui ab illo iustificatur, facit: sic & Lex eius vocatur, quæ potius est hominum, sed ab ipso data hominibus. Nam atque homines erant, quibus ait Iesus in lege vestra scriptum est, cum alio loco legamus, Lex Dei eius in corde ipsius. Secundum hanc voluntatem, quam Deus operatur in hominibus, etiam velle dicitur quod ipse NON VULT, sed suos id volentes facit, sicut dicitur cognovisse, Quod, ut cognosceretur, facit, à quibus ignorabatur: Neque enim dicente Apostolo: Nunc autem cognoscentes Deum, imo cogniti à Deo, fuisset, ut credamus, quod eos tunc cognoverit Deus, præcognitos ante constitutionem mundi; sed tunc cognovisse dictus est, quod tunc ut cognosceretur, effecit. De his locutionum modis etiam in superioribus libris memini disputatum. Secundum hanc ergo voluntatem, qua Deum velle dicimus, quod alios efficit velle, à quibus nesciuntur futura, multa vult, nec facit. Et statim cap. sequenti: Multa enim volunt fieri Sancti eius, ab illo inspirata Sancta voluntate, nec fiunt: sicut orant pro quibusdam piè, sanctèque, & Quod orant, non facit, cum ipse in eis hanc orandi voluntatem S. Spiritu suo fecerit, ac per hoc, quando secundum domini voluntatem orant Sancti, ut quisque sit salvus, possumus illo modo locutionis dicere, vult Deus, & non facit, ut ipsum dicamus velle, quod, ut velint isti, facit. Secundum illam vero voluntatem suam, quæ cum eius præscientia sempiterna est, profecto in Cælo & in Terra omnia, QUÆCUMQUE VOLVIT, non solum præterita, vel præsentia, sed etiam futura iam fecit. Ex quibus videas, Augustinum maluisse ad metaphoricam locutionem recurrere, quam Deo aliquem proprium & inrensicam voluntatis actum respectu salutis eorum, qui pereunt, impingere; cum tamen ipse alibi pro generali documento

cumento tradiderit, in expositione Scripturæ sacræ, nunquam recurrendum esse ad Metaphoram, nisi Scriptura in proprio sensu intellecta aliquod inconueniens, aut absurdum importet. Atque hæc de prima parte secundi argumenti dicta sufficiant.

Secundam partem asserentem, Augustinum post correctum errorem de initio salutis ex nobis, nusquam tradidisse expositionem Adversariorum, ipsi adversarij ultrò fateri videntur; tum quia nullum locum ex scriptis ejus post correctionem exaratis proferunt; tum quia unicus ille locus, in quo se fundant, ex libro contra Manichæos desumptus est, quem librum diu ante correctionem erroris scriptum fuisse, patet evidenter ex duobus: Primum est, librum illum ab Augustino exaratum fuisse ante Episcopatum, imo antè Presbyteratum, ut colligitur ex ipso Augustino lib. 1. Retract. cap. 10. & 14. Secundum est, Augustinum non nisi post adeptum Episcopatum, errori suo de initio salutis ex nobis, renuntiasse; cujus rei testem habemus ipsum Augustinum lib. de Prædest. SS. cap. 4. *Videtur certè, inquit, quid tunc de fide, atque operibus sentiebam, quamvis de commendanda Dei gratia laborarem: In qua sententia istos fratres nostros, Massilienses, esse nunc video: quia non sicut legeret libros meos; ita etiam in eis curaverunt proficere mecum. nam si curassent, invenissent istam questionem secundum veritatem divinarum Scripturarum solutam in primo libro duorum, quos ad Beata memoria Simplicianum scripsi Episcopum Mediolanensis Ecclesie S. Ambrosii successorem, in ipso exordio Episcopatus mei. Et non longè infra: Ecce, quare dixi superius, hoc Apostolico præcipue testimonio etiam meipsum fuisse convictum: cum de hac re aliter sciperem, quam mihi Deus in hac questione solvenda; cum ad Episcopum Simplicianum, sicut dixi, scriberem, REVELAVIT. Et alibi: ⁿ Multum miror, eos, Massilienses, ⁿ Lib. de bo- no per- sev. c. 20 hoc dicere, nec attendere, ut de alijs hic taceam, ipsos libros nostros, & antequam Pelagianam apparere cepissent, conscriptos, & editos, & videre, quam multis eorum locis, futuram nescientes Pelagianam hæresim, credebamur predicando gratiam, quâ nos Deus liberat à malis erroribus, & moribus nostris, non precedentibus bonis meritis nostris, faciens hoc secundum gratuitam misericordiam suam. Quod plenius scipere cepi in ea disputatione, quam scripsi ad Beata memoria Simplicianum Episcopum Mediolanensis Ecclesie, in mei Episcopatus exordio, quando & initium fidei donum deesse cognovi, & asserui. Hæc ille. Augustinum verò, in libris post depositum errorem Semi-Pelagianorum scriptis, pro nobis stare; ex duobus locis superius adductis, perspicuum est: Nam scriptu-*

ram

Tam illam Ioan 1. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, non vult intelligi de omnibus omnino hominibus, sed de ijs tantum, qui illuminantur, sic enim ait, *o Ench. cap. 103* *audimus, & in sacris litteris legimus, quod velit omnes homines salvos fieri, quamvis certum sit nobis, non omnes homines salvos fieri, non tamen ideo debemus, omnipotentissimæ Dei voluntati aliquid derogare, sed ita intelligere, quod scriptum est, Qui vult omnes homines salvos fieri, tanquam diceretur, nullum hominem salvum fieri, nisi quem salvum fieri ipse voluerit: non quod nullus sit hominum, nisi quem salvum fieri velit, sed quod nullus fiat, nisi quem velit, & ideo sit rogandus, ut velit, QVIA NECESSE EST FIERI, SI VOLVERIT.* De orando quippè deo agebat Apostolus, ut hæc diceret: SIC ENIM INTELLIGIMVS id, quod in Evangelio scriptum est: Qui illuminat omnem hominem: NON QVIA NULLVS EST HOMINVM, QVI NON ILLVMINETVR, sed quia, nisi ab ipso, nullus illuminatur. Item lib. 1. de Peccat. meritis, & remiss. cap. 25. Itaque, inquit, illud quod in Evangelio positum est, erat lumen verum, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: ideo dictum est, quia nullus hominum illuminatur, nisi ab illo lumine veritatis, quod est Deus. Cur enim (ait paulo antè) Apostolus diceret, Nolite pueri esse mentibus. si iam illo lumine vero, quod verbum Dei est, illuminata sunt eorum mentes? Hos verò libros ex quibus hæc transcripsimus, ab Augustino post correctum errorem suum exaratos & editos, fuisse, patet evidenter ex libro 2. Retract. cap. 36. 37. & 63. nec adversarij diffidentur.

Nec est quod mirentur Moliniani, Iansenianos (sic Querimonizæ Zegerianæ auctores agnominant) reclamare, & queri, CONTURBARI VERBA AVGVSTINI. Iustissima quippe est eorum querela, non solum de sublacione commaticæ distinctionis (quam correctiores editiones operum S. Augustini, à Theologis Loyaniensibus repurgatæ, ita clare exhibent, ut cæcutientibus appareat, quamvis in mendosioribus, Parisiensi antiqua, & Basileensi, ad quas ipsi tanquam tutum asyllum recurrunt, desideretur) sed insuper ob transpositionem malignam vocum (OMNINO) (OMNES) ut enim eis ignoscant Ianseniani, ob prætermisum comma inter, OMNINO, & OMNES; Quis saltem dedit eis Privilegium prædictas voces ita conturbandi, ut cum Augustinus dicat, verum est enim omnino omnes hoc posse, ipsis liceat rescribere, verum est enim omnes omnino hoc posse? Certe nec Parisiensis, etiam antiqua, nec Basileensis editio, quantumvis corrupta, ejusmodi

modi conturbationi suffragantur, uti nec ulla alia. Quod verò dicunt, SENSVM REVERA ID REQUIRERE, falsissimum est; nisi fortè loquantur de sensu, quem ex prævijs Cerebri sui imaginationibus quispiam sibi præformaverat: Et quæso, quid aliud responderet Lutherus interrogatus, cur addiderit particulam exclusivam, tantùm, ad vocem, fidem, ubi sacer textus dicit, *Arbitramur hominem iustificari per fidem sine operibus legis*, quàm, sensum id requirere? Sed ut manifestius appareat ipsorum falsificatio, ponam hic integrum Augustini contextum, p prætermisâ etiam p Lib. I.
Retract.
cap. 10. (ut antiquæ Pariensi & Basileensi tantundem deferam) notâ commaticâ, ut Lector videat, quam præfidenter asseverent, sensum id requirere: *Quod verò dixi, inquit Augustinus, illud autem lumen non irrationabilium animalium oculos pascit, sed pura corda eorum, qui Deo credunt, & ab amore visibilium rerum, & temporalium, se ad eius præcepta implenda convertunt, quod omnes homines possunt, si velint; non existiment, novi hæretici Pelagiani secundùm eos esse dictum. Verum est enim omninò omnes homines hoc posse, si velint, sed preparatur voluntas à Domino, & tantum augetur munere Charitatis, ut possint. Quod hic ideo dictum non est, quoniam præsentì necessarium non erat quæstioni.*

Hucusque Augustinus. Vbi nota inter Augustinum & Pelagianos capitalem viguisse controversiam de viribus humanæ naturæ ad implendam legem, cavendumque peccatum, ut patet Epistola 89. 95. 107. Item lib. de natura & Gratia, lib. de Perfectione Iustitiæ, & omnibus pænè libris, Epistolis, ac sermonibus Augustini adversus Pelagianos. Dogma quippè de impeccantia solemnissimum apud Pelagium fuisse, non solum ex Augustino locis citatis, sed etiam ex Hieronymo in Epistola ad Ctesiphontem, & Dialogis contra Pelagianos, constat, prout ex Synodo Diospolitana, ubi sexta Propositio Pelagio tanquam ab eo tradita, à Patribus objecta fuit ista, *Posse hominem si velit, esse sine peccato*. Hinc Augustinus lib. de Nat. & Gratia cap. 43. *Verum est autem, inquit, quod ait, Pelagius, quòd deus tam bonus quàm iustus talem hominem fecerit, qui peccati malo carere sufficeret, sed si voluisset. Quis enim eum nescit sanum, & inculpabilem factum, & libero arbitrio, atque ad iuste vivendum potestate liberâ constitutum? sed nunc de illo agitur, quem Semi-vivum latrones reliquerunt, qui gravibus saucius, confossusque vulneribus, non ita potest ad iustitiæ culmen ascendere, sicut potuit inde descendere. Qui etiam si iam in stabulo est, adhuc curatur. Non igitur deus impossibilia iubet, sed*

E iubendo

q Cap:
44.

inbendo admonet; & facere quod possis, & petere, quod non possis. Tam nunc videamus unde possit, unde non possit. Iste dicit, voluntate non est, quod naturâ potest. Ego dico, voluntate quidem non est homo iustus, nec naturâ potest, sed medicinâ poterit, quod vitio non potest. q. Quid ergo iam opus est in pluribus immorari, veniamus interitûs ad causâ, quâ in hac duntaxat Quæstione, VEL SOLAM, VEL PÆNE SOLAM CVM ISTIS HABEMVS. Sicut enim ipse dicit ad quod nunc agit non pertinere ut quaratur, utrû fuerint vel sint aliqui homines in hac vita sine peccato, sed utrû esse potuerint, vel possint: ita Ego etiamsi fuisse vel esse consentiam, nullo modo tamen potuisse, vel posse confirmo, nisi iustificatos gratiâ Dei per Iesum Christum Dominum nostrum, & hunc Crucifixum: ea quippe fides iustos sanavit antiquos, quæ sanat & nos, id est Mediatoris Dei & hominum hominis Iesu Christi, fides sanguinis eius, fides crucis eius, fides mortis & Resurrectionis eius. Habentes ergo eundem spiritum fidei, & nos credimus, propter quod & loquimur. Iste vero obiectâ sibi quæstione, in qua reverâ intolerabilis videtur cordibus Christianis, quid respondeat, attendamus. Aut enim, sed hoc est, quod multos movet, inquit, Quod non per Dei gratiam homines sine peccato esse posse defendis. Prorsus hoc est, quod movet, hoc est quod obijcimus. Rem ipsam dicit, hoc omninò egerrimè sustinemus, hinc à Christianis talia disputari, eâ quam in alios, & ipsos habemus, dilectione non ferimus. Vide plura in sequentibus. Cùm itaque Augustinus antè exortos Pelagianos scripisset libros duos de Genesi adversùs Manichæos, in quorum primi cap. 3. scripsit ea, quæ superiùs retulimus; ut viam Pelagianis præcluderet, ea in confirmationem sui dogmatis de impeccantia, arripiendi; cùm ad retractationem librorum illorum pervenisset loco superiùs à nobis citato: Non existiment, inquit, novi hæretici Pelagiani, secundum eos esse dictum: verum est enim omninò omnes homines hoc posse, si velint, sed preparatur voluntas à Domino, & tantum augetur munere Charitatis, ut possint: ubi manifestum est, eum respexisse ad eam controversiam de viribus humanæ naturæ; quam modò retulimus inter ipsam & Pelagium exartulisse; Pelagio dicente, hominem naturâ posse servare Dei mandata: Augustino verè è contra contendente non naturâ, sed medicinâ, id est, adjuutorio medicinali, quo præparatur voluntas à Domino, id fieri posse: undè citato loco Retractationum rationem reddens, cur libro isto contra Manichæos, cùm dixisset omnes homines posse servare mandata, si velint, non addiderit illam clausulam, sed preparatur voluntas à Domino, subjungit: quod hic (id est, in libro isto contra Manichæos, antè Pelagianorum exortum

exortum edito) idè dictum non est, quoniam presenti necessarium non erat quæstioni; quia nimirum Pelagiani nondum erant exorti. Simile quid de Chrystostomo dicit libro. x. contra Iulian. c. 6. vobis, inquit, nondum exortis securius loquebatur. Neque difficultas inter Augustinum & Pelagianos versabatur circa particulam, omnino, addendum, vel omittendum ad vocem, omnes, quando dicitur, omnes homines posse servare mandata, si velint; sed circa vires, quibus possint homines servare mandata, an videlicet id possint per vires naturæ, an tantum per auxilium Gratia: Augustinus enim generaliter sustinebat, nullum prorsus purum hominem potuisse, aut posse per vires naturæ servare mandata: Pelagius è contra contendebat posse: Hinc epist. 89. respondens Augustinus ad primum articulum sibi ab Hilario transmissum, quo Pelagiani apud Syracusas dogmatizabant, posse hominem esse sine peccato, & Dei mandata facile custodire, si velit, sic ait: Isti utcumque tolerandi sunt, quando dicunt esse vel fuisse hic aliquem præter unum sanctum sanctorum, qui nullum haberet omnino peccatum. Illud verò quod dicunt, sufficere homini liberum arbitrium ad Dominica præcepta implenda, etiamsi Dei Gratia & Spiritus S. dono ad opera bona non adjuvetur, omnino anathematizandum est, & omnibus execrationibus detestandum. Qui enim hoc asserunt, à gratiâ Dei penitus alieni sunt.

Scopus igitur Augustini dicto loco Retract. est ostendere, quomodò id quod scripserat contra Manichæos de possibilitate implendi mandata, intelligi possit in sensu Catholico, & omnino vero, ita ut nullum subsidium Pelagianis, qui idem, sed alio sensu, dicebant, accederet. Itaque particula, omnino, non afficit vocem, omnes, sed vocem, verum: ut sensus sit, omnino verum est, quod dixi, omnes homines posse implere mandata si velint, neque id juvat Pelagianos dogmatizantes, posse id homines per naturam gratiâ destitutam; quia ut homines id possint, & velint, præparatur voluntas à Domino. Nec credo, Molinianos eousque progressuros, ut imponant Augustino, quod senserit, omnium omnino hominum voluntates augeri munere Charitatis: nam ut taceam de multis adultis à vera fide, & religione alienis, quid portentosius fingi potest, quàm parvulorum etiam non renatorum voluntates augeri munere Charitatis, nisi fortasse contendant Parvulos non esse homines, nec proinde ad eos extendi illud, omnes omnino homines? maneat proinde illibata Theologorum Lovaniensium genuina lectio cum suo commate inter vocem,

omnino, & vocem, omnes : Maneant verò Moliniani (nisi tandem resipiscant) à mente Augustini, alienissimi. Desinant improperare Iansenio, quod *Arte Batavicâ in Orientem & Occidentem eodem vento naviget*, ne reponatur eis, quod *Arte Lusitanicâ*, id est, Molinisticâ idem ipsi faciant; quando Doctores Lovanienses mirè extollunt, ubicunque ipsis, vel superficietenus favere videntur; quorum industriam in correctione Operum D. Augustini, tam turpiter hoc loco contemunt.

Tertia argumenti nostri pars, quod scilicet Augustinus Molinianorum expositionem tanquam perspicuæ veritati adversam rejecerit, sufficienter ex Epistola 107. patescit: *Manifestum est, inquit Aug. eos qui huic resistunt tam PERSPICUÆ VERITATI, non intelligere, omnino, quâ locutione sit dictû, quod omnes homines vult Deus salvos fieri; cum tamen multi salvi non fiant, non quia ipsi, sed quia DEUS NON VULT: Quod SINE VLLA CALIGINE MANIFESTATUR in parvulus: sed sicut illud, quod dictum est, Omnes in Christo vivificabuntur, cum tam multi aternâ morte puniantur, ideo dictum est, quia omnes quicunque vitam aternam percipiunt, non percipiunt nisi in Christo: ita quod dictum est, omnes homines vult Deus salvos fieri, cum tam multos NOLIT salvos fieri, ideo dictum est, quia omnes, qui salvi fiunt, nisi ipso volente non fiunt, & si quo alio modo illa verba apostolica intelligi possunt, UT TAMEN HVIC APERTISSIMÆ VERITATI, IN QVA VIDEMVS TAM MVLTOS VOLENTIBVS HOMINIBVS, SED DEO NOLENTE SALVOS NON FIERI, CONTRARIA ESSE NON POSSINT. Vides juxta Augustinum, eos perspicua veritati resistere; manifestumque esse, non intelligere eos omnino locutionem Apostolicam, qui verba illa ad omnes omnino homines extendunt: vides Sine ulla caligine manifestari in parvulus, multos non fieri salvos, quia Deus non vult eos salvari. Verum Moliniani hic nodum in scirpo quærunt, prætendentes Augustinum expositionem ipsorum non excludere, siquidem dixerit, & si quo alio modo verba Apostolica intelligi possunt: sed cautè omittunt Augustini verba proximè sequentia, Ut tamen huic apertissima veritati, in qua videmus tam multos volentibus hominibus, sed Deo nolente, salvos non fieri, contraria esse non possint. Quis enim tam cæcus est, ut non videat expositionem ipsorum, juxta quam omnes omnino homines velit Deus salvos fieri, ita ut nullum omnino nolit salvum fieri, hic disertissimè excludi, tanquam contrariam isti apertissima veritati, in qua videmus tam multos volentibus hominibus, sed Deo nolente salvos non fieri. Itaque verba illa Augustini non*

juxta

juxta sensum ipsius, sed juxta dolum suum, pro se arripuerunt; nam illi alij modi, juxta quos Augustinus indicat Apostolica verba intelligi posse, sunt modi ab ipsomet Augustino alijs in locis traditi, de quibus in superioribus diximus, eorum enim nullus *apertissima huic veritati contrarius est*, prout contraria est expositio Molinianorum.

Ex dictis in hoc & præcedenti puncto patet, quàm fallaciter Augustini scriptis insidientur Adversarij quo eum, VELIT, NOBIT, faciant esse Molinianum. *r alicubi enim (imitantes Iulianum) medijs destractis (commate inter OMNINO, &, OMNES,) sententias interrumpunt: alicubi extremis non additis (subsequentibus verbis epistolæ 107.) decurtant.* Nonnumquam etiam (Iulianum supergressi) verborum ordinem invertunt. *Non est multum (ait de Iuliano Augustinus. s) ut ipsa verba mea ponam, unde videant, qui hac legunt, quemadmodum scriptis meis insidieris, & qua conscientia, vel tardis, vel ignavis cordibus abutaris, ut ideo existiment te respondere, quia non videret. Et alibi: + Verba mea exposuisti non iuxta sensum meum: sed iuxta dolum tuum. Et alibi: " prolixâ contradicendi disputatione, multum sudasti, sed non sincerasti. Et alibi: " pervicaciâ impudenti seu imperitiâ, qua prius pravè dixeras non mutasti. Vbi quidem perspicua veritati ex aliqua parte cessisti, sed illud quod prius dixeras, delere debuisti. Et ibidem paulò inferiùs: in tali causa non tibi necessarius esset labor, si adesset pudor.*

Tertium argumentum desumitur ex ijs locis, quibus Augustinus disertè pronuntiat, Deum non velle omnium omninò hominum salutem; quorum nonnulla in præcedentibus allégavimus, signatim ex Epist. 107. quibus similia occurrunt lib. 6. contra Iul. cap. 5. *Quod multò est mirabilius, inquit, aliquando adoptat Deus in filium, quem format in utero immundissimæ famina: & aliquando NON VULT esse, suum filium, quem format in utero sua filia. Ille quippè ad Baptismum, nescio quâ provisione, pervenit: iste repentinâ morte non pervenit. Atque ita Deus, in cuius potestate sunt omnia, fecit esse in Christi consortio, quem formavit in Diaboli domicilio, & NON VULT ESSE IN REGNO SVO, quem formavit in templo suo. Aut s vult, cur non facit, quod vult? Non enim, quod soletis de maioribus dicere, Deus vult, & parvulus non vult: Certè hic ubi dari nulla est immobilitas, nulla fortuna temeritas, nulla persona dignitas; quid restat nisi misericordia & veritatis profunditas. Et alibi: x proinde sicut apostolus ait: Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Deus, qui & parvulis*

r Lib. 2.
de nup.
& concupisc.
cap. 2.

s Lib. 4.
contra
Iul. c. 8.

t Lib. 6.
contra
Iul. c. 5.

" Lib. 4.
contra
Iul. c. 9.

x Lib. 5.
contra
Iul. c. 4.

x Lib.
de do-
no Per-
sever.
cap. 11.

quibus vult etiam non volentibus, neque curventibus subvenit, quos ante constitutionem mundi elegit in Christo, daturus etiam eis gratiam gratis, hoc est, nullis eorum vel fidei, vel operum meritis precedentibus: Et maioribus etiam his, quos prævider, si apud eos facta essent, suis miraculis credituros: quibus NON VULT subvenire, non subvenit, de quibus in sua Prædestinatione occultè quidem, sed iuste aliud iudicavit. Et alibi:

z Lib. 2
de pec.
merit.
cap. 18. Quocirca quoniam quoddam a Deo nos avertimus, nostrum est, & hæc est voluntas mala: quod verò ad Deum nos convertimus nisi ipso excitante atque adiuvante non possumus, & hæc est voluntas bona, quid habemus, quod non accepimus? Si autem accepimus, quid gloriamur quasi non acceperimus? ac per hoc, ut qui gloriatur in Domino glorietur, quibus hoc Dominus donare voluerit, eius misericordia est, non meriti illorum: quibus autem NOLVERIT, veritatis est. Et alibi: a

a Lib. 4.
contra
Iul. c. 8.

Si dixeris mihi: cur ergo non convertit omnium nolentium voluntates? respondebo: cur non omnes morituros adoptat lavacro regenerationis infantes, quorum adhuc nullas, & ideo nec contrarias invenit voluntates? si hoc profundius esse perspicis, quam ut abs te valeat inveniri, utriusque nostrum profundum sit, cur & in maioribus, & in minoribus Deus velit alteri, & NOLIT alteri subvenire. Et paulò inferius: Nos autem cum vitiatæ originis mala merita esse dicimus, gratiã dicimus intrare parvulum in regnum Dei, quoniam bonus est Deus: Et alium meritò non intrare, quoniam iustus est Deus: & in neutro esse factum, quoniam quod VULT, facit Deus.

Porro qui in huiusmodi eventibus ad fortuitos casus aut dispositionem causarum secundarum ita recurrunt, ut dicant, nihil hic agere Superna divinæ Providentiæ iudicia, Augustino manifestè adversantur. b Neque enim fato cogitur Deus illis infantibus subvenire, illis autem non subvenire, cum sit utriusque causa communis: aut res humanas in parvulis non divina providentiã, aut fortuitis agi casibus opinabimur, cum rationales vel damnande, vel liberanda sint anime, quandoquidem nec passer cadit in terram sine voluntate Patris nostri, qui in celis est: aut parentum negligentia sic tribuendum est, quod parvuli sine Baptismo moriuntur, ut nihil ibi agent superna iudicia: tanquam ipsi qui hoc modo malè moriuntur, parentes sibi negligentes, propriã voluntate, de quibus nascerentur, elegerint. Quid dicam, quod parvulus aliquando antequam illi per ministerium Baptizantis succuri possit, expirat? plerumque enim festinantibus parentibus & paratis ministris, ut Baptismus parvulo detur, DEO TAMEN NOLENTE non datur, qui eum parvulam in hac vita non tenuit ut daretur. Etiam quod aliquando parvis Infidelium filijs potuit, ne irent in perditionem, & filijs fidelium non potuit Baptismate subvensi.

b Lib.
de do.
no per.
sever.
cap. 12.

subveniri. Qui denique ad distinctionem voluntatis efficaciæ, & inefficaciæ hic confugiunt, non Augustinum, sed Pelagianos & Massilienses habent Patronos, ut patet ex ijs, quæ de hac distinctione superius diximus, quibus & addi potest illud Augustini & Alipij epistola 106. *Dicit enim Scriptura Pharaoni, quia ad hoc te excitavi, ut ostendam in te potentiam meam, & ut annuncietur nomen meum in universa terra.* Deinde ad utrumque concludens: ergo, inquit, cuius vult miseretur, & quem vult obdurat: profecto neutrum aliquâ iniquitate, sed utrumque misericordiâ & veritate: Et adhuc tamen audax movetur infirmitas, eorum scilicet qui secundum coniecturas cordis humani inscrutabilem altitudinem iudiciorum Dei scrutari conantur. Hanc questionem sibi ex adverso opponens Apostolus ait, dicit itaque mihi, quid adhuc conqueritur? Nam VOLUNTATI EIVS quis resistit? nobis hoc dictum putemus. Quid ergo aliud, quam quod respondet Apostolus respondere debemus: aut si & nos talia movent, quia & nos homines sumus, simul oportet omnes audiamus dicentem: O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit, quare me fecisti sic? An non habet potestatem figulus lucti, ex eadem massa facere aliud vas in honorem, aliud in contumeliam? Hæc massa si esset ita mediâ, ut quemadmodum nihil boni, ita nec mali aliquid mereretur, non frustra videretur iniquitas, ut ex ea fierent vasa in contumeliam. Cum vero per liberum arbitrium primi hominis in condemnationem universa defluerit, procul dubio quod ex ea fiunt vasa in honorem, non ipsius iustitiæ, quæ gratiam nulla præcessit, sed Dei misericordiæ: quod verò in contumeliam, non iniquitatis Dei, quæ absit ut sit apud Deum, sed iudicio deputandum est.

Vides hic imprimis Apostolum in objectionem sibi factâ discretissimè agere de voluntate Dei, cui nemo resistit: audis Augustinum dicentem, nos debere respondere id ipsum, quod Apostolus responderat: O homo tu quis es, qui respondeas Deo &c. Vides ad salvandam iustitiam ejusmodi divinæ voluntatis, qua fiunt vasa in contumeliam, Augustinum recurrere ad infectionem totius massæ humani generis. Audis eundem Augustinum liquidissimè pronunciantem, non frustra videri, Deum fore iniquum faciendo vasa in contumeliam, si massa illa humani generis, ex qua nunc fiunt ejusmodi vasa, ita esset mediâ inter bonum & malum ut tam esset experta malitiæ, quam bonitatis: nihil igitur alienius à mente Augustini, quam asserere, Deum, quantum est ex parte sua velle totam hanc massam perditam salvare; cum juxta Adversariorum principia, nulla foret iniquitas apud Deum, si suppositâ massâ mediâ

mediâ, Deus tanquam Iuppiter omnibus idem vellet voluntate inefficaci totam illam massam ad beatitudinem perducere, esto non perduceret omnes reipsâ, sed quidam voluntate propriâ in Barathrum ruerent. Et sanè qui ad salvandam Dei bonitatem & æquitatem in causa humani generis, necessarium putant, eiusmodi voluntatem Deo adscribere, non videntur satis perpendere gravitatem peccati originalis ex prima prævaricatione Adæ in totam massam humani generis transfusi. Quæ profectò gravitas juxta Augustini principia toties ab ipso inculcata, adeò magna est, ut potuerit Deus iustissime totam massam nullo prorsus indè crepto, condemnare: hinc in eadem epist. 106. cum de dilectione Dei erga Iacob, & odio erga Esau tractaret: Cum vellet Apostolus ostendere, inquit, cur in eis non sit iniquitas apud Deum ait: Moyse enim dicit, miserebor cui misertus ero, & misericordiam præstabo, cui misericors fuero. Quid nos hic docuit, nisi ex illa massa primi hominis, cui meritò mors debetur, non ad merita hominum, sed ad Dei misericordiam pertinere, quod quisque liberatur, atque ita non esse iniquitatem apud Deum; quia neque remittendo, neque exigendo quod debetur, iniustus est? ibi enim grata est indulgentia, ubi iusta posset esse vindicta. Et hinc evidentius apparet à pena debita liberato & gratis iustificato, quantum beneficij conferatur, quod alter aequaliter reus, sine punientis iniquitate punitur. Et infra: piè & veraciter creditur Deus nocentes atque impios iustificando à penis debitis liberare: quemquam verò immeritum, & nulli obnoxium peccato si Deus damnare creditur, alienus ab iniquitate non creditur. Vbi ergo liberatur indignus, tantò debetur maior actio gratiarum, quanto pena iustior debebatur: ubi autem damnatur dignus, nec Misericordia nec Veritas damnatur. Quomodo, inquit Esau non damnatur indignus, si non ex operibus, sed ex vocante dictum est, quia maior serviet minori? sicut enim illius nulla præcesserunt opera bona, ut ad gratiam pertineret, sic nec huius mala ut ad penam pertinere deberet? Nulla planè in utroque opera vel bona vel mala, sed propria: uterque autem illi uni obnoxius erat, in quo omnes peccaverunt, ut omnes in illo morerentur. Quicumque ex illo uno, multi in seipsis futuri erant, tunc in illo unus erant: proinde illud peccatum solius esset, si ex illo nullus exisset. Porro autem in quo erat natura communis, ab eius vitio est nullus immunis: sed ambo qui nondum propria vel bona vel mala operabantur; rei tamen ex origine nascebantur. Laudet misericordiam, qui liberatur, non culpet iudicium qui punitur. Hic si dixerimus, quanto melius ambo liberarentur? Nihil nobis convenientius dicetur, Quam O homo tu quis es qui respondeas Deo? Si iatque Deus ex parte sua habet
volun-

voluntatem generalem licet inefficacem liberandi indifferenter omnes à massa perditionis, eosque in regnum suum, ubi salus æterna est, perducendi; eamque voluntatem Augustinus agnovit, quid opus erat tam operosâ disputatione bonitatem & æquitatem Dei propugnare per recursum ad infectionem humani generis, cum potuisset uno verbo adversariorum quærimonias compescere, dicendo, per Deum non stare quo minus universi à massa liberentur salutemque consequantur, quandoquidem Deus ex parte sua neminem exclusit.

Sanè Prosper in responsione ad object. 8. Gallorum non veteretur dicere, eos qui voluntatem Dei, quâ vult salvare homines, ad universitatem generis humani extendunt, impenetrabilem iudiciorum Dei altitudinem pulsare: & Augustinus idipsum non obscure indicat verbis illis supra cit. ^s *Et adhuc tamen audax movetur* ^{Ep. 106} *infirmis eorum scilicet, qui secundum coniecturas cordis humani inscrutabilem altitudinem iudiciorum Dei cogitare conantur.* Præterea quid facilius Augustino fuisset, quam allegatione istiusmodi voluntatis generalis inefficacis Dei, elidere objectionem Pelagianorum toties refricatam de vitio acceptionis personarum impingendo Deo, quam tamen voluntatem nusquam allegavit, sed continuo per recursum ad infectionem generalem massæ, Deum ab isto vitio purgavit. *Si quispiam, inquit, et duos habeat debitores, et alteri vellet dimittere debitum, et alterum exigere; cui vult donat, sed neminem fraudat, nec acceptio personarum dicenda est, quando iniquitas nulla est. Alioquin eis, qui parum intelligunt, potest acceptio personarum videri. ubi vineæ Dominus operarijs, qui unâ horâ illic opus fecerunt, tantum dedit, quantum illis qui pertulerunt pondus diei et æstus, æquales faciens in mercede, quorum tam magna distantia fuerat in labore: sed quid respondit de hac velut acceptione personarum apud patremfamilias murmurantibus? Amice, inquit, non facio tibi iniuriam. Nonne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est, et vade, volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi. An non licet mihi quod volo facere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? NEMPE HIC TOTA INJUSTITIA EST, HOC VOLO: tibi, inquit, reddidi, huic donavi, neque ut huic donarem, tibi aliquid abstuli, aut quod debebam vel minus, vel negavi. An non licet mihi facere, QVOD VOLO? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? sicut ergo hic nulla est acceptio personarum, quia sic alius gratis honoratur, ut alius debito non fraudetur: sic etiam cum secundum propositum Dei vocatur alius, alius non vocatur: vocato datur*

F

gratius.

gratuitum bonum, cuius boni est vocatio ipsa principium: Non vocato red-
ditur malum, QVIA OMNES REI SVNT EX EO, QVOD PER
VNUM HOMINEM PECCATVM INTRAVIT IN HVNC MVNDVM.
Et in illa quidem operariorum similitudine, ubi unum denarium acceperunt
qui una hora, & qui duodecies tantum laboraverunt, qui utique secundum
rationes humanas, sed vanas, pro quantitate laboris sui duodecim denarios
accipere debuerunt, utique in bono coaquari: non alij liberari, non alij dam-
nari sunt, quia & illi qui plus laboraverunt, & quod sic vocati sunt, ut ve-
nirent, & sic passi, ut non deficerent, ab ipso patre familias habuerunt. Vbi
autem dicitur, Ergo cui vult miseretur, & quem vult obdurat, qui facit
aliud vas in honorem, aliud in contumeliam, bonum quidem in merito, &
gratis datur, quia ex eadem massa est cui datur, malum vero merito &
debitum redditur, QVIA IN MASSA PERDITI NIS MALVM MA-
LIO NON MALE REDDITVR, & ei cui redditur, malum est, quia sup-
plicium est: ei vero à quo redditur, bonum est, quia recte factum eius est.
Nec ulla est acceptio personarum in duobus debitoribus, aequaliter reis, si
alteri dimittitur, alter exigitur, quod pariter ab utroque debetur. Sed ut
id quod dicimus alicuius exempli manifestatione clarescat, constituamus
aliquos ab aliqua meretrice geminos ednos, atque ut ab alijs colligeren-
tur, expositos: horum sine Baptismo expiravit unus, alius baptizatus: quod
hic fatum aut fortunam fuisse dicamus, que omnino nulla sunt? quam per-
sonarum acceptionem, que apud Deum nulla est, etiamsi in istis ulla esse po-
tuisset, qui utique nihil habebant, unde alter alteri preferretur, merita que
nulla propria, siue bona, quibus mereretur alius baptizari; siue mala, quibus
alius sine Baptismo mori? An aliqua parentum fuerunt, ubi fornicator
pater, meretrix mater? sed quacumque illa fuerint, non utique istis tam
diversa conditione morientibus ulla diversa, sed utrique communia. si ergo
nec fatum, quia nulla stella ista decernunt; nec fortuna, quia non fortuitis
casus hæc agunt; nec personarum, nec meritorum diversitas hæc fecerunt,
quid restat, quantum ad baptizatum attinet, nisi gratia Dei, que vasis
facti in honorem gratis datur, quantum autem ad non baptizatum IRA
DEI, que vasis in contumeliam pro ipsius massa merito redditur? Sed in
illo qui baptizatus est, gratiam Dei vos conspici cogimus, & meritum eius
nullum precessisse convincimus: de illo autem sine baptismo mortuo, cur
ei defuerit sacramentum, quod & vos fatemini omnibus atatibus necessarium,
& quid isto modo in eo fuerit vindicatum, vos videritis, qui non vul-
tis esse originale delictum. Nobis in duobus istis geminis unam precul dubio
habentibus causam, difficultatem questionis, cur alius sic, alius vero sic
mortuus est, velut non solvendo solvit Apostolus; Qui cum & ipse de duobus
geminis

geminis tale aliquid prop. fuisset, propter quod non ex operibus, quia nondum operati fuerunt aliquid boni vel mali, sed ex vocante dictum est, Maior seruiet minori: Et Iacob dilexi, Esau autem odio habui: & huius profunditatis horrorem, usque ad hoc perduxisset ut diceret, Ergo cuius vult miseretur, & quem vult obdurat: sensit continuò quid moueret, & sibi verba contrahentis, quæ apostolicâ auctoritate coërceret, opposuit. Ait enim, dicis itaque mihi, quid adhuc conqueritur. Nam voluntati eius, quis resistit? Respondit que ista dicenti, O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Nunquid dicit figmentum ei qui se finxit, quare sic me fecisti? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere, aliud quidem vas in honorem, aliud in contumeliam. Deinde secutus tam magnum abditumque secretum, quantum aperiendum hominibus esse indicavit, aperuit dicens: Si autem volens Deus ostendere iram, & demonstrare potentiam suam, atulit in multa patientia vasa iræ quæ perfecta sunt in perditionem, & ut notas faceret diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ preparavit in gloriam, hoc est gratiæ Dei non solum adiutorium, verùm etiam documentum: Adiutorium scilicet in vasis misericordiæ, in vasis autem iræ documentum; in eis enim ostendit iram, & demonstrat patientiam suam, quia tam potens est bonitas eius, ut bene utatur etiam malis, & in eis facit diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quoniam quod ab iræ vasis exigis iustitiæ punientis, hoc vasis misericordiæ dimittit gratiæ liberantis. Nec beneficium quod quibusdam gratis tribuitur, appareret, nisi Deus alijs ex eadem massa pariter reus iusto supplicio condemnatis, quid utrisque deberetur, ostenderet.

Quartum argumentum ex eo desumitur, quòd non solum Augustinianæ doctrinæ aduersarij, sed & fidelissimi sectatores ac propugnatores, eam, quam tradidimus, fuisse Augustini sententiam agnoverint. De aduersarijs id liquidò constat ex Capitulis Gallorum & objectionibus Vincentianis apud Prosperum supra, sicut & ex argumento illo mox relato de acceptione personarum, aduersus Augustinum toties obiecto. Accedit quòd ex recentioribus aduersarijs, Molinam id ipsum ingenuè confitentem superius audiverimus. De Sectatoribus ac Propugnatoribus Augustinianæ doctrinæ idem patet id. in Hilario, qui in Epistola ad Augustinum præfixa libris de Præd. Sanctorum & bono Persever. de Massiliensibus sic Augustinum instruit: *Inde est, inquit, quod & illud pariter non accipiunt, ut eligendorum reiciendorumque esse definitum numerum velint: atque illius sententiæ expositionem, NON EAM QUÆ A TE EST DE PROMPTA suscipiant, id est, ut non nisi omnes*

homines salvos fieri velit, & non eos tantum, qui ad Sanctorum numerum pertinent, sed omnes omnino, ut nullus habeatur exceptus. Ex quibus paucis verbis duo manifestissime colliguntur: unum est, Hilari-um agnovisse, Apostolicum illud testimonium, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, non exponi ab Augustino de omnibus omnino hominibus nullo excepto, sed de ijs tantum qui ad sanctorum numerum pertinent. Alterum est, Massilienses eadem verba Apostoli de omnibus omnino hominibus absque ulla exceptione intellexisse, idque contra expositionem Augustini.

Epist.
Prosp.
ad Au-
gust.

De Prospero, altero Augustinianæ mentis (farentibus etiam Molinianis) fidelissimo interprete: res hæc adeo perspicua est, ut mirum sit hominem alicujus frontis ausum fuisse, contrarium si tam præsidenter obtrudere: non enim incidenter aut quasi aliud agens, sed directè & ex proposito Prosper Augustinianam expositionem à nobis traditam propugnat, & oppositam Pelagianorum & Massiliensium, impugnat. Nam Massiliensium dogmata Augustino describens, non solum dicit eos Augustinianam sententiam de voluntate Dei respectu salutis Electorum respuisse, sed adicit, inde alium eorum errorem de initio salutis ex nobis, pullulasse: *Itaque, inquit, quantum ad Deum pertinet, omnibus paratam, dicunt Massilienses, vitam aeternam; quantum autem ad arbitrij libertatem, ab his eam apprehendi, qui Deo spontè crediderint, & auxilium gratia merito credulitatis acceperint.* Vides hic reiatum dogma Massiliensium etiam de merito credulitatis sive de initio salutis ex nobis: audi jam rationem, ob quam in erroris illius barathrum corruerint. *In istam verò, inquit, talis gratia prædicationem hi, QUORVM CONTRADICTIONE CONFENDIMVR, cum prius meliora sentirent, idè se vel maxime contulerunt, quia si profiterentur ab ea omnia bona merita proveniri, & ab ipsa ut possint esse, donari; necessitate concederent Deum secundum propositum & consilium voluntatis suæ, occulto iudicio, & opere manifesto, aliud vas condere in honorem, aliud in contumeliam: quia nemo nisi per gratiam iustificetur, & nemo nisi in prævaricatione nascatur.* Sed & paulò superius recenset argumenta, quibus propositum illud divinæ voluntatis ad solos electos ab Augustino restrictum, impugnabant. *Hoc autem propositum, inquit, vocationis Dei, quo vel ante mundi initium, vel in ipsa conditione generis humani, eligendorum & rejiciendorum DICITVR facta discretio, ut secundum quod placuit creatori, alij vasa honoris, alij vasa contumelia sint creati, & lapsis curam resurgendi adimere, & Sanctus occasionem corporis afferre, eò quòd in utram-*

que.

que partem superfluous labor sit, si neque reiectus ulli industria possit intrare, neque electus ulli negligentia possit excidere, & sub incerta spe cursum non posse esse constantem: cum si aliud habeat predestinantis electio, cassa sit annitensis intentio.

Idem prosper in Epist. ad Ruff. quâ ex professo Pelagianos eorumque reliquias impugnat; Ab hac, inquit, confessione gratiæ, ideo quidam resiliunt; ne cum eam talem confessi fuerint, qualis divino eloquio predicatur, & qualis opere sua potestatis agnoscitur, etiam hoc necesse habeant confiteri, quod ex omni numero hominum per secula cuncta natorum, certus apud Deum definitusque sit numerus predestinati in vitam æternam populi, & secundum propositum Dei vocantis electi. QVOD QVIDEM TAM IMPIVM EST NEGARE, QVAM IPSI GRATIÆ CONTRAIRE. Neque enim remotum est ab inspectione communi, quot sæculis, quam innumera hominum millia erroribus suis, impietatibusque dimissa sine ulla veri Dei cognitione defecerint. Sicut etiam in Actibus Apostolorum, Pauli & Barnabæ verba declarant, dicentiam Iconijs: viri fratres quid hæc facitis? & nos mortales sumus similes vobis homines, annuntiantes vobis ut ab his vanis convertamini ad Deum vivum, qui fecit celum & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt, qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum relinquens, benefaciens eum, de celo dans pluviam & tempora fructifera, implens cibo & latuita corda eorum. Cum utique seis vel naturalis intelligentia, vel usus beneficiorum Dei ad capeendam vitam æternam sufficere potuisset, nostro etiam tempore rationalis nos contemplatio, & temperies aeris, & fructuum copia ciborumque salvaret: quia scilicet melius, natura utentes, creatorem nostrum propter quotidiana ipsius dona coleremus. Sed absit ab animis piorum & Christi sanguine redemptorum stulta nimirum & perniciosa persuasio. Naturam humanam non liberat extra unum mediatores Dei & hominum, hominem Christum Iesum: sine illo nemini salus est. sicut ipse fecit nos, & non ipsi nos: ita ipse reficit nos, & non ipsi nos. Ac ne sibi facultas hominis præteritum reparationis huius, vel post restitutionem sui, per opera videretur iustitiæ repensare, effuderunt se divitiæ bonitatis Dei in ipsa quorundam primordiis parvulorum: In quibus nec præcedens eligitur, nec sequutura devotio, non obedientia, nec discretio, non voluntas. De his enim loquor, qui mox ut nati sunt renascuntur: & rapti ab hac vita æternæ beatitudini deputantur. Cuius tamen innumerabilis multitudo eiusdem naturæ, eiusdem conditionis, infantium, sine regeneratione decedat. De qua dubitari non potest, quod partem in Dei civitate non habeat. ET VBI EST ILLVD, QVOD

NOBIS QUASI CONTRARIUM, A NON INTELLIGENTIBUS SEMPER OPPONITUR: QVOD DEVS OMNES HOMINES VELIT SALVOS FIERI, ET AD AGNITIONEM VERITATIS VENIRE? Num. quid non sunt de omnibus hominibus, qui à præteritis generationibus usque in hoc tempus sine Dei cognitione perierunt? Et si maioribus natu (quod non rectè dicitur) mala opera, qua libero arbitrio commiserant, obsuerunt, quasi boni, non mali gratiâ liberentur: inter salvatos parvulos, & non salvatos parvulos, qua meritorum potuit esse discretio? quid istos introduxit in regnum Dei? quid istos exclusit a Dei regno? Equidem si meritum consideres, non una pars salvari meruit, sed utraque damnari; quia omnibus in Adæ prævaricatione prostratis nisi quosdam assumeret misericors gratia, maneret super universos inculpatâ iustitia. Que autem sit discretio istius in secreto consilio Dei causa vel ratio, & supra facultatem humanæ cognitionis inquiratur, & sine fidei diminutione nescitur: modo confiteamur neminem immeritò perdi, neminem merito liberari; & omnipotentissimam Domini voluntatem omnes salvare, & omnes ad agnitionem veritatis imbucere, QVOS VULT OMNES FIERI SALVOS, & ad agnitionem veritatis venire. NISI ENIM ipso vocante, docente, salvante nemo venit, nemo eruditur, nemo salvatur.

Non potuisset clarioribus verbis expositionem Augustinianam primo & secundo loco à nobis suprâ traditam exprimere. Videamus interim quâ censurâ oppositam sententiam, textum Apostoli ad universitatem generis humani extendentem, feriat.

x Resp. ad obiect. Gall. *x* Si circa universitatem generis humani salvandam, & in agnitionem veritatis vocandam, ita indifferens per omnia secula asserendus est voluntas Dei, ut usquequaq; neminem hominû prætermisisse monstratur, IMPENETRABILIS IUDICIORVM DEI ALTITVDO PVLSATVR. Qui & ibi paulò post Augustinianâ expositionem disertissimè tradit his verbis. Remoto ergo obscurarum turbine questionum, ad revelata nos gratiâ latitudinem conferamus. Dicamusque cum Apostolo, Quomodo Deus vult OMNES homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire. Et iterum dicamus cum Apostolo: Qui est salvator OMNIUM, maxime fidelium: Et audiamus Dominum dicentem Apostolis suis: Euntes ergo docete OMNES gentes, Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus S. docentes eos quacunque mandavi vobis. Audiamus quoque ad Abraham promissionem Dei, dicentis: In semine tuo benedicentur OMNES tribus terræ. Et si filij promissionis sumus, non hesitemus dissidentia, sed cum Patre nostro Abraham demus gloriam Deo, & plenissime credamus, quoniam quod promissit, potens est & facere. Audiamus David prophetantem: commemorabuntur, & convertentur

vertentur ad Dominum VNIVERSI fines terra, & adorabunt in conspectu eius OMNES patriæ gentium. Et alibi: Benedicentur in ipso OMNES iribus terra, OMNES gentes magnificabunt eum. Et alibi: OMNES gentes, quas cumque fecisti, veniem, & adorabunt coram te Domine, & glorificabunt nomen tuum. QVÆ PROMISSIONES, QVIA VERISSIMÆ SVNT, NEC POSSVNT EX VLLA PARTE NVTARE, IN HIS IMPLENTVR, QVI SALVI FIVNT PER VNIVERSOS FINES TERRÆ: Quoniam quod promissit deus, potens est & facere. Hac ergo est illa TOTIVS HVMANI GENERIS ASSVPTIO, hac filiorum Dei adoptio hac gentium plenitudo præscita & prædestinata in Christo antè constitutionem mundi, hac est Hierusalem, quæ ab initio usque in finem lapidibus vivis & electis edificatur, ut civitas fundata in ipso angulari lapide Christo Iesu, in quo omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino. De HIS LAPIDIBVS NIHIL EICITVR, NIHIL MINVITVR, NIHIL RAPITVR. Veritas enim dicit, OMNE quod dat mihi Pater, venit ad me. & eum qui venit ad me, non eiciam foras, Et iterum: non creditis, quia non estis de ovibus meis. Oves mea vocem meam audiunt & ego novi illas, & sequuntur me, & ego vitam æternam do illis, & non peribunt in æternam, nec quisquam rapiet eas de manu meâ. Quis non videat Augustini nam expositionem primo, secundo, & tertio loco à nobis superius commemoratam, His Prosperi verbis exprimi? Quibus insuper insinuat, universales Scripturæ locutiones sufficienter salvari per universalitatem incompletam alicujus communitatis, seu multitudinis de tota universitate segregatæ. Vnde in sententia super eadem objectionem 8. Galthorum: Deus, inquit, qui & omnes vult salvos fieri, atque in agnitionem veritatis venire, voluntatis sue propositum in eis implet quos præscitos prædestinavit, prædestinatos vocavit, vocatos iustificavit: iustificatos glorificavit: nihil amittens de plenitudine gentium, & de omni semine Israel, cui præparatum est in Christo regnum æternum antè constitutionem mundi. EX TOTO ENIM MVNDO TOTVS MUNDVS ELIGITVR, ET EX OMNIBVS HOMINIBVS OMNES HOMINES ADOPTANTVR. Id ipsum clariùs adhuc explicat lib. 1. de vocat. gentium cap. 9. Illi qui audito Evangelio credere noluerunt, (inquit) inexcusabiliores facti sunt, quam si nullum præconium veritatis audivissent. Sed certum est eos apud præscientiam Dei Abrahæ filios non fuisse, nec in illi in sorte numeratos, de quibus dictum est, Benedicentur in semine tuo omnes tribus terra. Credituros enim promissit qui dixit, Et non docebit unusquisque proximum suum, & unusquisque fratrem suum dicens: Cognosce Dominum, quia OMNES cogno-

scere

scens me à puſſillo eorum uſque ad magnum. Reconciliandos promiſit qui dixit, Propitius ero iniquitatibus eorum. Poſtremo OMNES ſine cuiuſquam exceptione promiſit, qui dixit, per memetiſum iuro, niſi exiſit de ore meo iuſtitia, & uerba mea non auertentur, quia mihi ſelectetur OMNE genu, & confitebitur OMNIS lingua Deo. Hic ſi dicamus non fieri, quod Deus iuravit eſſe faciendum, falſitatem Deo (quod abſit) & mendacium aſſcribimus ueritati. Si autem ut pietas fidesque perſuadent, Dei uerba non excidunt, & ſit omnino quod ſtatuit: quomodo nobis ueracis promiſſionis firmitas apparebit, cum multa adhuc hominum millia demouijs ſeruant, & idolis genu ſelectant? Niſi huiuſmodi denuntiationes Dei ſecundum illam incommutabilem ſcientiam editas noverimus, in qua apud illum iam univerſitas humana diſcreta eſt, & ſive de bonis, ſive de malis loquatur, ita unius partis meminit, quaſi neminem hominum prætermiſſat. Nam cum dicit Apoſtolus, vetera tranſierunt, ecce facta ſunt omnia nova: nunquid non omnes homines videtur dixiſſe renovatos? Aut cum dicit: Quia in ipſo complacuit omnem plenitudinem habitare & per ipſum reconciliari omnia in ipſo: nunquid non ita loquitur, quaſi neminem velit exortem huius reconciliatiõis intelligi? Aut cum ait, Noſſimis iſtis diebus locutus eſt nobis in filio, quem conſtituit heredem VNIVERSORVM: Nunquid aliud ſonat forma ſententiæ, quam omnes HOMINES in Chriſti hereditate à Patre eſſe tranſcriptos, ſecundum Prophetiam David, dicentis: Poſtula à me & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terra? Dicente enim Domino: Si exaltatus fuero à terra, OMNIA traham ad me: nonne VNIVERSORVM videtur promiſſa converſio? Aut cum de Eccleſia prophetatur & dicitur: OMNIS vallis replebitur, & OMNIS mons & collis humiliabitur, & erunt prava in directa, & aſpera in vias planas, nunquid NULLVS HOMINVM videtur amiſſus, qui non ſignificatus ſit Chriſto eſſe ſubdendus? Quid cum dicitur, Et veniet OMNIS caro in conſpectu meo, ut adorent in Hieruſalem, dicit Dominus? Aut illud: Et erit in diebus illis: Effundam de ſpiritu meo ſuper OMNEM carnem? Aut illud: Allevat Dominus OMNES qui corruunt, & erigit OMNES eliſos? Nunquid non ita pronuntiatum eſt quaſi ab hoc Dei manere nemo diſcretus ſit? HABET ERGO POPVLVS DEI PLENITVDINEM SVAM: Et quamvis magna pars hominum ſalvantis gratiam aut repellat, aut negligat, in Electis tamen & Præſcitis atque ab omnium generalitate diſcretis, ſpecialis quadam cenſetur VNIVERSITAS, ut de TOTO MVNDO TOTVS MVNDVS LIBERATVS, & de omnibus hominibus OMNES HOMINES videantur aſſumpti, ſicut etiam cum de impijs ſermo eſt, ita locutionem ſuam divinus ſtylus ordinar, ut ea qua de quadam parte dicuntur, ad OMNES

HOMINES pertinere videantur: veluti est illud, quod ait Ioannes Baptista: Qui de celo venit, super omnes est, quod vidit & audivit, testificatur, & testimonium eius NEMO accipit. Aut illud apostoli: OMNES que sua sunt quaerunt, non que Iesu Christi. Aut illud quod Psalmus Davidicus canit: Dominus de celo prospexit super filios hominum, ut videat si est intelligens, aut requirens Deum. OMNES declinaverunt, simul inutiles facti sunt, non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum. His igitur & alijs documentis, qua possunt ab inquirentibus numerosiora proferrī, non dubie DEMONSTRATUR, interdum & pro parte terra, OMNEM TERRAM, & pro parte mundi TOTVM MVNDVM, & pro parte hominum OMNES HOMINES nominari. Et alibi: z Secundum marcum apostolis ita dicitur: ^{z Lib. 2. cap. 2.} Ite in orbem universum, predicare Evangelium OMNI creaturae. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus fiet, qui vero non crediderit, condemnabitur. Nunquid hac praeceptione ullarum nationum, ullorumve hominum facta discretio est? NEMINEM MERITO EXCEPT, NEMINEM SEPARAVIT GENERE, NEMINEM CONDITIONE DISTINXIT. Et alibi: a Sive ergo circumcisio, sive praeputium, peccato universaliter concludebatur, unusque omnes reatus obstrinxerat, & inter magis, ^{a Ibid. cap. 16.} minusque impios nemo erat qui posset absque Christi redemptione salvari: Quae redemptio universo sese intulit mundo & omnibus hominibus indifferenter innotuit: QUANDO QUIDEM in die quinquagesimo ab illo Pascha in quo se hostiam Deo verus Agnus obrulerat, cum Apostoli, & qui cum eis unanimes erant, repleti Spiritu Sancto linguis omnium gentium loquerentur, conveniebat excita miraculo diversi generis hominum multitudo, ut Evangelium Christi in eis qui aderant, TOTVS MVNDVS audiret: Et alibi; b Et cur hac manifestatione qua nunc universis nationibus innotescit, antea revelata non fuerint, nullam posse comprehendere, nullam intelligentiam penetrare; cum tamen illud quod de bonitate Dei piissime creditur, quia omnes homines velit salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire, non oporteat, nisi perpetuum aeternumque sentiri, SECUNDVM EAS MENSURAS, quibus Deus dona generalia specialibus novit cumulare muneribus. Et alibi: c Sive igitur novissima contemplantur saecula, sive pri- ^{c Ibid. cap. 25.} ma, sive media, rationabiliter & pie creditur, omnes homines salvos fieri Deum velle, semperque voluisse: & hoc non aliunde monstratur, quam de ijs beneficis, eaque providentia Dei, quam VNIVERSIS GENERATIONIBVS communitur atque indifferenter impendit. Confer hac loca Prosperi cum tertia expositione Augustiniana superius à nobis tradita, & mecum dices, Aut Augustinum Prosperizasse, aut Prosperum Augustinizasse; neutrum Molinizasse.

Porro quòd tam prolixus fuerim in accumulandis testimonijs ex libris Prosperi de vocatione Gentium, author Thesium Apologeticarum in causa est, qui ex solis libris istis testimonijs Prosperi hic allegat: Non enim sum nescius auctoritatem librorum istorum longè infra auctoritatem aliorum opusculorum à Prospero editorum post lectos Augustini libros contra errorem Adrumetinorum & Massiliensium, deprimi; non enim defunt qui Prosperum in libris de vocatione gentium nonnihil favere errori Massiliensium asserant. Accedit quod Prosper ipse lib. 1. de vocat. gentium cap. 1. dicat se inquisitionis & exercitij causa libros istos composuisse. De hac igitur, inquit, compugnancia opinionum, qua mensura & temperantia sentiendum sit, quantum Dominus aduvertit, ANNITARE INQUIRERE, EXERCENS atque DISCVTENS modulum facultatis mee, in his que cordi meo sobriè (quantum arbitror) adhaerant. Valet interim nobis auctoritas horum librorum saltem per modum argumenti, ut vocant, ad hominem, contra authorem Thesium, qui, ut dixi, ex his solis libris Prosperi suffragium emendicat. Possumus insuper pro nobis allegare auctoritatem ejusdem Prosperi, errorem Massiliensium impugnantis carmine de ingratis, d'vbi sic canit.

d'Cap.
13.

*Sed tamen hac aliqua si vis ratione tueri,
Et credi tam stulta cupis; iam pande quid hoc sit,
Quod bonus omnipotensque Deus, non omnia subdit,
Corda sibi, pariterque omnes iubet esse fideles?
Nam si nemo usquam est, quem non velit esse redemptum:
Haud dubiè impletur, quidquid vult summa potestas.
Non omnes autem saluantur, magna que pars est,
Que sedet in tenebris mortis, nec vivificatur.*

Ex his Prosperi præmissis, Lectori concludendum relinquimus.

Sed ut concederemus authori Thesium Apologeticarum, omnia verba quæ citat ex Prospero, verè haberi apud Prosperum, quid quæso aliud inde efficeret, quam quod juxta Prosperum, Deus velit omnes homines salvos fieri? Quod nos cum Apostolo constantissimè asserimus: quoniam autem sensu id intelligendum sit, hætenus non solum ex Augustino, sed etiam ex ipso Prospero fusè ostendimus. Neque verò illud primum ulla ratione concedimus: more quippe suo agit Thesium author, sua verba nobis pro Prosperi verbis obtrudendo: nam verba quæ primo loco al-

legat

legat ex cap. 19. lib. 2. de vocatione gentium, non habentur apud Prosperum, & nos superius genuina Prosperi loco isto verba pro nobis citavimus. Malum omen est in principio mendacem deprehendi: Rogatus Aristoteles, quid suo mendacio lucrarentur mendaces? ut cum verum dicunt, inquit, non eis credatur. In verbis ex cap. 29. citatis, Prosperi textum adulterat substituendo (quod) pro (quos) Germanus Prosperi textus nostram expositionem confirmat. *Quamvis autem multi (inquit Prosper) e amantes tenebras suas, splendorem non recipiant veritatis, & multi qui illuminati fuerant, tenebrescant; verbum tamen Dei manet in eternum, & de promissionis veritate nihil excidit. Intrat quotidie præscita & promissa gentium PLENITUDO, & in Abrahæ semine OMNIS GENS, OMNIS TRIBVS, OMNIS LINGVA benedicitur. Quod enim Pater filio dedit, filius non amittit, neque quisquam potest de manu eius eripere, quod accepit. Firmum fundamentum Dei stat, & mansuri in eternum templi ædificatio non vacillat prætentâ super OMNES veritate & misericordiâ Dei: à quo quod & nemini negatur, & nulli debetur, in ijs quos promisit efficitur. Quid clarius, quam Prosperum hic docere idipsum quod lib. 1. cap. 9. docuerat verbis supra relatis à nobis, nimirum universales locutiones Scripturæ, sive promittentis, sive asserentis, sufficienter verificari pro certâ multitudine, quæ quidem respectu totius universitatis pars est, nihilominus suam plenitudinem certâ consideratione habet, & ob id universitatis nomen fortitur? Quid apertius, quam Prosperum intelligere distributionem pro generibus singulorum, quando universalem promissionem Abrahæ factam explicat de omni gente, omni tribu, omni lingua? Quid evidentius, quam Prosperum contendere, misericordiam Dei super OMNES prætentam, in ijs effici sive impleri, quos promisit? Hinc enim paulò post subjungit, nullum excidere de PLENITUDINE promissorum. Spero Molinianos non ægrè laturos, si inter sectatores & propugnatores Augustinianæ doctrinæ numeremus Authorem librorum Hypognosticon, quandoquidem ipsi in Thesibus famosiss quædam testimonia ex libris istis desumpta sub ipsius Augustini nomine obtrudant, non obstante eo quòd in præfatione dictarum Thesium protestentur: se ex sanctis patribus nihil proferre, quod non ex genuinis eorum operibus depromptum sit. Author itaque librorum istorum in fine libri sexti, expositionem testimonij Apostolici ab Augustino traditam, & à nobis hætenus probatam, disertissimè tradit his verbis: sed si adhuc hac reddidit*

e lib. 2.
c. 29. de
vocat.
gent.

ratione vultis esse contentiosi, nec acquiescere veritati, nobis tamen eò quòd male de Deo iusto ac misericordissimo sentiamus, calumniari desinere: sed ipsum potiùs Dominum Iesum Christum, cuius Euangelium sequimur, si audeatis arguite: cum illo iurgium sumite litigandi: illi, quod absit, male sensisse de Deo Patre suo, calumniamini; qui ait, Multi quidem vocati, pauci vero electi. Et, nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me iraxerit eum. Et, Nemo potest venire ad me, nisi datum ei fuerit à Patre meo. Et, non omnes capiunt verbum hoc, nisi quibus datum est. Cetera etiam quam plurima. Falsum est ergo, inquit, quod ait Apostolus de Deo, Qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis sue venire? Omnino non est falsum, quia omne quod vult Deus facere potest, nec prorsus humanâ voluntate quod vult præpeditur. Sed quaero à vobis, ut dicatis, quare Deus qui vult omnes homines salvos fieri, quorundam, ut dicit Isaias propheta, excacat oculos ne videant, & obdurat corda ne intelligant, ne convertantur & sanentur? Quod verum esse Ioannes Evangelista confirmat dicens de Iudæis: Propterea non poterant credere, quia dixit Esaias: Excacavit oculos eorum, & induravit cor eorum, ut non videant oculis & intelligant corde, & convertantur, & sanem eos. Item in Evangelio secundum Marcum cum Iesum interrogarent Discipuli sui de parabola feminis: vobis, inquit, datum est, nosse mysterium regni Dei: illis autem qui foris sunt, omnia fiunt, ut videntes videant & non videant, & audientes audiant, & non intelligant, ne quando convertantur, & dimittantur eis peccata. Dicite igitur, Quare Deus qui personarum acceptor non est, & vult omnes homines salvos fieri, aliquorum corda reserat ad credendum, oculos illuminat ad videndum, & ad sciendum mysterium regni celorum, quo scilicet salvi fieri possunt: aliorum verò, ut lectionis textus dixit, involvens in parabolis veritatem, obtundit cor, excacat oculos, claudit aures, ne Euangelium salutis agnoscant, ne remissionem accipiant peccatorum? Dicite quaeso qualiter hæc loca Euangelij accipitis: docete quid hic de Deo, qui vult omnes homines salvos fieri, sentitis. Ecce iam omnes generaliter salvi non sunt, cum alijs datur viam nosse salutis, alijs non datur. Hæc itaque cum facit Deus, non personarum acceptione facit, non iniustitia, sed iustitia inenarrabili, & misericordia indebita. Quoniam verò hinc liquido utraque pars dicere nihil valemus, credamus tantum, reum mortis ex iudicis voluntate pendere. Ne quisquam autem putaret divino iudicio fieri non omnes homines salvari, dixit Apostolus qui vult omnes homines salvos fieri.

QVAPROPTER OMNES HOMINES QUI SALVANTVR, DEI VOLUNTATE SALVANTVR. Deus enim noster, Deus salvos faciendi, & Domini exitus mortis. Et quia ira in furore eius, & vita in voluntate ipsius.

ipſius. Intelligite itaque in ſure inſtitutam, in voluntate miſericordiam.

Inter ſectatores & propugnatores Auguſtiniã doctriã non immeritò recenſere poſſumus Africanos illos Episcopos in Sardinia exules, qui in Epistoſa ſua Synodica Opetibus Fulgentij inſertã magnificum iſtud teſtimonium de Auguſtino præbent, dicentes: *Præ omnibus ſtudio gerite libros S. Auguſtini quos ad Proſperum & Hilarium ſcripſit, memoratis fratribus legendos ingerere; quorum mentionem Beata memoria Hormiſda ſedis Apoſtolica glorioſus Antistes in Epistoſa quam conſulenti ſe ſancto fratri conſacerdotique noſtro Poſſeſſori reſcripſit, cum magno præconio Catholica laudis inſeruit, cuius hæc verba ſunt: de arbitrio tamen libero, & gratiã Dei quid Romana, hoc eſt Catholica ſequatur & ſeruet Eccleſia, licet in varijs libris B. Auguſtini & maxime ad Proſperum, & Hilarium abunde poſſit agnoſci, tamen & in ſcrinijs Eccleſiaſticis expreſſa capitula continentur. Hi igitur Africani Episcopi in prædicta Epistoſa Synodica, expoſitionem teſtimonij Apoſtolici ab Auguſtino hauſtam hiſ verbis tradunt: Omnes autem Prædeſtinati ipſi ſunt, quos vult ſalvos fieri & ad agnitionem veritatis venire: qui propterea OMNES dicuntur, quia in utroque ſexu, ex omni hominum genere, gradu, etate & conditione ſalvantur. Semper quippe voluntas Dei omnipotentis impletur, quia poteſtas eius nullatenus vincitur: ipſe eſt enim, qui omnia quacunq; VOLUIT fecit in calo & in terra in mari & in omnibus abyſſis, & cuius voluntati nemo reſiſtit. Non potuiſſent clarioribus verbis Auguſtiniãnam Expoſitionem ſuperius tertio loco à nobis traditam exprimere; ubi obiter obſerva eodem præmiſſiſſe hæc verba: Proinde ut de ijs quæ veſtris litteris invidiſtis quid habeat CATHOLICI DOGMATIS VERITAS, intinemus, ſingula breviter deſcribere curabimus ſequentes donum eiſdem Gratiæ, quod SS. PATRVM cordibus & linguis ipſa eſt dignata infundere. Vbi vides Episcopos illos habuiſſe tanquam fidei dogmata, definitiones illas Synodales, quarum una eſt illa, quam retulimus de expoſitione teſtimonij Apoſtolici, Deus vult omnes homines ſalvos fieri.*

Neq; verò hoc loco prætermittendus eſt Fulgentius, Auguſtiniã doctriã mirificus prædicator, & ſtudioſiſſimus ſectator; cujus illuſtre de ipſo Auguſtino teſtimonium extat lib. 2. de veritate Prædeſt. cap. 18. Hæc itaque, inquit, Catholicorum Patrum Apoſtolicis inſtitutionibus tradita permanet in Eccleſiis ſine aliqua dubitatione doctriã, quam Græci Latinque Pontifices S. Spiritus infuſione firmati, uno atque indiſſonabili ſemper tenuere conſenſu. In qua Beatus Auguſtinus

indutus virtute ex alto ABUNDANTIUS ILLIS OMNIBUS LABO-
 RAVIT: non autem ipse, sed Gratia Dei cum illo. Ipsius enim ministe-
 rio Dominus VBERIOREM huius rei fidelibus suis instructionem præbuit,
 quippe adhuc ipso in corpore constituto Pelagiana heresis adversus gratiam
 Dei mortiferis ausibus rebellavit. Nec defuit in vita benignitas miserantis
 Dei, quæ militem suum spiritualis Gratia armis tantò fortius præcingeret,
 quantò acrius adversus eandem vasa iræ Diabolus instigaret. Proinde me-
 moratus Dei pontifex turrim fortitudinis ipsam Gratiam tenens, & exinde
 cuncta hostilium machinamenta telorum caelestis iuvaminis virescente confrin-
 gens, non solum ipse de hoste victoriam referens triumphavit, quin etiam
 POSTERIS CERTANDI ET VINCENDI ORDINEM, SI QUANDO
 VICTA PRAVITAS RECIDVO AVSV INFANDVM CAPVT ERI-
 GERE NITETVR, OSTENDIT. Sensem quippè Christi habens, tam
 gratia Dei quàm humani arbitrij & officia discrevit & merita, SEMPER
 DIVINIS HUMANA SVBICIENS, & veraciter docens, divinitus ho-
 mini & gratuito iustificationis donum, & bona voluntatis exordium, &
 plenum tribui glorificationis effectum. HUNC LEGAT OMNIS, QVE
 SALVTEM ATERNAM ADIPISCI DESIDERAT, humiliter orans
 misericordie Dominum, ut eundem spiritum intelligentie legens accipiat,
 QVEM ILLE ACCEPIT VT SCRIBERET: Et eandem illuminationis
 gratiam adipiscatur ut discat, QVAM ILLE ADEPTVS EST VT
 DOCERET. Hæc Fulgentius de Augustini laudibus. Qualiter
 verò Fulgentius Apostolicum illud testimonium, Deus vult om-
 nes homines salvos fieri interpretetur, melius ex ipso sensum
 suum promente, quam ex ullo interprete colligi potest. Libro
 itaque de Incarn. & Gratia D. N. Iesu Christi cap. 29. expo-
 sitionem testimonij Apostolici aggreditur his verbis: Illud verò
 Apostolicum, ubi dicitur de Deo: Qui vult omnes homines salvos fieri, &
 ad agnitionem veritatis venire, non sicut oportet intelligunt, qui hanc Dei
 voluntatem sicut in vasis misericordie, sic & in vasis iræ accipiendam existi-
 mant: tum cap. 31. post longam ventilationem Apostolici testi-
 monij per duo præcedentia capita, sensum suum, quem ex Au-
 gustino hauserat, his verbis disertissimè exprimit. Quocirca i' los
 omnes quos Deus vult salvos fieri, SIC INTELLIGERE DEBEMVS,
 ut nec aliquem putemus salvari posse nisi volente Deo, nec existimemus vo-
 luntatem omnipotentis Dei aut IN ALIQVO non impleri, aut aliquatenus
 impediri. OMNES ENIM QVOS DEVS VULT SALVOS FIERI,
 SINE DVBITATIONE SALVANTVR, nec possunt salvari nisi quos
 Deus vult salvos fieri, NEC EST QVISQVAM QVEM DEVS SALVARI
 VELIT,

VELET, ET NON SALVETVR, quia Deus nosse omnia QUÆCUM-
 QUE VOLUIT fecit. Ipsi omnes utique salvi sunt, QUOS OMNES VULT
 salvos fieri, quia hæc salus non illis ex humana voluntate nascitur, sed ex
 Dei bona voluntate præstatur. Veruntamen in his omnibus hominibus quos
 Deus vult salvos facere, NON TOTVM OMNINÒ GENVS SIGNIFI-
 CATVR HOMINVM, SED OMNIVM VNIVERSITAS SALVAN-
 DORVM. Ideo autem OMNES dicti sunt, quia ex omnibus hominibus
 omnes istos divina bonitas salvat, id est, ex OMNI GENTE, CONDI-
 TIONE, ÆTATE, EX OMNI LINGVA, ex OMNIVM provinciã.
 IN HIS OMNIBVS ILLE SERMO NOSTRI REDEMPTORIS IM-
 PLETVR, quo ait: Cum exaltatus fuero a terra, OMNIA TRAHAM
 AD MEIPSVM. Quod non ideo dixit, quia OMNES OMNINÒ trahit,
 sed quia nemo salvus fit, nisi quem ipse traxerit. Nam & alibi dicit:
 Nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me, traxerit eum. Item
 alibi: OMNE quod dedit mihi Pater, ad me veniet. HI ERGO SVNT
 OMNES, QUOS VULT DEVS SALVOS FIERI, & ad agnitionem
 veritatis venire. EST AUTEM FAMILIARE DIVINIS ELOQUIIS,
 VT OMNES NONVNQVAM DICANT, NEC TAMEN OMNE HV-
 MANVM GENVS IN IPSIS OMNIBVS SEMPER INTELLIGI
 DEBERE COMMONEANT, Sicut est illud quod dicit Dominus per
 Prophetam: In novissimis diebus effundam de spiritu meo super OMNEM
 CARNEM. Quod in centum viginti hominibus, in quos Spiritus Sanctus
 lingua igneis venit, Factum B. Petrus ostendit. Si ergo hic OMNEM CAR-
 NEM OMNES OMNINÒ PVTAVERIMVS HOMINES INTELLIGI,
 INCIPIET (QUOD ABSIT) MENDAX ASTIMARI DIVINVS
 SERMO. Est autem Deus verax, & eloquia Domini eloquia casta. Super
 OMNEM IGTVR CARNEM sicut se Deus effusurum de spiritu suo re-
 promissit, sic fecit, sic facit, sic usque in finem sæculi facturum est. PRO-
 SVS SVPER OMNEM CARNEM, id est, SVPER OMNES HOMI-
 NES effundit de spiritu suo, SCIBICET SVPER ILLOS HOMINES
 QUOS VULT SALVOS FIERI. Et ut qui sint OMNES isti plenius no-
 verimus, eiusdem B. Petri sermonibus auscultemus, qui illam prædicationem
 suam s. Spiritu repletus hæc exhortatione conclusit: Penitentiam, inquit,
 agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remis-
 sionem peccatorum vestrorum: & accipietis Donum Spiritus Sancti: vobis
 enim est repromissio, & filiis vestris, & OMNIBVS qui longè sunt, QUOS-
 CUNQUE advocaverit Dominus Deus noster. OMNES ITAQVE DIXIT,
 SED QUOSCUNQUE DOMINVS ADVOCaverit: Quos etiam Bea-
 tus Paulus secundum propositum vocatos insinuat. Qui alio quoque loco ait:

Conclu-

Concluisse DEUM OMNIA in incredulitate, ut OMNIVM misereatur. Et tamen DEUS NON ITA OMNIVM OMNINÒ miseretur, quos in incredulitate conclusit, ut omnibus infidelibus gratiam fidei misericorditer donet, cum tamen eandem gratiam fidei non infidelibus DEUS misericors donet, sed illis proculdubio de quibus ad Moysen dicit: Miserebor cui misereor, & misericordiam præstabo cuius miserebor. Gratiam igitur voluntaria donationis ostendens, sicut Dominus suis dignatus est loqui discipulis: Vobis datum est nosse mysterium regni caelorum, illis autem non est datum. Item dicit: qui potest capere capiat. sed ut ipsam capacitatem divinam doceret largitate concedi, alio loco ait: Non omnes capiunt verbum, sed quibus datum est.

HI SVNT ERGO OMNES QVORVM DEVS MISERETVR, qui misericordia ipsius præveniuntur ut credant, & gratis salvi fiant per fidem. Eorum namque credulitas non ex humana voluntate sumit initium, sed ipsi voluntati fides gratuita Dei miserentis largitate donatur. HANC OMNIVM DISCRETIONEM, QVAM FIDELIS DEBET INTELLECTVS OMNINÒ SERVARE, B. Paulus uno epistolæ suæ loco sic posuit, ut OMNES HOMINES SINE ALIQUA EXCEPTIONE dicens, statim QUOSDAM OMNES HOMINES exceptis alijs intimaret. Ait enim: Sicut per unius delictum IN OMNES HOMINES in condemnationem, sic & per unius iustitiam in OMNES HOMINES in iustificationem vitæ. Nunquidnam quia IN OMNES in condemnationem, & IN OMNES HOMINES in iustificationem Apostolus dicit, ideo PRORSVS OMNES HOMINES quos per peccatum adæ originaliter constat esse damnatos, simul OMNES EOSDEM credere debemus iustificatos esse per Christum, cum innumerabiles INFIDELIVM MORTES OBSISTANT, qui sine gratia iustificationis de hac vita transeunt, & absque sacramento Baptismatis, ad sedens mortis æternæq; supplicia rapiuntur. Restat ergo VT NON OMNES OMNINÒ quos in condemnatione ponit Apostolus, transire ad iustificationis gratiam sentiamus, sed quosdam ex illis omnibus. OMNES ISTOS ITAQVE OMNES per Adam in condemnationem esse filios iræ, & ex eis quosdam per Christum OMNES ESSE FILIOS GRATIÆ. Illos ergo esse OMNES quos per primum hominem propago peccatrix carnali generatione condemnat: OMNES enim terreni sunt, qui terreni hominis imaginem gerunt, & OMNES celestes, qui ad æternam vitam imaginem hominis celestis accipiunt. Iterum dicit propheta: OMNES GENTES quasunque fecisti venient, & adorabunt coram te, & glorificabunt nomen tuum in æternum. Dominus autem suis fidelibus dicit: Eritis odio OMNIBVS GENTIBVS propter nomen meum. Nunquid ergo contrarijs sibi repugnat Scriptura divina sententijs? Absit. sed & illos OMNES, & istos OMNES VERACITER

CITER DICIT, id est, & OMNES FIDELES qui nomen Domini in OMNIBVS GENTIBVS glorificant, & OMNES INCREDVLOS qui per eandem OMNES GENTES in odio nominis Christi fideliumque eius, mortiferâ impietate perdurant. Tale quiddam est etiam in Epistola quam Collossensibus B. Apostolus scribit, ubi dicit: Quia in Christo condita sunt VNIVERSA in cælis & in terra, visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive principatus, sive potestates. OMNIA PER IPSVM & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & OMNIA IN IPSO CONSTANT. Et paulo post ait: Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, & per eum RECONCILIARI OMNIA IN IPSVM pacificans per sanguinem crucis eius, sive quæ in terris sunt, sive quæ in cælis sunt. Nunquid diabolum & angelos eius pacificare credimus? Absit: qui enim sic sentire voluerit, bicipitem laqueum gemina impietatis incurret, ut aut diabolum & angelos eius per spiritum creatos esse neget, aut eos reconciliandos per sanguinem crucis eius affirmet. Veruntamen quisquis harum sententiarum pravitate qualibet involvitur, CAVEAT NE CVM IPSO DIABOLO, ATQVE ANGELIS EIVS ÆTERNÆ COMBUSTIONIS PVNITIONE DAMNETVR. Vnius enim eiusdemq; impietatis est reus, si quis diabolum aut non à Christo creatum, aut reconciliationi Christi credat quandoque reddendum. Cùm utique si eum Christus Dominus non creasset, eius damnabilis à Christo discessio non esset. Et si eum Christus quandoque salvaturus esset, non ore Christi pronuntiaretur eius æterna combustio. OMNIA ergo per Christum & in Christo creata sunt, quia nihil est quod non per filium, & in filio creaverit pater. Et OMNIA per ipsum atque in ipso reconciliantur, QVIA NVLLVS EST HOMINVM QUI SINE CRUCE CHRISTI RECONCILIATIONIS BENEFICIUM CONSEQVATVR. EX HAC ERGO REGVLA QUÆ CALESTIBVS INSERTA MONSTRATVR ORACVLIS, sic intelligamus OMNES HOMINES quos vult Deus salvos fieri, ut noverimus OMNES QUI SALVANTVR non nisi ex eius gratuita bonitate salvari, ut enim quisque salvetur, nulla præcedunt humane voluntatis bona merita, sed sola Dei voluntas humane salvationis est causa. Ira enim in indignatione eius, & VITA IN VOLVNTATE EIVS. Ira igitur eius nostra iniquitatis est meritum, vita verò nostra voluntatis eius est donum. Sicut enim Pater suscitavit mortuos & vivificavit, sic & filius QVOS VVET vivificat. EOSDEM AVTEM VIVIFICARI VVLT, QVOS VVET SALVOS FIERI. Sic ergo QVOS VVLT SALVAT, quemadmodum QVOS VVLT VIVIFICAT. Nihil namque VOLVIT ET NON FECIT, qui Scriptura teste, OMNIA QVÆ CUNQVE VOLVIT FECIT. Proinde non indignè dicimus aliquid

DEUM NOLLE QUOD POSSIT. NEFAS EST AUTEM, SI QVIS OMNIPOTENTEM DICAT ALIQUID FACERE NON POSSE QUOD VELIT, VOLUNTATI ENIM EIVS QVIS RESISTET? Nemo utique, quia non est aliqua natura quæ ab eius creatione sit aliena. Et sicut nihil naturaliter subsistit quod ille non fecerit, ita nihil provenit in salutem hominum quod ille non in æterna bona voluntatis suæ dispositione faciendum prædestinaverit, à quo & fides gratis infunditur, per quam bene ambulemus, & perseverantia donatur per quam ad speciem pervenire possumus. Hæc autem dona sua Deus in æterna atque incommutabili habet voluntate disposita, in quæ præordinavit atque præparavit, & quæ daret, & quibus daret. Ipse enim prædestinando præparavit gratiæ donum, quia gratiam donando implet prædestinationis effectum. Contra hanc apertissimam Apostoli testimonij ad solos salvandos restrictionem, & tot exemplis ex divina Scriptura depromptis confirmatam: hanc lucidissimam commentitiæ ampliationis ad reprobos, tot manifestis experimentis reprobata, exclusionem; hanc fidissimam Augustinianæ mentis ab integerrimo Interprete factam & tot argumentis solidatam, expressionem; audeat quisquam sinistrae interpretationis murmur emittere, atque perspicuæ sincerissimæque sententiæ nubem obliquæ ambiguitatis obtendere? Audeat sanè

^a Thes. Apologeticarum Thesium author. Non, inquit, ² ad verba (nisi &
¹ Apol. Apostolum argui velint) sed ad sensum Semi-Pelagianorum, qui reprehenditur, reflectere debuissent Adversarij. Docebant Semi-Pelagianam gratiam secundum merita nostra dari, secundum demerita negari, & sic in potestate nostra esse ut consequamur salutem: in quem sensum urgebant verba Apostoli, ut satis indicat Augustinus &c. Ecce murmur sinistrae interpretationis; nubem obliquæ ambiguitatis; clypeum stramineum, Augustinianæ romphææ acie contritilem; umbraculum cereum aut potius seveum, ad primum Solis conspectum liquabile; ficulneum denique perizoma ad tegendum Ant-Augustinianæ expositionis nuditatem, confutum. Nimirum Semi-Pelagiani non satis proprijs verbis sensum suum expresserunt, sed ab hoc novo interprete eam expressionem expectare debuerunt. Enimverò quis non rideat hujus viri præsumptuosam parenthesin, NISI ET APOSTOLUM ARGVI VELINT? nimirum, Ipso Censore, quotquot testimonium Apostolicum ad solos salvandos restringunt, Apostolum fallitatis arguunt: ac per hoc quoties Augustinus vel ejus discipuli, hætenus citati, affirmant verba Apostoli, sive commodè, sive pro generibus singulorum tantum

tum, intelligi posse aut debere, toties Apostolum falsitatis arguant: similiter cum dicunt universales locutiones Prophetarum, Evangelistarum, Apostolorum, posse aut debere restrictè exponi, toties ab eis Scriptores Canonici, erroris redarguuntur: quo nihil alienius à mente Augustini fingi potest, utpotè qui Epist. 8. disertissimè pronuntiat, *Non nisi exitiosissimè credi posse, aliquid in libris sanctis esse mendacium*: Et Epist. 19. *Se scripturarum libris, qui Canonici appellantur hunc honorem timoremque deferre didicisse, ut nullum eorum auctorem scribendo aliquid errasse, firmissimè credat.*

Cogit me importunitas Adversarij, unum adhuc Augustini locum atroxere, ubi conceptissimis verbis asserit, per omnes homines in Apostolico testimonio, omne genus hominum intelligere nos posse: *Præceperat enim Apostolus, inquit, b ut oraretur pro singulis hominibus, & specialiter addiderat pro Regibus, & ijs qui in sublimitate sunt, qui putari poterant fastu & superbia seculari à fidei Christiana humilitate abhorrere. Proinde dicens: hoc enim bonum est coram salvatore nostro Deo, id est, ut etiam pro talibus oretur, Statim ut desperationem tolleret, addidit: Qui omnes homines vult salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire. Hoc quippe Deus bonum iudicavit, ut orationibus humilium dignaretur salutem præstare sublimium. Quod utique iam videmus impletum. Isto locutionis modo & Dominus est usus in Evangelio, c ubi ait Phariseis, decimatis mentham & rutam, & omne olus. Neque enim Pharisei, & quæcumque aliena, & omnium per omnes terras alienigenarum omnia olera decimabant. Sicut ergo hic omne olus omne olerum genus, ita & illic omnes homines omne hominum genus INTELLIGERE POSSUMUS: Et quocumque alio modo intelligi potest, dum tamen credere non cogamur, aliquid omnipotentem DEVM VOLVISSE FIERI, FACTVMQUE NON ESSE, qui sine ullis ambiguitatibus si in celo & in terra, sicut & veritas cantat, omnia QUÆCVMQUE VOLVIT FECIT, PRO-FECTO FACERE NOLVIT, QUODCVMQUE NON FECIT. Ex quibus verbis duo colligas: unum, non sine gravi injuria Augustini, Adversarium inseruisse parenthesis, nisi & Apostolum argui velint. Alterum, prorsus falsum esse quod superius præmiserat, Patres unanimi consensu, consentiente etiam Augustino, ex contextu Apostoli deducere, Deum uti omnium sine exceptione est Deus, mediator, redemptor; ita omnium velle salutem. Augustinus enim verbis iam citatis, ex ipso Apostoli contextu, quo commendatur nobis oratio pro omnibus fundenda, expositionem suam de omni genere hominum, deducit. Eodem capite paulo*

b En-
chirid.
cap. 103

c Luc.
II. 42.

paulò superiùs aliam expositionem de distributione commoda, ex eodem contextu deducit, dicens: *Quamvis certum sit nobis non omnes homines salvos fieri, non tamen ideo DEBEMVS omnipotentissimæ Dei voluntati aliquid derogare. sed ita INTELLIGERE, quod scriptum est: Qui vult omnes homines salvos fieri, tanquam diceretur, nullum hominem fieri salvum, nisi quem salvum per ipse voluerit: non quod nullus sit hominum, nisi quem salvum fieri velit; sed quod nullus fiat nisi quem velit: ET IDEO SIT ROGANDVS VT VELIT, QVIA NECESSE EST FIERI SI VOLVERIT. DE ORANDO QVIPPE DEO AGEBAT APOSTOLVS VT HOC DICERET. Nec minor injuria Augustinò & discipulis ejus irrogatur ab adversario in cæteris illis verbis, quibus præsumptuosam parenthesin interferit; facit quippè eos omnes, Semi-Pelagianos: si enim (ut ipse contendit) Semi-Pelagiani Apostolicum testimonium non aliter ad omnes omnino homines extenderint nisi juxta alium sensum suum de gratia danda ex meritis nostris, & neganda ex demeritis; consequens est ut Augustinus ejusque discipuli Semi-Pelagianorum errorem debellantes, juxta eundem Semi-Pelagianorum sensum negaverint quidem Deum velle omnes omnino homines salvos fieri, admiserint verò Deum velle omnes homines salvos fieri, distribuendo, *homines*, commodè pro ijs qui salvantur, aut pro generibus singulorum, id est, pro omni genere hominum: hoc autem quid est aliud dicere, quam omnes quotquot salvantur, salvari Deo quidem volente, sed gratiam ex meritis humanis largiente, prout contenderunt Semi-Pelagiani? nisi enim id admittatur, quid restat nisi ut Augustinus & discipuli ejus sint obnoxij illi reprehensioni adversarij: *verum, non ad verba, sed ad sensum Semi-pelagianorum qui reprehenditur, reflectere debuissent adversarij.**

Quòd verò Adversarius Lectorè remittat ad *Theses famosas* titulo de *Semi-pelagianis*, frustrà facit: quia in toto illo titulo de Semi-Pelagianis, ne vel apparenter ostendit dogma de gratia ex meritis humanis, & dogma de generali voluntate Dei salvandi omnes omnino homines nemine excepto, non esse distincta dogmata, & distinctim à propugnatoribus gratiæ refutata; Prosper enim in Epistola ad Augustinum adeò notanter ista duo dogmata distinguit, ut dicat, *Massilienses ex occasione unius prolapsos fuisse in alterum. In istam, inquit, talis gratiæ prædicationem hi, quorum contradictione offendimur, cum prius meliora sentirent, ideo se vel*
maximè

maximè contulerunt, quia si profiterentur ab eâ omnia bona merita præveniri, & ab ipsâ ut possint esse, donari; necessitate concederent, Deum secundum propositum, & consilium voluntatis suæ, occulto iudicio, & opere manifesto, aliud vas condere in honorem, aliud in contumeliam. Hinc videas: quam veraciter dixerit Iansenius sententiam exponentem Apostolica verba, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, de voluntate generali salvandi omnes omninò quantum in se est, esse basim Massiliensium. Huic quippe basi totam molem dogmatum suorum superstruxerunt: inde enim 1º. deducebant, Deum ex parte suâ statuisse omnibus omninò dare gratiam sufficientem; 2º. ad promerendam eis illam gratiam voluisse mittere Christum qui mediante passione sua, pro omnibus omninò tolerata, omnes nemine secluso redimeret, auxiliaque sufficientia provideret; 3º. quia aliunde certò sciebant non omnes re ipsa salutem consequi, discretionem salvandorum à damnandis in cardinem liberi arbitrij resolverunt, unde ulterius pro generali principio sustinebant, facienti quod in se est per vires naturæ Deum non denegare gratiam: Tandem cum ijs opponeretur instantia de parvulis, quorum aliqui ad Baptismum perveniunt, alij sine Baptismo expirant, eousque dementiæ progressi sunt, ut ad merita conditionatè futura, si parvuli ad ætatem adultam perventuri fuissent, recurrerint. Augustinus itaque ejusque discipuli, ut universam hanc structuram subverterent, lapidem istum fundamentalem summis viribus aggressi sunt, constantissimè asseverantes locum Apostoli, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, non de omnibus omninò hominibus sed de ijs tantum qui salvantur, intelligendum esse. Hac enim fundamentali columnâ semel concussa, probè sciverunt, totam machinam superstructam collapsam iri, perinde ac domus Phylistinorum corruit collapsis per samsonem à columnis. Non igitur per ordinem ad dogma de gratia ex meritis humanis, sed simpliciter & absolutè negabat Augustinus, Apostolicum testimonium ad omnes omninò homines extendendum esse, alioquin à fallacia petitionis principij vix videri poterit immunis.

Melius præterea suo suorumque honori consulisset adversarius, omninò tacendo de Thesi illa ad quam nos remittit, quam ejus memoriam refricando: non enim ignoramus quam multipliciter erratum sit in illa Thesi de Semi-Pelagianis: ut enim alia omittam, opportuniùs alibi discutienda; nimis supinè pag. 5.

Col. 1. num. 2. verba Augustini desumpta ex expositione propositionis sexagesimæ epistolæ ad Romanos, Massiliensibus tanquam ab ijs asserta, affingit. Hilarius quidem in sua epistola, verba illa (NISI QVIS CREDAT &c.) interferit: non tamen tanquam verba Massiliensium, sed tanquam verba Augustini, quæ Massilienses in confirmationem sui dogmatis citabant; ut unicuique epistolam Hilarij legenti, ad oculum patet. Vnde ineptissimè ex verbis illis, non Massiliensium sed Augustini, deducunt authores Thesium, Massilienses sensisse, non solum gratiam certò & infallibiliter conferri elicentibus naturaliter actus moraliter honestos, sed insuper gratiam certò negari ejusmodi actus omittentibus: nam Prosper in epist. ad Augustinum disertissimè affirmat, Massilienses non negare gratiam subinde prævenire voluntates nostras. *Nec considerant (inquit) se gratiam Dei, quam comitem non præviam humanorum esse voluntatum, etiam illis voluntatibus subdere, quas ab ea secundum suam phantasiam non negant esse PRÆVENTAS.* Idem clarissimè patet ex Cassiano apud e Prosperum. Quid quod ipse Augustinus planissimè idipsum tradat lib. de Prædest. SS. cap. 1. *Pervenerunt (inquit loquens de Massiliensibus) etiam, ut PRÆVENIRI VOLUNTATES HOMINVM DEI GRATIA FATEANTVR, atque ad nullum opus bonum sive incipiendum sive perficiendum sibi quemquam sufficere posse consentiant.* Quod igitur Augustini verba ex expositione propositionum epistolæ ad Rom. pro se allegaverint Massilienses, non ideo est quod ipsi totum quod illis verbis importatur senserint, sed quia ex illis verbis, argumento à fortiori, sententiam suam deducere volebant. Optandum proinde foret ut cordatus quispiam seriò præmonuisset Authores Thesium quatenus exactius studerent discernere inter verba Augustini & Massiliensium, antequam præsumerent socios suos à crimine citati Pelagij pro Augustino, per Iansenium eis impactò, purgare. Ne forte dicatur eis, *f ecce primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui.* Quâ enim fiduciâ faciem alienam lavare præsumit, qui manus suas luto spurcatis non præluit. Optimè in hujusmodi malarum causarum advocatos quadrat illa Peligni vatis admonitio:

*Tu cave defendas quamvis mordebere dictis:
Causa patrocinio non bona peior erit.*

CONCLV-

2 Lib.
contra
Collat.
cap. 1. 9.
14. 38.
39.

f Matth
7. 5.

CONCLUSIO.

Moliniani Molinam suam deserunt; Augustini scriptis insidiantur; Prospero abutuntur; Massiliensibus imponunt; Lovanien-
ses Theologos suo pede metiuntur; in expositione testimonij
Apostolici Pelagio & Pelagianis, non Augustino aut Augustinia-
nis suffragantur; Iansenium immoderatè repercutiunt; &
& per ejus latus Augustinum impetunt. Quod erat ostendendum.

II. De Christo pro omnibus mortuo.

Negare videri volunt Tridentinum Concilium, aut s. Prosperum re-
pugnare Iansenio, asserenti Christum pro solis electis mortuum, eò
quòd Prosper dixerit ad capitula Gallorum cap. 9. cum rectissimè di-
catur Salvator pro totius mundi redemptione crucifixus.. . po-
test tamen dici pro his tantùm crucifixus, quibus mors ipsius
profuit &c. pag. 14.

RESP. Christus non solùm pro electis de facto salvandis cru-
cifixus & mortuus est, sed etiam pro non salvandis: pro illis
efficaciter; pro his verè & propriè ex sincero affectu salutis eo-
rum, ad quam obtinendam sufficientia media morte suâ ijs pro-
meritus est.

Hoc sensu, & non alio intelligi possunt verba Prosperi: alio-
qui, ut in his ipsis locis quæ adversarij allegant, ita & in alijs,
quorum Theses meminere, sibi ipse apertè contradiceret: quo-
modo enim aliter verum esse possit, quod respondet ad 1. obje-
ctionem Vincentianam: *cum rectè omnes dicantur redempti (lytro
nempe sanguinis Christi pro omnibus perfoluto) & tamen non
omnes à captivitate sint eruti, redemptionis proprietas (hoc est effica-
cia) haud dubiè penes illos est, de quibus princeps mundi missus est
foras.*

Quare unà cum Tridentino Prosper repugnat Iansenio, asse-
renti Christum tantùm pro electis mortuum, & dicta Prosperi
testimonia frustra allegant ejus fautores.

Tridentinum sess. 6. cap. 3. *Etsi ille pro omnibus mortuus est, non
omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt, sed hi dumtaxat quibus me-
ritum passi nus eius communicatur.* Evidens est his Tridentini ver-
bis comprehendi non salvandos, pro quibus Christus mortuus
sit. nam

Omnes qui salvantur mortis Christi beneficium recipiunt:

Aliqui

Aliqui pro quibus mortuus est Christus, hoc beneficium non recipiunt; ergo

Aliqui pro quibus mortuus est Christus, non salvantur. Hunc syllogismum enervari oportuit ab adversarijs, ut Tridentinum Iansenianæ doctrinæ non adversari ostenderent: sed enervari non potest à Catholico; nam major propositio certissima est: minor ipsius Tridentini, & consequentia legitima.

Quod ad Prosperum attinet, apud eum prima obiectio Vincentiana est: *quod dominus noster Iesus Christus non pro omnium hominum salute, & redemptione sit passus.* Hæc Prospero in præfatione responsionum ad huiusmodi obiectiones est *ineptissima blasphemæ prodigiosum mendacium, membrum unum diabolici indiculi, subscriptione anathematis rejicienda, perversa definitio, impia, profanaq; opinio, denique blasphemia.*

Contradictoria igitur in proprio sensu simpliciter vera est: quod pro omnium salute Christus mortuus sit: at nullo sensu vera potest esse Iansenio: nam

Nullo vero sensu Christus mortuus est pro eorum salute, qui propter solum originale positivè reprobati sunt, quos Deus non vult salvos fieri. quibus sufficientia ad salutem media Christus non est promeritus. pro quorû salute non est magis mortuus, aut non magis oravit Patrem, quam pro diaboli, qui in Massæ perditionis perpetuè relictî sunt, qui necessariò finaliter peccant.

Atqui juxta Iansenium hæc omnia cõpetunt non salvandis; ergo
Nullo vero sensu pro ijs Christus mortuus est.

Non juvat quod magnitudo pretij pro omnibus fuerit sufficiens: nam alioqui fuisset etiam Christus mortuus pro salute diaboli.

Non item juvat, quod *communis fuerit omnium in primo homine perditio; quod una omnium natura, & una omnium causa;* (ut ex Prospero referunt) nisi hæc fuerit (ut idem Prospero asserit) à domino nostro in veritate suscepta. Nam redempti dici non possunt, pro quibus lytrum non persolvitur, etsi ob eandem causam captivi sint, ob quam alij, pro quibus solvitur; etsi pro ijs etiam futurum sufficiens, pro quibus non solvitur.

Quamvis nec Tridentinum, nec Prospero Iansenio adversarentur, mutila nihilominus ejus foret defensio, & desertio causæ potius; cum ad duo dumtaxat accusationis capita advocati illi obiter, & perplexè respondeant, plurima verò alia, tot illustra-

Scriptu-

Scripturæ loca, tot irrefragabilia maximi nominis Patrum, ipsiusque Augustini testimonia intacta relinquant. Vide Theſium cap. 2. artic. 6. cap. 3. artic. 3. cap. 5. paral. 5.

THESES THEOLOGICÆ ANT-APOLOGETICÆ

MAssiliensium mensuram hic denuò implent Moliniani, quando Iansenium Augustini vestigijs insistentem, cum eoque negantem, Christum pro æternâ salute reproborum crucifixum & mortuum, criminantur tanquam contradicentem Apostolo veraciter asserenti ^{a. 1. Tit.} *Iesum dedisse semetipsum redemptionem pro omnibus*: Cum Iansenius ^{meth.} nusquam neget Christum pro omnibus crucifixum, quin potius ^{2. 6.} id clarissimè supponat tom. 3. lib. 3. cap. 20. cui capiti titulum hunc præfixum reliquit: *Quomodo Christus sit redemptor omnium, pro omnibus crucifixus & mortuus*: Vbi absque ulla ambiguitate præsupponit & innuit irrefragabilem veritatem sententiæ asserentis, Christum esse redemptorem omnium, pro omnibus crucifixum & mortuum, & de solo modo quo verba illa exponenda sunt juxta Augustini sui principia prolixam disputationem instituit. Mensuram, inquam, Massiliensium implent, utpote quorum inter Capitula apud Prosperum responsi ad Capitula Gall, istud est nonum: *Quod non pro totius mundi redemptione salvator sit crucifixus*: & rursus prima obiectio inter Vincentianas est ista: *Quod Dominus noster Iesus Christus non pro omnium hominum salute & redemptione sit passus*. Eandem proinde calumniam à Molinianis patitur Iansenius, quam à Semi-Pelagianis passus est olim Augustinus: Capitula quippè Gallorum cum obiectioibus Vincentianis adversus Augustini & discipulorum ejus doctrinam concepta fuisse & evulgata, ex præfationibus Prosperi utrisque respectivè præfixis, perspicuum est: nam in præfat. ad Capitula Gall. *doctrinam*, inquit, *quam S. memorie Augustinus Episcopus contra pelagianos inimicos Gratie Christi, & liberi arbitrij decomptores, per multos annos Apostolicè asseruit, uterisque mandavit: quibusdam visum est aut non intelligendo, aut intelligi eam nolendo reprehendere: & hoc quasi compendium cognitionis his qui iudicio eorum ducebantur, asserere: ut qua in libris predicti*

viri damnabilia reperisse iactabant, brevium capitulorum indiculis publica-
 rent: talique commento & detestationem eius quem impeterent, obtinerent:
 & ab his que infamassent, curam exterriti Lectoris averterent. Item
 Præfatio ad Capitula objectionum Vincent. sic incipit: *Quidam*
Christiana ac fraternæ charitatis oblitæ, in tantum existimant in nostram,
quoquo modo student ledere, ut suam se evertere, nocendi cupiditate, non
videant; contexunt enim, & qualibus possunt sententijs comprehendunt
ineptissimarum quarundam blasphemiarum prodigiosa mendacia: eaque
ostendenda & ingerenda multis publicè privatimque circumferunt: asse-
rentes talia in nostro esse sensu, quæ diabolico continentur indiculo. Cum
enim Augustinus utrumque Apostolicum testimonium, Deus vult
omnes homines salvos fieri, & Christus Iesus dedit semetipsum in redem-
ptionem pro omnibus: non plene, sed aut commodè, aut pro gene-
ribus singulorum distribueret; Massilienses capitale suum dogma
de initio salutis ex nobis, ea expositione everti perspicientes, Au-
gustinianam doctrinam velut universalibus Scripturæ divinæ
locutionibus adversam, scientes volentes, infamare sategerunt;
ut patet ex 1^a. & 2^a. objectione Vincentiana, & 8^a. ac 9^a. Gall.
apud Prosp. Itaque integerrimam Augustini doctrinam adedò do-
losè perverterunt, & invidiosè traduxerunt, ut Apostolicæ ver-
ritati, non solum imperitis, sed & eruditis, contraria prorsus
appareret: Primam quippè objectionem suam Vincentius ille
Semi-Pelagianus his conceptis verbis efformavit: Quod Dominus
noster Iesus Christus non pro omnium hominum salute & redemptione se
passus: Secundam his: Quod Deus nolit omnes homines salvare, etiamsi
omnes salvari velint. Octavam objectionem suam Galli his termi-
nis proposuerunt: Quod non omnes velit Deus salvos fieri, sed certum
numerum predestinatorum. Nonam his: Quod non pro totius mundi
redemptione salvator sit crucifixus. Moliniani nostri adedò ipsos imi-
 tati sunt in Thesisibus ^b Anti-Iansenianis, ut illorum spiritus ^h y-
 thogorica quadam transmigatione in hos transfusus videatur:
 horum quippe quintus articulus Iansenio affictus est iste: *Negat*
Deum velle omnes homines salvos fieri, sed tantum eos quos elegit ad re-
gnum: Sextus iste: Negat Christum pro omnibus crucifixum & mor-
tuum, sed tantum pro ijs qui salvantur: Nullum interim locum Ians-
senij hic citant, uti nec Vincentius, aut Galli ullum Augustini,
apud Prosperum citarunt; existimant enim fidem suam tant. ab
omnibus habendam, ut sufficiat ad credendum rem ita esse, ipsos
id dixisse. Sed pace ipsorum dixerim, soli ij possunt eorum ci-
 tationibus

præf. c. 2.
 pag. 9.

tationibus acquiescere qui parati sunt dicere bonum malum & malum bonum, album nigrum & nigrum album: ut enim non longius à proposito abeamus, eodem cap. 2. artic. 6. pag. 26. col. 1. in principio sub titulo Iansenius, sic habent: *Christus non pro totius mundi redemptione crucifixus & mortuus est, sed tantum pro iis qui salvantur*: citant verò locum ubi Iansenium id dixisse comminiscuntur, nimirum Tom. 1. l. 8. cap. 26. col. 546. quàm fideliter, ex hoc uno colligas quod liber octavus tomi primi non nisi 23. capitibus universim constet: tria proinde reliqua capita videntur eadem arte ab ipsis fabricata, qua Bullæ Anti-Baiane 3. articulos affinxerunt; ut enim patet ex capite 4. earundem Thesium pag. 98. col. 2. articulus 75. sive penultimus genuinæ bullæ nuperrimè Lovaniæ excusæ, apud ipsos est 78. Cum tamen in tota bulla non extent nisi articuli 76. unde si ultimum articulum bullæ citare voluissent, non potuissent esse nisi 79. cum tamen (uti dixi) in vera bulla non sint nisi 76. articuli; putabit forè quispiam, non tam ipsos quam Typographum errasse citando caput istud 26. libri 8. Typographum errasse non omninò inficior, sed & ipsos æque aut magis errasse in ista citatione contendo: dicoque, in toto tomo primo Iansenij propositionem istam tanquam à Iansenio assertam non haberi, multò minùs in commentitio isto capite. Dixi, tanquam à Iansenio assertam, quia tom 1. lib. 8. cap. 23. sive ultimo libri & tomi, Iansenius refert istam propositionem tanquam ab Hincmaro, Semi-Pelagianos Patres suos imitante; Prædestinatianis, hoc est, Augustino & discipulis ejus, assertam: quem Hincmarum (ut eodem capite paulò post refert Iansenius) Valentina synodus condemnavit. Nec mirari satis queo lippitudinem istorum hominum qui rem luce meridianâ clariorem videre non potuerunt, non solùm dicto capite 2.º *famosarum Thesium*, sed etiam cap. 3. artic. 3. in principio, ubi eandem propositionem Iansenio affingunt, libro & columnâ (omisso interim capite superabundante) iisdem; maximè cum Iansenius loco illo acerrimè carpat Hincmarum, & propositionem prædictam ex Hincmari impostura relatam, distincto charactere depingat. Nimirum hi sunt quos scriptores Societatis à Iansenio ob citatum pro Augustino Pelagium redarguti, velut vindices expectant. An forte errori Typographi etiam adscribent intrusionem Critobuli in epistolam Hieronymi ad Ctesiphontem? item intrusionem Malderi Episcopi An-

#c. 2. 7
pag. 3. tuerpiensis d in numerum SS. Patrum. Item Præfidentiam Clarij in scholis Theologicis die 21. Octobris. 1614. contradicentibus etiam lapidibus chori Ecclesiæ S. Petri, quibus, grandioribus characteribus notatur Clarij obitus die 22. Augusti 1611. hoc est, solido triennio & duobus mensibus ante prodigiosam istam præfidentiam Hallisticam, in qua Molinianam sententiam de gratia sufficiente, velut novus Samuel à Pythonissa resuscitatus, aut alter Lazarus, non dico quatrividuus, sed quadriennuus non à Iesu, sed à Iesuitis excitatus, propugnasse perhibetur. *Mira sunt quæ dicitis, nova sunt quæ dicitis, falsa sunt quæ dicitis: mira stupemus, nova cavemus, falsa convincimus.*

e Augu.
lib. 3. Porro Moliniani in efformatione propositionis, qua de nunc
cont. agimus, non tam imitati quàm supergressi videntur Gallos &
Iul. c. 3. Vincentium apud Prosperum, illi quippè omiserunt adversativam, sed, quam Moliniani ad majorem invidiam Iansenio concitandam intexuerunt, quo faciliùs quisque apprehenderet Iansenium Apostolo contradicere, asserendo posteriorem partem, specietenus priori, qua Christus pro omnibus crucifixus & mortuus prædicatur, adversam; quod perinde est ac si dicerent, negat omne animal fuisse in arca Noë, sed tantùm ea quæ salvata sunt. Ostendant si possunt in toto Iansenij Augustino propositionem istam, Christus pro omnibus crucifixus est, negatam. Sed non ostendent. imò nec ostendent à Iansenio usquam negari, gratiam quam temporaliter recipiunt nonnulli reprobi, eis dari ex meritis passionis Christi, cum contrarium frequentissimè pronuntiet. Ex quo videas novam horum criminum astutiam: cum enim dicere debuissent (si Iansenij sententiam non juxta dolum calumniatoris, sed juxta sensum authoris exprimere voluissent) negat Christum pro salute æterna reprobis crucifixum aut mortuum; stupendâ imposturâ ei affingunt, quod negat Christum pro omnibus crucifixum; stupendiori interferunt adversativam, sed, inter priorem & posteriorem partem, quasi hæc illi adversaretur, cum tamen non magis adversetur quàm hæc, *plurima animalia perierunt aquis diluvij extra arcam, huic, Omne animal evasit aquas diluvij per arcam.* Pulcherrimè Augustinus: *Docti vel imperiti medici est etiam utile medicamentum sic alligare ut aut non proficit, aut obfit.* Et quidem si spectemus occasionem cur hoc dixerit Augustinus, omnia quæ hæctenus diximus, clariùs innotescunt: Massilienses igitur quemadmodùm circa voluntatem

Dei

Dei omnes salvandi, & circa passionem Christi pro omnibus toleratam, Augustini doctrinam invidiosè traducebant; ita & circa prædicationem prædestinationis & reprobationis. *Sed aiunt, ut scribitis* (inquit, g) *neminem posse correptionis stimulus excitari, si dicatur in conventu Ecclesie audientibus multis: Ita se habet de prædestinatione definita sententia voluntatis Dei, ut alij ex vobis de infidelitate, acceptâ obediendi voluntate veneritis ad fidem, vel acceptâ perseverantiâ maneat in fide: ceteri verò qui in peccatorum delectatione remoramini, ideo non surrexistis, quia necdum vos adiutorium gratiæ miserantis erexit. Veruntamen si qui estis necdum vocati, quos gratiâ suâ prædestinaverit eligendos, accipietis eandem gratiam, qua velitis & sitis electi. Et si qui obeditis, si prædestinati estis rejciendi, subtrahentur obediendi vires, ut obedire cessetis. Hunc insulsißimum modum prædicandi prædestinationem, Augustinus in adversarios retorquet argumento desumpto ex præscientia divina ab adversarijs agnita; nimia contentio est (inquit h) prædestinationi contradicere, vel de prædestinatione dubitare. *h* *Ibid.* *cap. 21.* qua tamen non ita populis prædicanda est, ut apud imperitam & tardioris intelligentiâ multitudinem redargui quodammodo ipsa sua prædicatione videatur: sicut redargui videtur & præscientia Dei quam certè negare non possunt, si dicatur hominibus: *sive curritis, sive dormiatis, quod vos præscivit qui falli non potest, hoc eritis. Dolosi autem vel imperiti medici est etiam utile medicamentum sic alligare, ut aut non prosit, aut obsit. i* *Et* rursus de eadem prædicatione prædestinationis differens. *Quid enim sententia deperit, inquit, si ita dicatur: Si qui autem obediunt, sed in regnum eius & gloriam prædestinati non sunt, temporales sunt, nec usq; in finem in eadem obedientia permanebunt? Nonne & verius eadem res, & congruentius dicitur, ut non ipsis tantum malum tanquam optare videamur, sed de alijs referre, quod oderint, nec ad se existiment pertinere, sperando & optando meliora? illo autem modo quo idem dicendum putant, eadem sententia usdem panè verbis etiam de præscientia Dei, quam certè negare non possunt, pronuntiari potest, ut dicatur: si qui obeditis, si præsciti estis rejciendi, obedire cessabitis. Nempe hoc verissimum est. Ita sanè, sed improbißimum, importunißimum, incongruentißimum, non falso eloquio, sed non salubriter valetudini humanæ infirmitatis appposito. Vides juxta Augustinum, rem verissimam subinde ex modo proponendi esse importunam, & scandalosam, quantò magis cum proponitur sub terminis alienum prorsus sensum ingenerantibus, prout ostendimus Iansenij doctrinam ex Augustino haustam, à Molinianis proponi; aut potiùs imponi. Nunc de re ipsa videamus,**

investigando mentem Augustini de sensu illius propositionis
Christus dedit se metipsum redemptionem pro omnibus.

Quod igitur Augustinus non senserit Christum pro æterna salute omnium omninò hominum fuisse crucifixum, simili modo probari potest, quo in superiori Thesi ostendimus, eum non sensisse, Deum velle ex parte sua omnes omninò homines salvos fieri. Primum ergo argumentum desumitur ex dictis Thesi precedenti, ubi ostendimus Augustinum non de omnibus omninò hominibus tam reprobis, quàm electis, intellexisse illud, *Deus vult omnes homines salvos fieri, sed de solis electis: ut enim superius tradidimus, concussa semel hâc basi Semi-Pelagianismi, reliqua moles sponte suâ ruit: Christus quippè descendit de cælo non ut faceret voluntatem suam, sed voluntatem eius, qui misit eum: & ac* k Ioan. 6. 38. *per hoc, si is qui misit eum non voluerit quenkquam salvari nisi qui reipsa salvatur, Christus non descendit de cælo ut salvaret quenkquam eorum, qui finaliter non salvantur. Vnde mox ibidem subtexit: Hæc est autem voluntas eius, qui misit me, Patris: ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die.* Hinc novum emergit argumentum: Christus non posuit animam suam nisi pro eorum salute qui à Patre sunt ei dati: atqui soli electi sunt ei à Patre dati, ut apertissimè docet Augustinus. *Non perit filius promissionis, sed filius perditionis. fuerunt ergo ipsi (de reprobis loquitur) ex multitudine vocatorum, ex electorum autem paucitate non fuerunt. Non igitur filius suis prædestinatis Deus perseverantiam non dedit, haberent enim eam si in eo filiarum numero essent; & quid haberent quod non accepissent, secundum Apostolicam veramque sententiam? Ac per hoc tales filij filio Christo dati sunt; quemadmodum ipse dicit ad Patrem, ut OMNE QUOD DEDISTI MIHI non pereat, sed habeat vitam æternam. Hi ergo Christo intelliguntur dati qui ordinati sunt ad vitam æternam: ipsi sunt illi prædestinati, & secundum propositum vocati, quorum nullus perit. Ac per hoc nullus eorum ex bono in malum mutatus fuit hanc vitam, quoniam sic est ordinatus, & ideo Christo datus ut non pereat, sed habeat vitam æternam. Et alibi: Omnes enim docibiles Dei veniunt ad filium, quoniam audiverunt & didicerunt à Patre per Filium, qui evidentissimè dicit: Omnis qui audivit à Patre & didicit, venit ad me: istorum autem nemo perit, quia omne quod dedit ei Pater, non perdet ex eo quicquam. Quisquis ergo inde est, omnino non perit: nec erit inde qui pereat. propter quod dictum est, ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum.* Ex qui-

lib. de
cor. &
grat. c.
9.

m. Lib.
de præ-
dest. SS.
cap. 16.

Ex quibus verbis novum exurgit argumentum desumptum ex oratione Christi; certum enim est, nec Adversarij dissententur, Christum pro omnium illorum salute orasse, pro quibus obtulit semetipsum in cruce, ergo si non oravit pro salute reproborum, non obtulit se in cruce pro salute reproborum: non oravit autem pro salute reproborum, sed solum pro salute electorum, ergo &c. minor probatur, quia non oravit nisi pro salute eorum, quos Pater ei dedit, atqui juxta Augustinum jam citatum solum electos dedit ei Pater, ergo &c. Major patet ex illis Christi verbis Ioan. 17. *Pater venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te; sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. -- n. manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo: tui erant, & mihi eos dedisti. --- EGO PRO EIS ROGO; NON PRO MUNDO ROGO, SED PRO HIS QUOS DEDISTI MIHI. -- de mundo non sum, sicut & ego non sum de mundo. sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est, sicut tu me misisti in mundum, & ego misi eos in mundum. & pro eis ego sanctifico me ipsum; ut sint & ipsi sanctificati in veritate. non pro eis autem rogo tantum, SED ET PRO EIS QUI CREDITURI SUNT PER VERBUM EORUM IN ME.* Vides hic Christum disertissimè pronuntiantem, pro eis se rogare quos Pater ei dedit; vides eum perspicuè asserentem, se non rogare pro mundo, sed pro eis quos Pater ei dedit: proque eis se sanctificare, id est, per passionem crucis immolare. Vides ubi dicit se non pro præsentibus tantum sibi datis, & ab ipso in mundum missis, rogare; notanter designasse terminum quem noluit exclusum voce, tantum, dum addit: *Sed & pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me:* ut quid enim hæc specificatio, si ad omnes universaliter oratio extendatur. Vide de hac oratione Christi B. Augustinum tract. 104. & septem seqq. in Ioannem, signatim tractatu no. ubi solvens apparentem antilogiam inter ista verba verl. 9. *Non pro mundo rogo sed pro his quos dedisti mihi,* & ista verl. 23. *ut cognoscat mundus quia tu me misisti.* Ecce, inquit, qui dixerat, non pro mundo rogo, pro mundo rogat ut credat; Quoniam est mundus de quo scriptum est, *ne cum hoc mundo damnemur:* pro isto mundo non rogat, non ENIM quod sit prædestinatus ignorat: & est mundus de quo scriptum est, *non venis filius hominis ut iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum:* unde & Apostolus, *Deus inquit, erat in Christo mundum reconcilians sibi, pro isto mundo rogat descens, ut mundus credat quia tu me misisti; per hanc enim fidem mundus reconciliatur Deo cum credat in Christum, qui est missus a Deo.*

à Deo. Vides duplicem hic ab Augustino distingui mundum: unum damnandorum, alterum salvandorum; vides pro posteriori, non pro priori, Christum rogasse; addita etiam illa, omnibus reprobis communi, ratione; NEQUE ENIM QUÒ SIT PRÆDESTINATUS IGNORAT; sciebat quippè non ad æternam salutem, sed ad gehennam iusto iudicio Dei, peccatum sive originale sive insuper actuale vindicantis, fuisse destinatum. Vnde non tam Iansenium, quàm per Iansenij latus, Augustinum impetunt Moliniani, quando cap. 2. pag. 9. *falsissimum Thesum*, in Catalogo articulorum (ut ipsis videtur) damnabilium, septimo loco recensent, à Iansenio doceri, *Christum non magis orasse Patrem pro infidelium, aut iustorum non perseverantium salute, quam pro diaboli*. Quibus verbis more iterum suo, ad maiorem invidiam Iansenio aut potiùs, ut dicit Augustino concitandam, studiosè, ubi de salute loquuntur, omittunt, *æternâ*, & rursus de infidelibus generaliter loquuntur absque ulla limitatione sive ad eos qui in infidelitate perpetuò mansuri sunt, sive ad eos qui de infidelitate resipiscentes ad fidem aliquando convertendî sunt; pro his enim posterioribus Christum orasse patrem, manifestissimè patet ex illa oratione superiùs relata ex Ioan. 17. ubi vers. 20. hæc occurrunt: *Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me*. idque satis indicat quotidiana praxis Ecclesiæ pro infidelibus ad fidem convertendis, instantissimè Deum deprecantis. Audiant interea Moliniani Iansenium non sibi sententiam illam quam carpunt, adscribentem; sed Augustino planissimè attribuentem: *Que sanè* (inquit n) *3. lib. 3. CVM IN AVGVSTINI DOCTRINA perspicua certaque sine, nullo modo cap. 20. PRINCIPIS EIVS consentaneum est ut Christus Dominus, vel pro infidelium IN INFIDELITATE MORIENTIVM, vel pro iustorum non perseverantium ÆTERNA salute mortuus esse, sanguinem sudisse, semetipsum redemptionem dedisse, Patrem orasse sentiantur. Scivit enim quò quisque iam ab æterno prædestinatus erat, scivit hoc decretum neque ullius pretij oblatione mutandum esse, nec seipsum velle mutare. Ex quo factum est, ut Iuxta sanctissimum DOCTOREM, non magis Patrem pro æterna liberatione ipsorum, quam pro diaboli deprecatus fuerit. Quis tam lippus, ut hic non videat sententiam de qua agimus, non sibi, sed Augustino tam inculcatè à Iansenio adscribi; non quidè eâ verborum formâ, qua à Molinianis invidiosè expressa est, sed cum debitis restrictionibus, in infidelitate morientium; æterna salute.* Sed

Sed audiamus sequentia Iansenij verba, quibus calumnia apertius pateat: *Sed si quid (inquit) pro illis rogavit Patrem pro temporalibus quibusdam iustitiæ effectibus rogavit, & pro iisdem obtinendis obtulit pretium sudicq; sanguinem suum. Cuiusmodi oratio & oblatio, quia valde diminuta est, parumque reprobis, multum verò predestinatis prodest, ut infra declarandum est, hinc fluxit, ut passim in scriptis suis Augustinus oblationem sanguinis & mortis & orationum Christi, ferè ad solos electos restringere soleat.* Nunc quæro à Molinianis an unquam in Iansenio legerint, Christum obtulisse pretium, fudisse sanguinem, rogasse Patrem, pro temporalibus iustitiæ donis diabolo obtinendis? ☉ si quidpiam vel apparenter tale in Iansenio deprehendissent, quo modò erigerent cristas, quomodò buccinarent, quam grossis characteribus in suo invidioso catalogo notarent? Cum ergo non deprehenderint, qua fronte præsumunt hunc ei articulum affingere; *Christus non magis oravit Patrem pro infidelium, aut iustorum non perseverantium salute, quàm pro diaboli.* An temporales iustitiæ effectus non spectent ad salutem saltem viatoris, an non sint *o fons a quæ salientis* (quantum ex se est) *in vitam æternam?* Et quæso si Ecclesia, Christi sponsa, sentiret, Christum pro reprobis sibi cognitis orasse, & pretium sanguinis sui tradidisse, cur ipsa tanti præceptoris exemplo commonefacta, pro reprobis sibi notis non oraret? cur Deum Patrem non obnixè postularet, ut tam prætiosi sanguinis effusionem non pateretur suo fructu & effectu in reprobis frustrari? Dicent fortasse *Moliniani*, nos falsum supponere, Ecclesiam nimirum pro reprobis sibi notis (si contingeret eam quosdam nosse) quamdiu viatores sunt, non oraturam. Si id ipsi dicant, ego cum Iansenio alleveranter pronuntio, ipsos Augustino in terminis contradicere. P. Augustinus enim postquam cap. 23. lib. 21. de civit. Origenis & aliorum insanum dogma, de damnatis aliquando ex inferno liberandis, solidissimè ex Scripturis refutasset, capite 24. commentum quorundam de liberandis omnibus in die iudicij ob Sanctorum deprecatoriam intercessionem, retundens, sic ait: *Hoc autem & adversus eos valet, qui suas agentes causas contra Dei venire verba velut misericordiâ maiore conantur: ut idè videlicet vera sint, quia ea quæ dixit homines esse passuros, pati digni sunt, non quia passuri sunt.* Donabit enim eos, inquit, precibus Sanctorum suorum, etiam tunc tanto magis orantium pro inimicis suis, quanto utique sunt sanctiores, eorumque efficacior est oratio, & exultatione Dei dignior, iam nullum habentium omnino

F. 4. 14

p Lib.
21. de
Civit.
cap. 23.
Ibid.
cap. 24.

K

peccatum.

peccatum. Cur ergo eadem perfectissimâ sanctitate & cuncta impetrare valentibus, mundissimis, & misericordissimis precibus etiam pro Angelis non orarunt, quibus paratus est ignis æternus, ut Deus sententiam suam mitiget, & reflectat in melius, eosque ab illo igne faciat alienos? an erit forsitan quisquam qui hoc futurum esse præsumat, affirmans etiam s. Angelos simul cum sanctis hominibus, qui tunc æquales erunt Angelis Dei, pro damnandis & Angelis & hominibus oraturos, ut misericordiâ non patiantur quod veritate merentur, quod nemo sana fidei dixit, nemo dicturus est? alioquin nulla causa cur non etiam nunc pro diabolo & angelis eius oret Ecclesia, quam Magister Deus pro inimicis suis iussit orare. Hac igitur causa, quâ sit, ut nunc Ecclesia non oret pro malis angelis, quos suos novit esse inimicos, eadem ipsa causa est, qua fiet, ut in illo tunc iudicio etiam pro hominibus æterno igne cruciandis, quamvis perfecta sit sanctitate, non oret. Nunc enim propterea pro eis orat, quos in genere humano habet inimicos, quia tempus est Pœnitentiæ fructuosa. Nam quid maxime pro eis orat, nisi ut det illis Deus, sicut dicit Apostolus Pœnitentiâ, & respiciant de diaboli laqueis, à quo captivi tenentur secundum ipsius voluntatem? denique SI DE ALIQUIBUS ECCLESIA ITA CERTA ESSET, UT QUI SVNT ILLI ETIAM NOSSET, QUI LICET ADHVC IN HAC VITA SINT CONSTITUTI, TAMEN PRÆDESTINATI SVNT IRE IN ÆTERNVM IGNEM CVM DIABOLO: TAM PRO HIS NON ORARET, QUAM NEC PRO IPSO. Sed QUIA de nullo certa est, orat pro omnibus dumtaxat hominibus inimicis suis in hoc corpore constitutis, nec tamen pro omnibus exauditur: pro his enim solis exauditur, qui etsi adversantur Ecclesie, ita tamen sunt prædestinati ut pro eis exaudiatur Ecclesia, & sibi efficiantur Ecclesia.

Lib. de Ecclesiæ membris, alibi tradit: Proinde (inquit) quantum ad nos correp. attinet, qui prædestinatos à non prædestinatis discernere non valemus, & grat. OB HOC omnes salvos fieri, velle debemus; omnibus, ne pereant, vel ne cap. 16. alios perdant, adhibenda est à nobis medicinaliter severa correptio. Audis, OB HOC, sive, quoniam non valemus discernere inter electos & reprobos, nos debere velle omnium indifferenter salutem: si enim ideo nunc debemus velle, quia non valemus discernere; quis non videat, nos non debere id velle, si valeremus discernere? quis præterea ignoret, nos pro nullius salute orare, nisi quem volumus salvum fieri, adeoque sublatâ hac volitione, tolli orationem? Eandem doctrinam varijs alijs locis ejusdem libri dissertissime tradit August, ut cap. 10. in principio: cap. 13. in fine: cap. 15.

cap. 15. paulò post initium: & rursus circa medium, ubi docet omnibus prædicandam esse à nobis pacem, quia nescimus quis sit filius pacis. Quinimo ibi perspicuè indicat pacem non reverti ad nos, si eam scienter prædicemus alicui, qui non est filius pacis. Neque enim metuendum est (inquit) ne perdamus eam pacem, si ille cui prædicamus non est filius pacis. IGNORANTIBVS NOBIS. ad nos enim revertetur, id est, nobis proderit hæc prædicatio, non illi. Et sanè pro magno absurdo habet August, Christum suo sanguine quenquam emisse, qui pereat: potens homo (inquit) non potest perdere quod emit auro suo, & Christus perdit quod emit sanguine suo? Neque hic audiendi sunt qui nodum in scirpo quærentes, nescio quid discriminis comminiscuntur inter verbum, emendi, & verbum redimendi, quasi Augustinus non negasset Christum suo sanguine redemisse, sed emisse eos qui pereunt: quasi vero Apostolus aliud voluisset ad Galat. scribens: Christus nos REDEMIT de maledicto legis, aut ad Titum: qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos REDIMERET ab omni iniquitate: aut Petrus in sua Epistola prima, non corruptibilibus auro vel argento REDEMPTI estis --- sed pretioso sanguine &c. aut Ioannes in Apocalypsi: REDEMISTI nos Domine Deus in sanguine tuo ex omnibus, & lingua (vide hic distributionem pro generibus singulorum; si enim omnes omnino, nemine excepto, redempti sunt; quomodo nos ex omni tribu & lingua &c. redempti sumus) & populo & natione: quasi, inquam, aliud voluissent significare verbo redimendi, quam alià verbo emendi, dum dicunt. empti enim estis pretio magno, item alibi: pretio empti estis, nolite fieri servi hominum. Item: eum qui emit nos, Dominum negant. Item: qui empti sunt de terra --- Hi empti sunt ex hominibus: ubi nota voces illas, de terra, ex hominibus. Quis enim non videat, restare aliquid terræ, aut hominum, non emptum? Sed audi adhuc clarissima verba Augustini tract. 48. in Ioan. ubi explicans illa verba Ioan. 10. 26. Vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. Iam supra didicistis (inquit) quæ sint oves, estote oves: oves credendo sunt, oves pastorem sequendo sunt, oves redemptorem non contemnendo sunt, oves per ostium intrando sunt, oves exeuendo, & pascua inveniando sunt, oves vitæ æternæ perfruendo sunt: quomodo ergo illis dixit, non estis ex ovibus meis? Quia videbat ad sempiternum interitum prædestinatos, NON AD VITAM ÆTERNAM SVI SANGVINIS PRETIO COMPARATOS. vis adhuc plura? audi eundem paulo inferius ibidem: Quid potest lupus? quid potest fur & latro? non perdunt

Serm.
de na-
tali S.
Vincet.

Gal. 3.

13.

Tit. 2.

14.

1. Pet. 1.

18.

Apoc. 5.

9.

1. Cor.

20.

1. Cor.

7. 23.

2. Pet. 2.

1.

Apoc.

14. 3. &

4.

nisi ad interitum prædestinatos. De illis autem ovibus, de quibus dicit Apostolus: novit Dominus qui sunt eius: & quos præscribit, ipsos & prædestinavit: quos autem prædestinavit, ipsos & vocavit: quos autem vocavit, illos & iustificavit: quos autem iustificavit, ipsos & glorificavit. De ovibus istis nec lupus rapit, nec fur tollit, nec latro interficit: securus est de numero earum, QUI PRO EIS NOVIT QUID DEDIT. Si ob datum pretium pro ovibus, sit securus: quomodo si idem pretium dedit pro hædis, non sit etiam de ijs æquè securus? sed audi adhuc eundem epist. 102. conceptissimis verbis negantem, ullum eorum perire. pro quibus crucifixus est Christus. *miris* (inquit) *fit modis per altitudinem divitiarum sapientia & scientia Dei, & per inscrutabilia iudicia eius, ut & nonnulli à corporibus incorporea discernentes eum sibi ob hoc magni videntur & irrident stultitiam prædicationis, qua salvi sunt credentes, ab unica via longè exerrent, qua ad vitam æternam sola perducit; & multi in cruce Christi gloriantes, & ab eadem via non recedentes, etiamsi ista que subtilissimè differuntur, ignorent, QVIA NON PERIT VNVS EX ILLIS PRO QVIBVS MORTVVS EST, ad eandem perveniant æternitatem, veritatem, charitatem. Quid, quæso, aliud hinc sequitur, quam aut nullum omninò hominem perire, aut Christum non pro omnibus omninò mortuum esse? Si verò non est pro omnibus omninò mortuus, profectò non omnes omninò redemit, suo quippe sanguine, quem moriendo effudit, omnes redemit quoscumque redemit. Nec existimo Molinianos consequentiam Augustini à verbo redimendi ad verbum liberandi negaturos, cum inter mira, nova, falsa, stupenda, cavenda dogmata, Augustinus illud recenset Pelagianorum, quo admittebant in Sacramento Baptismi infantes redimi, sed negabant eos liberari: *Pergite* (inquit) *adhuc pergite, & sicut dicitis, in sacramento Salvatoris baptizantur, sed non salvantur: REDIMUNTUR, SED NON LIBERANTUR: lavantur, sed non abluuntur: exorcizantur & exsufflantur, sed a potestate diaboli non eruuntur. Sic etiam dicitur, funditur pro eis sanguis in remissionem peccatorum: sed nullius peccati remissione mundantur. Huculque dogma Pelagianorum relatum vides: audi censuram propugnatoris gratiæ: Mira sunt, que dicitis, nova sunt que dicitis, falsa sunt que dicitis: mira stupemus, nova cavemus, falsa convincimus. Et sanè non video cur magis repugnet quempiam redimi, qui nunquam fuerit captivus, quam quempiam redimi qui nunquam fiat liber; cum redemptio perinde ac liberatio tam respiciant libertatem pro termino ad quem, quam**

Lib. 3.
cont.

Iul. c. 3.

quàm captivitatem pro termino à quo : sicut ergo Augustinus restitit e contra Pelagianos, admittentes parvulos redimi, proque eis fundi sanguinem Salvatoris in remissionem peccatorum, argumentatur ad peccatum originale, quo constituuntur captivi & peccatores; sic restitit nos contra Molinianos procedimus, inferendo ex generalitate redemptionis, quam adstruunt, generalitatem liberationis eorum, qui redempti dicuntur: & rursus ex falsitate consequentis inferendo falsitatem antecedentis: quis enim dicat illum esse liberatum, qui nullo unquam tempore non est captivus? Sanè Christus Ioan. 8. 36. ex liberatione non dubitat colligere libertatem: *Si vos filius liberaverit (inquit) verè liberi eritis.* Hic necesse est ut Moliniani alterum horum admittant, omnes omnino redimuntur, sed non omnes omnino liberantur: omnes omnino liberantur à filio, sed non omnes omnino liberi fiunt: illud primum est Augustino mirum, novum, falsum, stupendum, cavendum: posterius ad verlatur Christo dicenti, *si vos filius liberaverit, verè liberi eritis.* Præclare Augustinus: *a illi ergo vivunt, pro quibus ut vivant, mortuus est qui vivebat, quod aperius ita dicitur: illi sunt à mortis vinculo liberi, pro quibus mortuus est inter mortuos liber: vel sic multo apertius: illi sunt Liberati à peccato, pro quibus mortuus est, qui nunquam fuerat in peccato.* Simile argumentum, desumi potest ex verbis reconciliandi & pacificandi; quibus junctim utitur Apostolus ad Coloss. b. Quis enim dicet illos Dei inimicos reconciliari aut pacificari Deo, super quibus ira Dei æternaliter manet? Vnde juxta Augustini doctrinam reconciliationis proprietas penes eos solos manet, qui à Christo Luc. 10. 6. appellantur filij pacis. Quid est, inquit, d reconciliari nisi pacem ad illum habere. propter quam pacem etiam ipse Dominus Iesus Christus dixit discipulis: *in quamcunque domum intraveritis, primum dicite: pax huic domui, & si ibi fuerit filius pacis, requiescet super eum pax vestra: sin autem, ad vos revertetur.* Cum hanc Evangelizant pacem, de quibus prædictum est, quam speciosi pedes eorum qui annunciant pacem, qui annunciant bona: nobis quidem tunc incipit esse quisque filius pacis, cum obedierit & crediderit huic Evangelio, & ex fide iustificatus pacem ad Deum habere cœperit: secundum autem prædestinationem Dei, iam filius pacis erat. Neque enim dictum est, super quem requiescet pax vestra, fiet filius pacis: sed, ubi fuerit, inquit, filius pacis, requiescet super eum pax vestra. Iam ergo & antequam illi annuncietur hæc pax, filius pacis erat, sicut eum noverat atque præscierat. non Evangelista, sed Dominus. Ad nos ergo qui nesumus quisnam sit filius pacis, aut

a lib. 61
con. lu.
cap. 5.

b Coloss
1. 20.
12. Cor.
5. 20.

d Lib. de
Cor. &
grat.
c. 15.

non sit, pertinet nullum exceptum facere, nullumque discernere, sed velle omnes salvos fieri, quibus predicamus hanc pacem. An non hîc vides reconciliationem seu pacificationem factam (ut Apostolus e ait) sanguine crucis Christi, filijs pacis appropriari: qui quidem nobis incipiunt esse filij pacis cum temporaliter Euangelio sibi annunciato credunt, sed Deo per gratiosam prædestinationem ab æterno sunt filij pacis? Quid hîc habent infideles, quibus nunquam annunciatur pax, ac per hoc nunquam sunt nobis filij pacis: nec unquam à Deo prædestinati sunt ad filiationem aut amicitiam, sed ira Dei sempiternaliter manet super eos? Vide de hac reconciliatione Fulgentij verba Thesi præcedenti, ubi illud Apostoli Coloss. 1. 20. *reconciliare omnia in ipsum &c.* distributione comoda explicatum invenies. Quia vero Moliniani magnam vim ponunt in verbis illis 1. Ioan. 2. 2. *ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi;* videndum est quid Augustinus & discipuli ejus, *totius mundi* nomine intelligant. Sed prius quæro ab adversarijs, quando legerunt caput illud secundum epist. Ioannis, cur ibi hæserint & non potius reliqua capita percurrere dignati sunt? si enim tria sequentia capita legissent, profecto invenissent cap. 5. 19. hæc verba: *MUNDVS TOTVS in maligno positus est.* An fortè dicent, hoc etiam loco per *mundum totum* intelligi omnes omnino homines, nullo excepto? Sed huic intelligentiæ contradicunt præcedentia ibidem verba: *scimus quia qui natus est ex Deo, non peccat, & malignus non tangit eum. Scimus quoniam ex Deo sumus.* Ecce qui dixerat se *ex Deo esse;* qui dixit, *ex Deo natum non peccare, & ne tangi quidem à maligno,* simul dixit, *mundum totum in maligno positum esse.* Et sanè per, *totum mundum,* non semper intelligi omnes omnino homines nullo prætermisso, satis noverunt etiam Pharisei Ioan. 12. 19. Vbi cum vidissent turbam procedentem obviam Christo Hierosolymam adventanti: *Ecce (aiunt) mundus totus post eum abiit.* Si ergo hæc turba potuit appellari *totus mundus;* cur non possit sic appellari multitudo illa visa ab Apocalyptico vate quæ ulera centum quadraginta quatuor millia signatorum ex omni tribu filiorum Israël insuper complectitur turbam magnam, quam dinumerate nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis? Sed quid de usurpatione vocis, *mundus,* item, *totus mundus,* sentiat Augustinus ipsomet lucidissimè inculcante videamus: *Habens*

Coloff
1. 20.

Apoc. 7

bent (inquit f) Scripturæ Canonica hunc arguendi morem, ut tanquam ^{f Epi. 18}
 omnibus dicatur, & ad quosdam verbum perveniat. Quod etiam Apostolus ad Vin-
 dicit ad Corinthios decimo quinto capite: quo modo dicunt quidam in vobis cen.
 quia resurrectio mortuorum non est? manifestat utique non omnes esse ta-
 les, verumtamen & tales non extra, sed in eis fuisse testatur; à quibus ne
 illi seducerentur, qui non ita sentiebant, paulo post monuit dicens: Nolite
 seduci, corrumpunt mores bonos colloquia mala: sobrii estote iuste, & nolite
 peccare. Ignorantiam enim Dei quidam habent. Ad reverentiam vobis
 loquor. Quod autem dicit: cum enim sint inter vos amulatio & contentio,
 nonne estis carnales, & secundum hominem ambulatis? tanquam omnibus
 dicit. Et vides quam sit grave, quod dicit. Proinde nisi in ipsa epistola lege-
 remus: Gratias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei, quæ data est
 vobis in Christo Iesu, quia in omnibus ditati estis in omni verbo & scientia,
 sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis, ita ut nihil desit vobis
 in ulla gratia: putaremus omnes Corinthios carnales & animales, non perci-
 pientes quæ sunt spiritus Dei, contentiosos, amulos, secundum hominem
 ambulantes. Itaque & TOTVS MVNDVS IN MALIGNO POSITVS
 EST, PROPTER ZIZANIA QUÆ SVNT PER TOTVM MVNDVM,
 & Christus propitiator est peccatorum nostrorum, non tantum nostrorum,
 sed TOTIVS MVNDI, PROPTER TRITICVM QVOD EST PER
 TOTVM MVNDVM. Audi adhuc eundem non minus dilucide
 mentem suam adversus Molinianos exprimentem tract. 87. in
 Ioann. ad illa verba: si de mundo essetis, mundus quod suum erat dili-
 geret. Unversa utique hoc dicit Ecclesia (inquit) quam plerunque
 etiam ipsam MVNDI nomine appellat, sicut est illud: Deus erat in Christo;
 MVNDVM reconcilians sibi. Itemque illud: non venit filius hominis ut iu-
 dicet MVNDVM, sed ut salvetur MVNDVS per ipsum: & in epistola sua
 Ioannes ait, advocatum habemus ad patrem Iesum Christum iustum, & ipse
 propitiator est peccatorum nostrorum, non tantum nostrorum, sed etiam
 TOTIVS MVNDI: TOTVS ERGO MVNDVS ECCLESIA EST,
 & TOTVS MVNDVS ODIT ECCLESIAM. MVNDVS igitur odit
 MVNDVM, inimicus reconciliatum, damnatus salvatum, inquinatus mun-
 datum: sed iste MVNDVS quem Deus in Christo reconciliat sibi, & qui per
 Christum salvatur, & cui per Christum peccatum omne donatur, DE
 MVNDO ELECTVS EST INIMICO, damnato, contaminato. Ex ea-
 dem quippe massa quæ tota in Adam perijt, sunt vasa misericordiæ, in
 quibus est MVNDVS PERTINENS AD RECONCILIATIONEM;
 quam MVNDVS odit, ex eadem massa pertinens ad vasa iræ, quæ perfecta
 sunt ad perditionem. Et infra: qui enim de MVNDO MVNDVM elegit,
 fecit

fecit quod eligeret, non invenit: quia reliquia per electionem gratia salva facta sunt: si autem gratia, inquit, iam non ex operibus, alioquin gratia iam non est gratia: Si autem queratur quomodo se diligit MUNDVS PERDITIONIS, qui odit MUNDVM REDEMPTIONIS, diligit se utique falsâ dilectione, non verâ. Item tract. iio. in Ioan. ad illa verba: *Vt mundus credat, quia tu me misisti. quid est hoc?* (inquit) nunquid nam tunc crediturus est mundus, quando in Patre & Filio unum omnes erimus? nonne ista est pax illa perpetua, & potius fidei merces quam fides? unum enim erimus, non ut credamus, sed quia credidimus. Sed etsi in hac vita propter ipsam communem fidem, omnes qui unum credimus, unum sumus: iuxta illud Apostoli, *Omnes enim vos unum estis in Christo Iesu, etiam sic non ut credamus, sed quia credidimus, unum sumus: quid est ergo, Omnes unum sint, ut mundus credat?* ipsi quippe omnes MUNDVS EST CREDENS. Neque enim alij sunt, qui unum erunt, & alius est mundus propterea crediturus quia illi unum erunt, cum proculdubio de his dicat, ut omnes unum sint, de quibus dixerat, non pro his tantum rogo, sed & pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me: continuo subiungit, ut omnes unum sint. Isti autem omnes QUID EST MUNDVS non HOSTILIS utique sed FIDELIS? Item tract. iiii. ad illa verba: *Pater quos dedisti mihi, volo & ubi ego sum & illi sint mecum. qui sunt isti quos ait à Patre datos sibi? nonne illi de quibus alio loco dicit, nemo venit ad me, nisi Pater qui misit me, traxerit eum? Iam quomodo ea que fieri dicit à Patre, faciat & ipse cum Patre, si quid in hoc Evangelio proficimus, novimus. Ipsi sunt ergo quos à Patre accepit, quos & ipse elegit de MÜNDO, atque elegit, ut iam non sint de MÜNDO, sicut non est & ipse de MÜNDO, & sint etiam ipsi MUNDVS CREDENS & cognoscens quod Christus à Deo Patre sit missus, ut MUNDVS ex MÜNDO liberaretur, ne MUNDVS DEO RECONCILIANDVS cum MÜNDO INIMICISSIMO damnaretur. Sic enim ait in huius orationis exordio, dedisti ei potestatem omnis carnis, id est, omnis hominis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam eternam: ubi ostendit potestatem se quidem omnis hominis accepisse, VT LIBERET QUOS VOLVERIT, DAMNET QUOS VOLVERIT, qui vivos & mortuos indicabit, sed eos sibi esse datos, quibus omnibus det vitam eternam: sic enim ait, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam eternam. Proinde non ei dati sunt, quibus vitam non dabit eternam, quamvis & ipsorum potestas data sit, cui potestas data est omnis carnis, id est, omnis hominis: MUNDVS RECONCILIATUS ex INIMICO liberatur MÜNDO, cum in illo exerit potestatem suam, ut eum in mortem mittat eternam: hunc autem facit suum, cui vitam donat eternam.*

Item

Item Tract 1. in Epistolam B. Ioannis, ubi ex professo locum illum, quem adversarij urgent, exponit. *Non tantum nostrorum, sed & TOTIVS MVNDI.* Quid est hoc Fratres? inquit, certè invenimus eam in campis saltuum, invenimus ECCLESIAM IN OMNIBVS GENTIBVS. Ecce Christus propitiatio est peccatorum nostrorum: non tantum nostrorum, sed & TOTIVS MVNDI Ecce habes ECCLESIAM PER TOTVM MVNDVM, noli sequi falsos iustificatores & veros precipitatores, in illo monte esto QUI IMPLEVIT ORBEM TERRARVM, quia Christus propitiatio est peccatorum nostrorum, non tantum nostrorum, sed & TOTIVS MVNDI QVEM SVO SANGVINE COMPARAVIT. Item tract. 5. in eandem Epistolam ad illa verba: *Nolite mirari Fratres si mundus vos odit. Nunquid saepe vobis dicendum est (inquit) quid est mundus? non cælum non terra, nec ista opera quæ Deus fecit, sed dilectores mundi. Ista saepe dicendo quibusdam onerosus sum: sed usque adeo non frustra dico, ut aliqui interrogentur an dixerim, & non respondeant. Ergo vel inculcando hareat aliquid in cordibus audientium. Quid est mundus? MVNDVS EST QUANDO IN MALO PONITVR, DILECTORES MVNDI: MVNDVS QUANDO IN LAVDE PONITVR, CÆLVM ET TERRA EST, & quæ in his continentur opera Dei: unde dicitur, & MVNDVS per eum factus est. Item MVNDVS EST PLENITVDO TERRÆ, sicut dixit ipse Ioannes: non solum autem nostrorum propitiatio peccatorum, sed & TOTIVS MVNDI. MVNDI DICIT OMNIVM FIDELIVM PER ORBEM SPARSORVM: Mundus autem in malo amatores mundi sunt.*

Augustino adjunctur fidissimus interpres Prosper: qui quid de voce (*totus mundus*) sentiat, apertè indicat in *sententia super obiect. 8. Gall.* Ex toto enim mundo, inquit, *TOTVS MVNDVS* eligitur, & ex omnibus hominibus omnes homines adoptantur. Et lib. 1. de *vocat. gentium* cap. 9. *In electis* (inquit) & *prescitis*, atque ab omnium generalitate discretis, specialis quadam censetur *VNIVERSITAS*, ut de toto mundo *TOTVS MVNDVS* liberatus, & de omnibus hominibus omnes homines videantur assumpti. Et infra ibidem: *his & alijs documentis*, quæ possunt ab inquirentibus numerosiora proferri, *NON DVBBIE DEMONSTRATVR*, interdum & pro parte terra omnem terram, & *PRO PARTE MVNDI TOTVM MVNDVM*, & pro parte hominum omnes homines nominari. Et lib. 2. cap. 16. *Conveniebat excita miraculo diversi generis hominum multitudo, ut Euangelium Christi in eis qui aderant, TOTVS MVNDVS audiret.* Enimverò quid vocula (*totus*) aliud

L

impor-

importat quam plenitudinem quandam? jam si Prospero credimus, lib. I. de vocat. gentium cap. 9. *Habet populus Dei PLENTUDINEM suam.* pro cuius populi plenitudine Christum fuisse crucifixum, non autem pro populo ad interitum reprobato (nisi generali quodâ & minus proprio loquendi modo disertissime tradit Prosperus tribus istis locis, quibus ex professo sententiam Molinianorum in Massiliensibus impugnat. Primus locus est Respons. ad object. 9. Gallorum quæ fuit hæc: *Quod non pro totius mundi redemptione salvator sit crucifixus.* ad quam Prosperus in hunc modum respondet: *Nullus omnino est ex omnibus hominibus, cuius natura in Christo domino nostro suscepta non fuerit, quamvis ille natus sit in similitudine carnis peccati: omnis autem homo nascatur in carne peccati. Deus ergo Dei filius, mortalitatis humanæ particeps factus absque peccato, hoc peccatoribus & mortalibus contulit, ut qui nativitate eius consortes fuissent, vinculum peccati & mortis evaderent. Sicut itaque non sufficit hominum renovationi natum esse hominem Iesum Christum, nisi in ipso eodem, de quo ipse oriens est, spiritu renascantur: SIC NON SUFFICIT HOMINUM REDEMPTIONI, CRUCIFIXUM ESSE DOMINUM CHRISTUM, nisi commorantur ei & consepeliantur in Baptismo. Alioquin nato salvatore in carne substantiæ nostræ, & crucifixo pro omnibus nobis, non fuerat necessarium, ut renasceremur, & similitudine mortis eius complantaremur: sed cum sine hoc sacramento, nemo hominum consequatur vitam æternam, NON EST SALVATUS CRUCE CHRISTI, QUI NON EST CRUCIFIXUS IN CHRISTO. NON EST AUTEM CRUCIFIXUS IN CHRISTO, QUI NON EST MEMBRUM CORPORIS CHRISTI, QUI NON PER AQUAM ET SPIRITUM SANCTUM INDUIT CHRISTUM. Qui ideo infirmitate nostrâ communionem subijcit mortis, ut nos in virtute eius haberemus consortium resurrectionis. Cum itaque rectissime dicatur salvator pro totius mundi redemptione crucifixus, PROPTER VERAM HUMANÆ NATURÆ SUSCEPTIONEM, & PROPTER COMMUNEM IN PRIMO HOMINE OMNIUM PERDITIONEM: potest tamen dici PRO HIS TANTUM CRUCIFIXUS, QUIBUS MORS IPSIVS PROFUIT. Dicit enim Evangelista: quia Iesus moriturus erat pro gente, non tantum pro gente, sed etiam ut filios Dei dispersos congregaret in unum. In sua enim venit, & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Diversa ergo ab istis sors eorum est, qui inter illos censentur, de quibus dicitur: *Mundus cum non cognovit, ut possit secundum hoc**

dici

dici redemptor mundi: dedit pro mundo sanguinem suum, ET MVNDVS REDIMI NOLVIT: quia lucem tenebra non receperunt. Et tenebra receperunt: quibus dicit Apostolus: fuistis aliquando tenebra, nunc autem lux in Domino. Ipse vero Dominus Iesus, qui dixit se venisse querere & salvare, quod perierat. Non veni, inquit, nisi ad oves quæ perierant domus Israel. Neque quia sunt semen Abraha, omnes filij, sed in Isaac vocabatur tibi semen, id est, non qui filij carnis, hi filij Dei: sed qui filij promissionis æstimantur in semine. In istis ergo sunt illi, de quibus dictum supra memoravimus: quia Iesus moriturus erat pro gente; non tantum pro gente, sed etiam ut filios Dei dispersos congregaret in unum: QVIA NON SOLVM EX IVDÆIS, SED ETIAM EX GENTIBVS, per eum, qui vocat quæ non sunt, tanquam quæ sunt, & qui dispersos Israel congregat, filij Dei, filij promissionis in unam Ecclesiam congregentur: ut impleatur quod promissum est Abraha, cui dictum est, quod in semine eius benedicenda essent OMNES TRIBVS TERRÆ. Vides hic Prosperum apertissimè negantem sufficere hominum redemptioni, crucifixum esse Dominum Christum, Nisi ei commoriantur. Audis negantem, salvari cruce Christi qui non est crucifixus in Christo: negantem, crucifigi in Christo qui non est membrum corporis Christi. Audis dicentem, eatenus posse dici Christum pro totius mundi redemptione crucifixum, quatenus veram humanitatem, omnibus utique communem, suscepit.

Secundus locus est, sent. super eadem object. 9. Gallorum *Qui dicit, inquit, quod non pro TOTIVS MVNDI redemptione salvator sit crucifixus: non ad SACRAMENTI VIRTVTEM, sed ad infidelium respicit partem: CVM SANGVIS DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI PRETIVM TOTIVS MVNDI SIT: à QVO PRETIO EXTRANEI SVNT, qui aut delectati captivitate, redimi noluerunt: aut post redemptionem ad eandem sunt servitutem reversi. NON ENIM CECIDIT VERBVM DOMINI, neque evacuata est MVNDI REDEMPTIO. QVIA ET SI NON COGNOVIT MVNDVS DEVM IN VASIS IRÆ, COGNOVIT TAMEN MVNDVS DEVM IN VASIS MISERICORDIÆ. Quæ deus nullis eorum bonis meritis precedontibus, eruit de potestate tenebrarum, & transfudit in regnum filij dilectionis suæ. Audis hic denuo inculcari modum generalem & minus proprium juxta quem admitti possit, Christum pro omnibus omnino crucifixum, nimirum quoad virtutem Sacramenti. Audis approbari sententiam oppositam quatenus respicit ad eam mundi partem quæ in infidelitate persistit. Audis à mundi pretio pronuciari extraneos qui in captivitate perpetuo manent aut ad eam finaliter revertuntur,*

Audis non ideo evacuari redemptionem mundi. Vtpote qui licet non in vasis iræ, in vasis tamen misericordiæ cognovit Deum.

Tertius locus est Respons. ad primam objectionem Vincen-
tiana, quæ fuit huiusmodi: *Quod Dominus noster Iesus Christus non pro omnium hominum salute, & redemptione sit datus. Cui objectioni Prosper in hunc modum respondet: Contra vulnus originalis peccati, quo in Adam omnium hominum corrupta, & mortificata natura est, & unde omnium concupiscentiarum morbus inolevit, verum & potens ac singulare remedium est mors Filij Dei Domini Iesu Christi: qui liber à mortis debito, & solus absque peccato, pro peccatoribus & debitoribus mortuus est. QVOD ERGO AD MAGNITVDINEM ET POTENTIAM PRETII, & QVOD AD VNAM PERTINET CAUSAM GENERIS HUMANI, sanguis Christi redemptio est TOTIVS MVNDI. Sed qui hoc sæculum sine fide Christi, & sine regenerationis Sacramento pertransseunt, REDEMPTIONIS ALIENI SVNT. Cum itaque PROPTER VNAM OMNIUM NATVRAM, & VNAM OMNIUM CAUSAM A DOMINO NOSTRO IN VERITATE SVSCEPTAM, RECTE OMNES DICANTVR REDEMPTI, & tamen non omnes à captivitate sunt erui, REDEMPTIONIS PROPRIETAS HAUD DVBIÉ PENES ILLOS EST, DE QUIBVS PRINCEPS MVNDI MISSVS EST FORAS, & iam non vasa diaboli sed membra sunt Christi. Cuius mors NON ITA IMPENSA EST HUMANO GENERI, VT AD REDEMPTIONEM EIVS ETIAM QVI REGENERANDI NON ERANT PERTINERENT: sed ita, ut quod PER VNICVM EXEMPLVM GESTVM EST PRO VNIVERSIS per singulare Sacramentum celebraretur in singulis. Poculum quippe immortalitatis, quod confectum est de infirmitate nostra & virtute divina, HABET QVIDEM IN SE VT OMNIBVS PROSIT: sed si non bibatur, NON MEDETVR. Quid his Prosperi verbis clarius, quibus totum quod prioribus responsionibus dixerat, summarie recapitulat & quânam enim ratione admitti possit redemptio generalis, explicat dicendo: quod ergo ad magnitudinem & potentiam pretij, & quod ad unam pertinet causam generis humani &c. verum quia ratio ista ad proprietatem redemptionis non sufficit, addit, eos qui solum isto modo quasi inchoatè redempti sunt, simpliciter manere Redemptionis alienos; quoniam HAUD DVBIÉ redemptionis PROPRIETAS penes illos est, de quibus princeps mundi missus est foras. Vnde clarissimis verbis mox subiungit, Christi mortem non ita impensam esse generi humano, ut ad redemptionem eius etiam qui regenerandi*

non erant, pertinerent. Si non pertinent ad redemptionem, quomodo redempti, nisi largâ & minimè exactâ loquendi normâ? Sanè exemplum à Prospero adhibitum de poculo medicinali, mentem ejus non dubijs conjecturis patefacit: quod enim ægrotis est pharmacum, hoc captivis est lytrum. Sicut ergo nemo propriè dicet; ægrotum, pharmaco quod nunquam sumpsit nec sumpturus est, sanari: ite nec captivum, lytro nunquam sibi applicato, nunquam acceptato, redimi. Quis enim dicet illos belli duces, qui modo in Gallia aut Germania captivi detinentur, & pro quibus toties oblatum est lytrum etiam superabundans, eo ipso esse redemptos, quo sufficiens redemptionis pretium fuerit præsentatum, licet nondum acceptatû? August^{m.} supra audivimus, inter paradoxa Pelagianorum *mira, nova, falsa, stupenda, cavenda,* recensentem illud: *Redimuntur sed non liberantur.* Dicent fortè Moliniani, omnes omninò eatenus liberari quatenus intuitu passionis Christi accipiunt à Deo per gratiam sufficientem, facultatem excutiendi captivitatem, & transeundi, si velint, ad sortem Sanctorum, ubi vera est libertas. Verum si August^{o.} a credimus, hoc effugium suâ taciturnitate præcludunt parvuli, quibus, *Deo nolente,* baptismus non datur: ut omittam nunc alia loca quibus gratiam sufficientem omnibus paratam, non obscure refellit & improbat. Vide hanc Dei voluntatem toties ab Aug^{o.} inculcatam Thesi præcedente. quamvis igitur Christus præveniendò acceptationem patris neminem à redemptione excluderet, & hac ratione possit dici redemisse, quantum in se fuit, indiscriminatim omnes, quorum personam, propter communem omnibus naturam, patiendò & satisfaciendò gerebat; quia tamen pater, penes quem erat libertas acceptandi lytrum à Christo oblatum sive pro omnibus sive pro certis tantum captivis communi carcere conclusis, non pro omnibus sed pro sibi placitis istud acceptavit, idcirco in his & non in reliquis perfecta est redemptionis proprietas: hi sunt ergo illi quos à patre sibi datos atque à se servatos Christus toties appellat: hi sunt pusillus^b grex quibus dare regnum, patri complacuit: Hi sunt oves^c pro quibus bonus pastor posuit animam suam: Hi sunt semen longævum Christo promissum d si poneret pro peccato animam suam: In his notum fecit Dominus Sacramentum voluntatis suæ, e Secundum beneplacitum ejus, quod proposuit in eo, in dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia

* 1. 4.
 cōr. Iul
 cap. 8.
 Epist.
 107. ad
 Vital.

b Lucæ
 12. 31.
 c Io 10.
 15.
 d Isa. 54
 10.
 e Ephes.
 1. 9.

in Christo, quæ in cælis & in terra sunt, in ipso: in quo etiam & nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum ejus, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ. Vnde cum Christus rogatus ex parte filiorum Zebedæi ut juberet unum à dextris suis, alterum à sinistris in gloria sedere, respondit: *f Sedere ad dexteram meam vel sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à patre meo.* Nemo eorum quibus id à patre paratum est, spe suâ finaliter excidit, quia non perit filius promissionis sed filius perditionis: nemo quippe de manu filij rapit eos quos pater filio dederat, sed omnes trahuntur à patre ad filium, omnes à patre in schola, à sensibus carnis valde remota, sic audiunt & discunt, ut non tantum cognoscendo videant veniendum esse ad filium, sed etiam volendo appetant, agendoque perficiant: pro his rogat Christus ut non deficiat fides eorum, & exauditur pro sua reverentia, daturque & eis liberrima, fortissima, perseverantissima, invictissima voluntas.

f Marc.
10.40.
Matth.
20.23.

g De
corr. &
grat.c.8

Ex quibus non obscure liquet quid nomine totius mundi Apostolus Ioannes juxta Augustini & Prosperi expositionem intellexerit, suffragante Catholicâ Ecclesiâ, quæ in præfatione Pentecostali de Spiritu Sancti in filios adoptionis effusione agens subdit: *Quapropter profusis gaudijs TOTVS in orbe terrarum MUNDVS exultat:* non enim eousque progressuros arbitror Molinianos, ut dicant omnes omnino homines tam fideles quam infideles, tam adultos quam parvulos exultare propter effusionem Spiritus Sancti in filios adoptionis.

Sed provocant nos Moliniani, ut de obscuro augustianum (sic Sanctorum Doctorum autoritates appellant in vita Lessij cap. 4.) carcere, in lucidos spatiososque rationis campos excurramus, & enervemus syllogismum, quem nobis objiciunt in Baroco: putant quippe se in Philosophia haud difficulter triumphaturos de Iansenio, utpote qui nunquam (prout ei aliquoties impropertant) Philosophiam docuerit. Sed audiant, obsecro, paulisper Augustinum adversus Iulianum ad eosdem Philosophiæ campos provocantem: *Quod autem (inquit) a in hoc opere tuo, quomodo fiant à Dialecticis syllogismi, unde questionem tibi nullus obsecit, docere conaris, quantum tibi places, tantum gravibus lectoribus displices.* Et alibi: *b Quod autem dixi: qui narratur quia creatura Dei subditur diabolo, non miretur: subditur enim creatura Dei creatura Dei, minor majori: cur ita posuisti, ut sequentia mea verba non adderes, quibus ostendi quemadmodum dixerim,*

Lib. 3
côt. lu
cap. 7.
Lib. 6
cap. 9.

rim,

rim, minor maiori humana scilicet angelica? nisi ut minus intelligeretur
sensus meus, ut faceres tibi locum, ubi sicut soles, de ARISTOTELICIS
CATEGORIIS obtenderes nebulas imperitis, in quibus latenter putarent
te aliquid dicere, quid diceres nescientes. Ad hoc enim redacta est hæresis
vestra, ut gemant sectatores vestri non inveniri DIALECTICOS IUDI-
CES in Ecclesia DE SCHOLIS PERIPATETICORVM SIVE STOI-
CORVM, à quibus possitis absolvi. Et alibi: c Quæris dialecticos iudi-
ces, & irrides vulgum, quasi ad ipsum te iudicem adducam, à quo iudicari
ista non possunt: quæ si tu didicisses, Pelagiani dogmatis machina sine ar-
chitecto necessario remansisset. Si vis vivere, noli amare sapientiam verbi,
quæ evacuatur crux Christi. Et alibi: d Sed videlicet ut EGREGIVS
DIALECTICVS non me patieris elabi, sed pressè interrogabis & brevi-
ter. Et alibi: e Magnum aliquid te Dialectica docuit, rem quæ in subie-
cto est, sine illa re esse non posse, in qua subiecta est, & ideo putas malum
quod est in parente, utique in subiecto, alij rei, id est, proli ad quam non
peruenit, reatum non posse transmittere. recte hoc diceres, si malum concu-
piscencia de parente non perveniret ad prolem. Cùm vero sicut sine illo nemo
seminatur, ita sine illo nemo nascatur, quomodo dicis eò non pervenire, quò
transit? Non enim ARISTOTELES CUIVS CATEGORIAS INSI-
PIENTER SAPIS, sed Apostolus dicit, per unum hominem peccatum in-
travit in mundum, & per omnes homines transijt. Nec sanè tibi Dialectica
illa mentitur, sed tu non intelligis. Et alibi: f Nunquid milites? Nun-
quid scholastici auditoriales? Nunquid nauta, tabernarij, cetarij, coqui, la-
nij? Nunquid adolescentes ex monachis dissoluti? Nunquid postremò de
qualiumcunque clericorum turba isti sunt, quos urbana exagratos dicaci-
tate, vel potius vanitate contemnis, quia non possunt secundum CATEGO-
RIAS ARISTOTELIS de dogmatibus indicare? Quasi tu qui maxime
conquereris examen vobis & Episcopale iudicium denegari, PERIPATE-
TICORVM POSSIS INVENIRE IUDICIUM, ubi de subiecto & his
quæ sunt in subiecto (de syllogismo in BAROCO) contra originale pecca-
tum (contra restrictionem redemptionis Christi ad solos fideles)
Dialectica sententia proferatur. Et alibi: g Rogo quid respondebis? qui-
bus eos (Patres antea citatos) oculis intueberis? quæ tibi argumenta
succurrent? Quæ ARISTOTELIS CATEGORIÆ, quibus ut in nos velut
artifex disputator insilias, videri appetis eliminatus? quæ tuorum argumen-
torum vel ACIES VITREA, vel PLUMBÆI PUGIONES in illorum con-
spectu exeris audebunt? quæ abs te arma non fugient, nudumque destruent?
an forte dicturus es neminem illorum te in isto crimine nominasse? Et quid
facies cum tibi dixerint, TOLERABILIVS DENTE MALEDICO NO-
MINA

Lib. 6.

cap. 4.

Lib. 3.

cap. 6.

Lib. 5.

cap. 9.

Lib. 2.

cap. 10.

Lib. 1.

cap. 4.

MA NA CONCIDERES NOSTRA, QVAM FIDEM NOSTRAM cuius merito in cælo nomina scripta sunt nostra? Hæc adversus Iulianum ad Peripateticorum tribunal à Sanctorum Patrum autoritate provocantem Augustinus Similia habet Hieronymus de Celestio, Pelagij Achate, in epistola ad Ctesiphont: *Vnus, inquit, discipulorum eius (Pelagij) imo iam magister & totius ductor exercitus, & contra Apostolum vas perditionis, per solacismorum, & non (ut sui tactitant) SYLLOGISMORVM SPINETA DECVRRENS, SIC PHILOSOPHATUR & disputat.* Postmodum circa finem epistolæ de seipso loquens sic ait: *multi anni sunt, quod ab adolescentia usque ad hanc ætatem diversa scripsi opuscula, semperque habui studio audientibus loqui, quod publicè in Ecclesia didiceram: NEC PHILOSOPHORVM ARGUMENTA SECTARI, sed Apostolorum simplicitati acquiescere, sciens illud scriptum: perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobo. Et: fatuum Dei sapientius est hominibus.*

Sanè nisi Molinianos nimius zelus susceptam suam quoquo modo defendendi obnubilasset, facilè vidissent suum syllogismum (nisi paralogismum dicere malis) in *Querimonia Zegeriana* non solum secundæ & tertix, sed & primæ editionis, à Catholico (nequicquam reclamante invidia) Catholicè & prosperè juxta Prosperi doctrinam enervatum: Augustinianamque Iansenij sententiam verbis Concilij Tridentini adaptatam. *Verum duas præcipuè hereses (inquit Querimonia h secundæ editionis, consonante prima editione) ex AVGVSTINO Iansenij, tanquam maxime notabiles ac deformes Serenissimo principi R. P. Concionator representat. Primum, quod Concilium Trid. dicat: Etsi Christus pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt: Iansenius vero id negare videatur, & affirmare, tantum mortuum esse pro electis, qui beneficium illud mortis recipiunt. Sed idem olim ob eorum S. Augustino à Semi-Pelagianis. Unde idem responderi potest R. P. Concionatori, quod Prosper illis: i Cum rectissime dicatur salvator pro totius mundi redemptione crucifixus, propter veram humanæ naturæ susceptionem, & propter communem in primo homine omnium perditionem (& sic Trid. verum dixit) potest tamen dici (& sic S. Augustinus, & Iansenius discipulus eius verè dixit) pro his tantum crucifixus, quibus mors ipsius profuit. Et alibi: k Cum propter unam omnium naturam, & unam omnium causam à Domino nostro in veritate susceptam, rectè omnes dicantur redempti, & tamen non omnes à captivitate sunt eruti, REDEMPTIONIS PROPRIETAS HAUD DUBIE PENES ILLOS EST, de quibus princeps mundi missus est foras. Et*

iam

iam non vasa diaboli, sed membra sunt Christi. Hactenus *Querimonia.* Quid quæso amplius desiderare posset ad enervationem seu syllogismi seu paralogismi in Baroco, ullus sobriè sapiens?

Nunquid enim qui hoc R. P. Concionatori respondit, minorem præmissam seu syllogismi seu paralogismi Theistarum distinxit, duplicemque usurpationem subjecti istius (*pro quibus mortuus est Christus*) satis perspicuè assignavit: unam largam, alteram propriam? nunquid juxta priorem usurpationem admittit cum majore minorem, prout postulat autoritas Tridentini & Prosperi? Nunquid consequentiam, & consequens juxta eandem usurpationem intellectum, concessit? Sed quid inde amplius habent Adversarij, quàm Christum generali illo titulo, fundato in vera humanæ naturæ susceptione, & communi omnium in primo homine perditione, posse dici mortuum pro omnibus hominibus, redemisseque omnes, etiam qui non salvantur? quod & verissimum esse posset, etiam in eventum quo Pater Iytrum Passionis sibi à Christo oblatum, pro nullo omninò acceptasset; neminem Christo dedisset; neminem à captivitate liberasset; neminem ad illam Scholam, in qua omnes sunt docibiles Dei, intromississet; neminem ad Christum traxisset; neminem reconciliaisset, filiumque pacis fecisset; neminem prædestinaisset, vocasset, justificasset, glorificasset. Quod si Adversarij minorem præmissam sui syllogismi juxta propriam & antonomasticam usurpationem subjecti (*pro quibus mortuus est Christus*) intelligant; eam negavit non solùm Author *Querimoniae*, sed Prosper qui disertissimè pronuntiat, *Redemptionis proprietatem haud dubiè penes illos esse, de quibus princeps mundi missus est foras; item mortem Christi non ita impensam esse generi humano, ut ad redemptionem eius, etiam qui regenerandi non erant, pertinerent. item, poculum immortalitatis non nisi illud bibentibus mederi. item, non esse salvatum cruce Christi, qui non est crucifixus in Christo. item non sufficere hominum redemptioni, crucifixum esse Dominum Christum, nisi commoriantur ei & conssepeliantur in Baptismo. item posse dici pro his tantùm crucifixum esse Christum, quibus mors ipsius profuit. item à pretio redemptionis extraneos esse eos qui delectati captivitate redimi noluerunt, aut post redemptionem ad eandem sunt servitutem reversi. Item eos qui hoc sæculum sine fide Christi & sine regenerationis Sacramento pertranseunt, Redemptionis esse alienos.* Si denique Adversarij minorem præmissam juxta largam usurpationem subjecti accipiant, sed consequens juxta propriam &

anonomasticam; non syllogismum, sed quatuor terminorum paralogismum obtrudunt, ac proinde non solum à Theologis, sed & à Pedanis explodendi sunt ut Sophistæ. Nos interim eis reponimus id quod Iuliano similiter paralogizanti reposuit olim
 * Lib.3. Augustinus, a *Vides quàm dialecticè nihil dixeris, & nullà quidem culpà*
 cōt. Iul. *dialectica disciplina, tu quantum à tramite eius exorbitaveris. Videris illius*
 cap.7. *artis verbis ad hoc uti, ut eis inflatus attonitos facias imperitos, volendo*
videri esse, quod non es. Quod eisi esses, ad eum modum quo ista disputanda
sunt, nihil esses. Sed planè nunc ineptus & imperius, tunc autem ineptus
artifex esses, & tamen Dialecticorum, quasi iaculis oneratus acutis, in cer-
tamen procedis, & saltus plumbeos pugiones.

Porrò quòd Prosper capitula objectionum Vincentianarum vocaverit *ineptissimas blasphemias; prodigiosa mendacia; diabolicam indiculum; perversas definitiones; impias profanasque opiniones;* Molinianos non iuvat, sed jugulat. Ostendimus enim in principio hujus Thesis qualiter Moliniani in Thesis Anti-Iansenianis adimpleant mensuram Massiliensium in capitulis Gallorum & objectionibus Vincentianis. Falsissimum proinde est, quod Peripateticus noster denuò syllogizando subsumit, propositionem istam, *Christus pro omnium salute mortuus est*, in nullo sensu posse esse Iansenio veram: nam in primis est Iansenio vera in illo sensu, quo Augustino vera est non solum hæc ipsa, sed aliæ similes de quibus Thesi præcedente, ut, *deus vult omnes homines salvos fieri: item, omnes in Christo vivificabuntur: item, erunt omnes docibiles Dei: item, Erat lux vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum.* Vide plura similia apud Prosperum & Fulgentium ibidem citatos. Deinde Iansenio vera est in sensu universaliori, juxta quem Prosper affirmat, *rectissime dici posse quod Salvator pro totius mundi redemptione sit crucifixus, propter veram humanæ naturæ susceptionem, & propter communem in primo homine omnium perditionem: quamvis etiam possit dici pro his tantum crucifixus, quibus mors ipsius profuit; utpote penes quos (ut alibi ait) est redemptionis proprietas.* Ex quibus patet quàm contrarium, imo injuriosum Prospero sit id, quod Adversarius in tertio suo syllogismo assumit. quod autem addit; *Non iuvat quod magnitudo pretij pro omnibus fuerit sufficiens, nam alioqui fuisset etiam Christus mortuus pro salute diaboli: meliùs & Prospero conformiùs dixisset, Non sufficit, quàm, Non iuvat.* Siquidem Prosper Respons. ad object. primam Vincentianam, rationem desumptam ex magnitudine pretij, velut iuvantem, non ut suffi-

cientem

cientem allegat; cui proinde novam rationem per modum supplementi adjungit dicens: Quod ergò ad magnitudinem & potentiam pretij, & quod ad unam pertinet causam generis humani, sanguis Christi redemptio est totius mundi. Et quanquàm prior ratio sola spectata, communis sit etiam redemptioni dæmonum, non tamen posterior; non enim una est causa dæmonum & generis humani: totum genus humanum in uno periit, peccatumque ab uno primo parente perpetratum, in omnes posteros cum natura transfusum est: naturam istam omnibus communem salvator, personam omnium representaturus, suscepit: à sua redemptione neminem, præveniendò Patris discretivam acceptationem, exclusit: atque hac ratione sicut unam omnium hominum naturam, ita unam omnium causam in veritate suscepit. nihil hic habent dæmones: nusquam enim (ut Apostolus ait b) Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit. Et sic qui sanctificat, & qui sanctificantur, ex uno omnes. propter quam causam non confunditur fratres eos vocare; quibus & per omnia assimilatus est, tentatus quidem per omnia pro similitudine, sed absque peccato.

b Heb. 2
16.

Quod denique Adversarij addunt, eos non posse dici redemptos, pro quibus lytrum non persolvitur; si de proprietate redemptionis id intelligant, verum cum Prospero dicunt: nescio autem qua ratione velint lytrum secundùm proprietatem persolvi, ubi non intercessit acceptatio, multò minùs successit manumissio: jam toties diximus, Patrem non acceptasse lytrum Passionis nisi pro eis quos Christo, lytrum persolventi, tradidit; ad Christum traxit; sibi per Christum reconciliavit; libertati restituit; de quibus dicitur, *si vos filius liberaverit, verè liberi eritis*; si enim dives homo non perdit quod emit auro suo, quomodo filius Dei perdet quod emit sanguine suo? Nunquid enim si Deus lytrum Passionis acceptavit pro omnibus omninò hominibus, hoc ipso voluit omnes esse redemptos? Quomodo ergò stabit illud Prosperi superiori Thesi relatum:

— *Tam paule quid hoc sit:*

Quòd bonus omnipotensque Deus non omnia subdit

Corda sibi, pariterque omnes iubet esse fideles?

Nam si nemo usquam est, quem non velit esse redemptum;

Haud dubiè impletur quidquid vult summa potestas?

Et sanè ita intellexit Concilium Valentinum à Iuliano citatum, & quando cap. 4. sic definivit: *De redemptione sanguinis Christi pro*

c Tom.
3. lib. 3.
cap. 20.
col. 385

propter NIMIVM ERROREM, qui de hac causa exortus est, ita ut quidam, sicut eorum scripta indicant, etiam pro illis impijs, qui à mundi exordio usque ad Passionem Domini in sua impietate mortui & aeterna damnatione puni sunt, effusum desiniant, contra illud Propheticum: ero mors tua ô mors, ero morsus tuus inferne: Illud nobis SIMPLICITER ET FIDELITER TENENDVM AC DOCENDVM PLACET, IUXTA EVANGELICAM ET APOSTOLICAM VERITATEM, quòd pro illis hoc datum pretium teneamus, quibus ipse Dominus noster dixit; sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, ut omnis qui credit in ipso, non pereat, sed habeat vitam aeternam.

Hic Concilij Valentini authoritati, alia verba ejusdem Concilij cap. 5. opponunt Moliniani in *Thesibus famosis* cap. 2. art. 6. pag. 27. §. Concilia: sunt autem ista: Firmissime tenendum credimus, quòd omnis multitudo fidelium ex aqua & Spiritu S. regenerata in Christi sanguine sit à peccatis suis abluta: quia nec in eis potuit esse vera regeneratio, nisi fieret vera redemptio --- ex ipsa tamen multitudine fidelium redemptorum. alios salvati aeternâ salute; alios quia redemptionis gratiam potius irritam facere, quam servare elegerunt, ad plenitudinem salutis, & ad perceptionem aeternâ beatitudinis, nullo modo pervenire. Hucusque Concilium: quibus verbis ipsi ibidem hanc appendicem subjungunt. Quâ ergo fide exaggerat Iansenius huius synodi solum caput quartum quasi doceat pro solis salvandis mortuum Christum? non poterat nescire hoc decretum cap. 5. comprehensum, in quo disertissimis verbis traditur Christus redemptor etiam reprobatorum. Desinat ergo huius Concilij authoritate pro se uti, aut aequè contra se esse fateatur.

In hac brevi Apostrophe quàm multipliciter fallantur aut fallere nitantur Moliniani, haud sanè facile ullis verbis quantumvis exaggerativis explicari satis potest. Ac in primis, quodnam, quæso, peccatum Iansenij est, quòd authoritatem capitis istius quarti, quo Augustiniana de redemptione Christi sententia, quam propugnandam suscepit, mirè elucidatur, pro se etiam exaggeranter (ut ita esset) alleget? Secundò, quâ fronte dicunt, à Iansenio solum caput 4. istius Concilij exaggerari, cum Iansenius non magis exaggeret caput 4. quam caput 5. Concilij, & quidem quoad doctrinam ijs verbis expressam, quæ ab ipsis velut sententiæ Iansenianæ adversa recitantur? Iansenius quippe post verba ex cap. 4. citata immediatè hæc subjungit: Et capite quinto uberius declarat fideles omnes baptismo sanctificatos in sanguine Christi redemptionem assequi, sive acceptâ redemptione perseverent, sive ab ea exciden-

ea excidentes sanguinem Testamenti pollutum duxerint, in quo sanctificati sunt. In QVIBVS CAPITIBVS ad amicum totam illam doctrinam quam hic tradimus ex August. & ex Ecclesia Lugdunensis libris confirmavit, ac tanquam Catholicam approbando definiit: scriptoresque, qui contraria etiam in Concilio quorundam fratrum suscepta libris exaratis sparserant, tanquam INVTLIA, NOXIA, ERRONEA propinantes, improbat: & à pro auditu fidelium penitus explodit. Si hæc verba exaggerativa sunt; certè non magis exaggerant caput quartum, quàm quintum. Tertio, quâ fide Iansenio imponunt, quod exaggeret caput illud quartum, quasi doceat pro solis salvandis mortuum Christum, cum Iansenius nusquam contendat sive ex illo Concilio, sive ex Augustino, sive aliunde probare, Christum pro solis salvandis mortuum esse, quin imò verbis jam citatis disertissimè tradat fideles OMNES baptismo sanctificatos IN SANGVINE CHRISTI REDEMPTIONEM ASSEQUI, sive accepta redemptione perseverent, sive ab ea excidentes sanguinem testamenti pollutum duxerint, in quo sanctificati sunt? Nescio quibus terminis posset apertiùs inculcate, Christum non pro solis salvandis, sed generaliter pro omnibus baptizatis sive perseveraturis sive finaliter perituris mortuum fuisse, idque à Concilio consentaneè ad doctrinam Augustini à se traditam definiri. Ut tamen manifestiùs appareat Molinianorum impostura, repetam hîc alia verba Iansenij superiùs citata, quibus circa finem ejusdem capituli, absque ulla caligine asseverat, Christum juxta Augustini doctrinam fuisse mortuum non solùm pro salute æternâ electorum, sed etiam pro temporalibus justitiæ effectibus, quos reprobi in hac vita nonnunquam recipiunt. Ex quo factum est (inquit) ut iuxta sanctissimum Doctorem, non magis patrem PRO ÆTERNA LIBERATIONE ipsorum reproborum, quàm pro diaboli deprecatus fuerit. Sed si quid pro illis rogavit patrem, PRO TEMPORALIBVS QVIBUSDAM IVSTITIÆ EFFECTIBVS ROGAVIT, ET PRO IISDEM OBTINENDIS OBTVLIT PRETIVM, FVDITQVE SANGVINEM SVVM. Ex quibus verbis luce meridianâ clariùs patet, Molinianos nimis oscitanter aut infideliter Iansenio imposuisse, quòd docuerit, Christum pro solis salvandis mortuum fuisse, cum Iansenius apertissimè clamet, Christum fuisse sanguinem etiam pro reprobis; non quidem salute æternâ, sed tamen temporalibus justitiæ effectibus, donandis. Quarto, quod Moliniani ad extremum monent Iansenium, ut desinat Concilij Valentini auctoritate pro se uti, aut aequè contra se esse fateatur: haud scio

quò spectet, nisi ad extenuandam auctoritatem dicti Concilij, tanquam, quod licet Iansenio in uno capite faveat, eidem tamen alio capite adversetur; ac per hoc sibi ipsi Concilium repugnet. *celestius* apud Augustinum lib. de perfectione justitiæ, ut Scripturas peccatum originale ejusque pœnas astruentes infirmaret, alias Scripturas in speciem repugnantes allegabat: atque ita, ut Augustinus ei toties improperat, non Scripturas solvebat, sed arctius illigabat, non litem dirimebat, sed novas lites suscitabat: notum quippe est illud vulgare, *Arguere in contrarium, non est solve-re argumentum.* Verum, ex dictis liquidò patet caput 5. Concilij Valentini non Adversari Iansenio, sed mirè illustrare sententiam, quam ex Augustino deducit, nimirum, Christum quamvis pro æternâ salute reprobatorum non fuerit mortuus, nec pro eadem oraverit; pro temporalibus tamen justitiæ effectibus, quos Deus subinde reprobis impertitur, orasse patrem, & fudisse Sanguinem suum.

Desinant proinde Moliniani Iansenio imponere, quod nunquam ei in mentem venit, imo cujus oppositum tam inculcatè ex Augustini sui principijs tradidit: aut certè si ipsi non desinant ei imponere, desinant saltem alij eis credere: nimis humiliter senserunt de genere humano, quasi nemo unquam Iansenium lecturus esset, aut dogmata ei ab ipsis afficta cum doctrinâ ejus collaturus. Nos interim lectores Thesium hortamur ut non nimis præcipites sint in credendo ea in Iansenio reperiri, quæ Thesium compilatores ei impingunt. Audiant Augustinum adversus Iuliani scripta lectores præmunientem: *Auferamus (inquit) si placet, ista communia, quæ dici ex utraque parte possunt, quamvis ex utraque parte veraciter dici non possunt: primum abs te quero, cur libro meo saltem speciatim te respondisse glories, cum tuis libris quatuor, unius mei partem nec quartam reprehendendo tetigeris, eosque saltus in prætereundis meis disputationibus feceris, QVASI OMNINO DESPERARES VTRIVSQUE OPERIS, ET MEI SCILICET ET TVI, QVEMQVAM POSSE ESSE LECTOREM QVI ISTA DEPREHENDERET? Denique etiam pauca ipsa, in quibus vix est, ut dixi, quarta pars voluminis mei, quæ velut infirmiora existimans, quatuor tuorum gradiorum voluminum (sex capitibus famolarum Thesium) strepitu, quasi quadrigarum impetu prostertere & conculcare molitus es, consideratione multo plurius cœterorum, quæ attingere timuisti, inconcussa manere monstrantur: Quod ostendere pœne superfluum est. ADMONENDI ENIM SVNT POTIVS,*

lib. 1.
côr. Iul.
cap. 1.

TIVS, QVI HOC NOSSE DESIDERANT, VT NON EOS PIGEAT VTRVMQVE LEGERE, ET QVOD SCRIPSI, ET QVOD RESPONDERE VOLVISTI. Ita enim se res ipsa declarat atque indicat, ut nimium tardi sint, qui hoc à nobis postulent demonstrari.

Libet hic finaliter attexere confessionem Ecclesiæ Lugdunensis sub Remigio Archiepiscopo ab octingentis circiter annis editam, & à Iansenio Tom. 3. lib. 3. cap. 20. col. 324. & 385. recitatam ex auctuario Bibliothecæ SS. Patrum Tom. 2. his verbis: Ex his igitur omnibus diligenter ac fideliter consideratis rectissime ac clarissime ostenditur, pro omnibus fidelibus Christi, qui fuerunt aut sunt, vel erunt, factam esse Passionem Christi; pro Corpore Christi immolari corpus Christi. De his vero qui adhuc in infidelitate atque impietate detinentur, manifestum est ex hac REGVLA FIDEI, quod quicumque ex ipsis per Dei gratiam fuerint ad fidem conversi, & in Christo regenerati, etiam pro ipsis consistendum est, factum esse quod pro omnibus fidelibus factum constat. De cæteris vero qui in ipsa infidelitate atque impietate sua perseverantes sunt perituri, si de Scriptura Sanctæ autoritate quod etiam de talibus Dominus passus sit certissimis & clarissimis testimonijs nobis demonstrare potuerint BONI VIRI, QUI TALIA DEFINIERVNT, dignum omnino est ut credamus & nos. Si vero non potuerint, CESSENT CONTENDERE PRO EO QVOD NON LEGVNT: PVDEAT EOS DEFINIRE QVOD NESCIVNT: timeant statere, quod nullum SS. Patrum concilium, nullum Apostolica sedis Pontificium, nullum Ecclesiasticorum dogmatum decretum hæctenus inveniunt statuisse. Hæc ibi. a Rursus alibi. De infidelibus in infidelitate morientibus sic sentiunt iisdem: Verissime credimus & verissime novimus quod numquam Dominus passus, nunquam mortuus est, nec ad eos salvandos ullatenus venit, nec pro eis pretiosum sanguinem fudit.

Superfluum foret hic denuò inquirere quid de mente Augustini quoad hoc punctum senserint Massilienses adversarij, cum id abundè constet ex Capitulis Gall. & objectionibus Vincent. superiùs recitatis. Quod verò ipsi Massilienses eandem tenuerint sententiam, quam nunc in Molinianis impugnamus, non solum ex iisdem capitulis & objectionibus, nec non ex Fausto Regienfi lib. 1. de libero arbitrio cap. 16. ubi Augustini sententiam, sciens & volens, impugnat; sed etiam ex hac Massiliensium confessione apud Prosperum in Epistola ad Augustinũ, liquidò constat: pro universo, inquit, humano genere mortuum esse Dominum nostrum Iesum Christum, Et neminem prorsus à redemptione sanguinis eius
exceptum,

a lib. de
3. epist.

exceptum, ETIAMSI OMNEM HANC VITAM ALIENISSIMA AB EO MENTE PERTRANSEAT; quia ad omnes homines PERTINEAT divina misericordia Sacramentum. Cui confessioni diametraliter opponitur illa Prosperi Respons. ad primam objectionem Vincentianam: cuius (Christi) mors non ita impensa est humano generi ut ad redemptionem eius, etiam qui regenerandi non erant PERPINE- RENT.

CONCLUSIO.

Moliniani Massiliensium mensuram implent: Vtilia medicamenta sic applicant, ut aut obsint, aut saltem non prosint: Augustino adversantur: Concilijs abutuntur: Iansenio imponunt: antiquata dogmata resuscitant: recta impugnant: obliqua defendunt. Quod erat ostendendum.

Quidquid hactenus diximus, aut in posterum dicturi sumus, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Ecclesiarum omnium matris ac magistræ censuris, nec non magistrorum nostrorum Sacræ Theologiæ Facultatem representantium iudicio humiliter submittimus,

F I N I S.

ERRATA.

Pag. 5. lin. 8. pro uniterfos, lege universos. Pag. 13. lin. 13. & 14. pro apaplaudebat, lege applaudebat. Pag. 17. lin. 5. pro evitatarum, lege ejuratarum. Pag. 18. l. 10. pro Ad Rem ista, lege Ad-Remista. Pag. 15. l. 12. lib. Adde 1. Pag. 26. l. 7. pro nimirum, lege nimium. Ibid. lin. 4. à fine, pro praterentibus, lege pereuntibus. Pag. 29. l. 22. pro suscipandi, lege suspicandi. Pag. 32. lin. penultima pro pariensis, lege pariensis. Pag. 38. lin. penultima, pro parvis, lege parvulis. Pag. 39. lin. 11. pro scrutari, lege cogitare. Pag. 54. lin. 14. pro nitetur, lege niteretur. Pag. 59. lin. 5. pro quo, lege quo. Pag. 68. lin. 1. Clarij, nota in margine, cap. 2. art. 8. pag. 44.

